

T.B.M.M

DDC:
YER: 74-326
YIL:
CLT: 1
KSM:
KOP:
DEM: 74-444

KÜTÜPHANESİ

اداره ایشلری ، ارکان
حریتیه جومیه نکه استانبولده کی
عسکری مطبعه سنجه ایفا
ایدیلیر .

مجموعه عسکری
مارس ۱۲۷۴

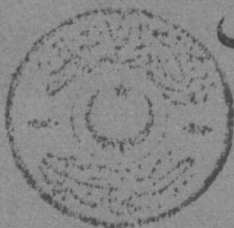
یازی ایشلری ، ارکان
حریتیه جومیه اونونجی
شعبه سنجه تدویر اولونور .

تاریخ قسطنطنیه

اوغمنی سنه

حزیران ۱۹۲۸ ۶۹ نومرولو عسکری مجموعه ملحق اولارق نشر اولونمشدر صافی : ۱۰

عمدة الحقایق

یازان :

مرحوم مشیر سلیمان یاشا

محتویاتی

سلیمان باشا نکه ترجمه حالی ، افاده مستنسخ ، قره طالع قسمنده ایکنجی سفرك
برنجی دوری ، صرب محاربیه سی .

متن آره سنده و خارچنده ۴ خریطه سی و ۱ قروکیسی وارد .

M.A.
II27

اداره ایشاری ، ارکان
حریتہ عمومیہ ملک استانبولہ کی
عسکری مطبعہ سنچہ ایضا
ایڈیلور .

مجمعہ عسکری
مارس ، ۱۲۷۶

یاری ایشاری ، ارکان
حریتہ عمومیہ اوتونومی
شعبہ سنچہ بدو براولونو .

تاریخ قسطنطنیہ

اوپرینی سنہ

حیران ۱۹۲۸ ۶۹ نومبرولو عسکری مجموعہ ہ ملحق اولارق نشر اولو،شدر صابی : ۱۰

عمدة الحقایق

بازان :

مرمرم مشیر سلیمانہ باشا

محتویاتی

سلیمان باشا تک ترجمہ حالی ، افادہ مستنسخ ، قرہ طاغ قسمندہ ایکنجی سفرک
برنجی دوری ، صرب محاربہ سی .

متن آرمہ سندہ وخارجندہ ۴ خریطہ سی و ۱ قروکیسی واردور .

سلیمان پاشا

• عمدة الحقائق • اثرينك فهرستی

صحیفه

۱	صاحب اثر سلیمان پاشانك ترجمه حالى
۸	افاده مستنخ
۱۷	عمدة الحقائق مؤلفنك افاده سی
۱۸	قره طاغ قسمندره ایلکنجی سفر
۱۸	برنجی دور
۵۲	صرب محاربہ سی

صاحب اثر سلیمانہ باسانک ترجمہ عالی

سلیمان حسنی پاشا ، بیک ایک یوز الی درت سنہ سی رمضان شریفک یکرمنجی جمعہ کیجہ سی درسعادتدہ سلیمانہ جوارندہ ملا کورانی محلہ سندنہ ، یدی آیلق اولہرق دنیایہ کلشدر . پدری ، یکیچری آغاسی حفیدی السید محمد خالد افندی در . من جهة الاب والامسادادن اولوب سلسلہ آباسی پدر جھندن بروسہدہ مدفون امیر سلطان حضر تلرینہ ووالدہ طرفندن طوسیہدہ مدفون شیخ پتار حضر تلرینہ متصل در . مختلف مکاتب ابتدائیہدہ ودارالمعارفہ تحصیل ابتدائی اکیل ایتدکدن صوکرہ بایزید جامع شریفندہ برمدت درسہ دوام ایلہ مدرسیلی اسماعیل افندیدن تلذ ایتش و بیک ایک یوز آلتش طقوز سنہ سندنہ درسعادتہ ماجقہدہ واقع مکتب اعدادی عسکریہ قیداولونوب بیک ایک یوز یتش ایک سنہ سندنہ مکتب فنون حربیہ نقل ایلہ مشدر . بیک ایک یوز یتش آلتی سنہ سندنہ فنون عسکریہ اکیل ایدہ رک ملازم ثانی نصب وتعیین ایدلش واو تاریخندہ بوسنہ یکی بازندہ اقامت اوزرہ بولونان ایکنجی اوردوی عثمانیہ منسوب بشنجی طلیعہ طاہورینک دردنجی بولوکی ملازم ثانیلککنہ بہرلشدیریلہ رک طاہورینہ کیتمشدر . مؤخرأ مذکور طاہور ہر سک جھتنہ مأمور اولدیغندن ، برلکدہ حرکت ایدہ رک ، او تاریخندہ ہر سک فرقة عسکریہ سی قوماندانی فریق درویش پاشامعیتلہ وقوعہ کلن وقسمأ مرحوم سردار اگریم عمر و عبدالکریم نادر پاشا لر نظارتی تحتندہ بولونان ہر سک واشقودرہ جھتلرنده کی وقایع حربیہ نک کافہ سندنہ بولونہرق کوستردیکی لیاقت وبسات اوزرینہ یتش سکز سنہ سی نیسانندہ رتبہ سی مذکور طاہور ملازم اوللککنہ و « بیدلو پاویلیچ » دہ واقع اولان محاربہدہ فوق العادہ فداکارلق کوسترہ رک آلتی طاہوری برتہلکدن قورتارمہ سنہ مکافاة سنہ مذکورہ آغستوسندنہ بشنجی بولوک یوزباشیلغنے ترفیع ایدلشددر .

بعدالحاربہ تبدیل ہوا ضمندنہ اشقودرہ دن استانبولہ کلوب او صرہدہ معیت سلطان عبدالعزیز خانیدہ تشکل ایدن رکاب ہایون صف پیادہ بشنجی بولوکنہ نقل ایتمشدر . یتش طقوز سنہ سندنہ مذکور بولوکلرک امور تحریریہ سنہ مأمور اولش و ۸۱ سنہ سی ایلولندہ کماکان امور تحریریہدہ بولونمق اوزرہ رتبہ سی صول قول آغالغنے ترفیع اولونوب سنہ مذکورہ تشرین ثانیسنندہ با فرمان عالی سلاحشوران صاغ قول آغالغنے نصب ایدلشددر .

بو ائشاده بر طرفدن وظیفه عسکریه سنی ایفا ایله برابر بر طرفندنده ایوب محکمه سی رئیس فضلاى عصردن شهرى احمد نزهت افندی مرحومك حلقه تدریسنه دوام ایده رك علوم عربیه و دینه دن علی الاصول اجازت نامه آلمش و آفکرمانینك « اراده جزئیة » رساله سنی ترکیه یه ترجمه ایتشد .

سکسان ایکی ایلولنده سلاحشوران لغو ایدلدیکندن آجیغه چیقارلمشدر . بر مدت صوکره ، او آره لق ظهور ایدن کرید حادثه سنك دفی ایچین ازمیرده متحشد عساكر ردیفه نك تعلیمنه مأموراً دارشورای عسکری طرفدن ازمیره کوندرلمش و عساكر مذکوریه بر قاج آی طرفنده مطلوب وجه ایله تعلیم و تربیه ایده رك درسعاده عودت ایتشد .

سکسان اوچ سنه سی ابتداسننده قره حصار صاحب ردیف طابورینه بیکباشی تعیین اولونمش و بو صره ده کریده آتش اختلال کرکی کبی توسیع دائره اشتغال ایتدیکندن طابوریه کریده اعزام ایدلمشدر . سکسان بش سنه سی نهایتنه قدر طابوریه برلکده قنده جهتنده بولونه رق ، مرحوم سردار اکرم عمرپاشا و حسین عونى پاشا معیتنده جهت مذکورده ظهور ایدن محارباتك کافه سنه اشتراك ایتش ؛ « مالویز » مفرزه قوماندانلغی حسن اداره ایله اشقیانك قنده یه تقریبی منع ایتدیکی کبی ، او جوارده صعب و مناعتیه مشهور « روده » بالقانیه - که بدایت حریدن بری بر فرد مسلم آباق باصامشدی - جهات مختلفه دن تعرض و تجاوزله رؤسای عصاتدن « قبودان قوراقه » یی اخذ و کرفته مأمور اولان آلئی طابورك ، ایفای وظیفه ده کوستردیکی رخاوت اوزرینه ، معیتنده کی اوچ یوز موجودلی طابور ایله ، بالقان باشنده یاب بالکیز قالمش ایکن ، قطعاً فتور کتیرمه یه رك ، همان اورمانه هجوم ایله اشقیانك موقت خانه لرینی احراق وایکی بیکه قریب جمعیتلرینی تارومار ایتش و معیتنك آزلنی و دیگر طابورلرک حرکت تعرضیه عدم اشتراکی حسیله مرکز حرکت اولان و « روده » بالقانیه اون درت ساعت مسافه ده بولونان « قورصونه » قریه سنه عودت امکانی قالمادیغنی کوره رك کمال سرعت و تدبیر ایله دشمنه دویور مقسزین ، مذکور اورمانه ایکی ساعت مسافه ده اولان « پریری » قریه سنه دوغرو حرکتله قریه مذکورده میر آلاى احمد ایوب بکك قوماندان ایتدیکی قوه عسکریه التحاق ایله مشدر .

غائله نك اندفاعندن صوکره درسعاده عودتله سکسان بش سنه سی شباطنده مکتب حربیه منشآت مدیرلکنه مأمور اولوب کریده سبق ایدن خدماتنه بناء ۲ - تموز -

۱۲۸۶ تاريخنده رتبه سي قائم مقاملغه ترفيع اولونمشد. بو آرالقي يمن و عسير غاڻله لري ظهور ايتمه سي اوزرينه ۱۰- کانون اول- ۱۲۸۶ ده فرقه احتياطيه قومانداني فريق رديف پاشا ايله برابر مأموراً عسیره کيتمش و خطه مذکورده وقوعه کڻ بالعموم محارباته اشتراك ايدهرک ۱۹- نيسان- ۱۲۸۷ ده ويمنده مير آلاي نصب و تعين اولونمشد. برمدت صوکره وينه بو سنه ظرفنده مأذوناً درسعادت کله رک مکتب حريبه ده منشآت معاملکنه دوام ايتش و مؤخرآ عهده سنه تاريخ معلملکي ده توجيه ايدلمشد.

۹- تموز سنه ۱۲۸۹ ده مير لوالقه مکاتب عسکريه ناظر ثايلکنه و درس ناظر لغنه تعين اولونوب طقسان سنه سنده عهده سنه مستقلاً مکاتب عسکريه نظارتي و يرلمش و طقسان ايکي سنه سي مايسنده رتبه سي فريقلکه ترفيع اولونمشد. بر آي صوکره مکاتب عسکريه نظارتي عهده سنده اولديني حالده، مجلس وکلا قراريله و مشاور حرب صفتيله، او صروده صرب محاربه سنه مأموراً درسعادت منتهى حرکت اولان مرحوم سردار عبدالکريم نادر پاشا ايله برابر، صوفيه عزيزت ايتش و مؤخرآ درسعادت واقع اولان اشعار اوزرينه شهر کوي [پروت] جهتي قوماندانلغه تعين اولونمشد. ايلک اوکجه روسيه لي مشهور جنرال «چرنايف» ک تحت قومانداسنده، «بايناغلاوا» ده تحشد ايتش اولان صرب فرقه عسکريه سيله چارپشه رق بوفرقي مغلوب ايتش و احمد ايوب پاشا نيشدن «کينه زوواج» اوزرينه حرکت ايتديکي صروده خط امتيازي تجاوزله، «پاندروله» قبوسندن صربستانه، «مورووا» واديسنه داخل اوله رق «کينه زوواج» قربنده مشارالیه فرقه سيله برلشمشد. بوندن صوکره تشکل ايدن قوه جسيمه نك برنجي خط قوماندانلغده بولونارق «کينه زوواج» قصه سنک فتح و تسخيرنده خدمات فوق العاده ابراز ايتديکي کي، تاريخ حربده «جوينس» مظفرتي ناميله ياد ايديلن فتوحات جسيمه پلانتي بالذات ترتيب ايدهرک، صربليرجه پک قوي بر مدار استناد اولان «جوينس» تبه ليني ايکي طابورله اجرا ايتديکي بر هجوم نتيجه سنده ضبط ايتش و بو موفقيت بالاخره «آلکسناج» مظفرتي انتاج ايدهرک معيتمده کي عسکرله برابر ايلک اول آلکسناجه کيرمک شرفي احراز ايله مشدر.

صرب متارکه سندن صوکره با اراده سنه سردار مرحوم ايله برابر درسعادت عودت ايدهرک او صروده مدحت پاشا مرحومک تحت رياستنده، باب عاليده انعقاد ايدن قانون اساسي مجلسنه ذات شاهانه به وکاله مأمور اولمش و مؤخرآ قانون اساسينک بالعموم موادني تنقيد ايچين مرحوم ضيا، کال و عابدين بکلردن متشکل قوميسيونه رياست ايتمشدر.

طقسان ایکی سنه سی کانون اولنده رتبه سی مشیریت به الترفیع بوسنه وهرسک قوماندانلغنه تعین قلمش وهرسکه کیده رک انتظامات عسکریه سی وصحتی فوق العاده مختل اولان فرقه نک اعاده صحت وانتظامنه موفق اولدقدن صوکره ، طقسان اوچ سنه سی مایسنده « پیوه » و « دوقه » بوغازی قوله لرله « نیکشیک » قلعه سنه ذخیره ایصالنه مأمور اولدینی حالده ، قره طاغ الکاسنه تجاوزله طاغیلرک قهر وتنکیلی و اشقودره فرقه سیله برلشمه سی لزومنی مکرراً عرض ایدهرک ، مسئولیتی کندیسنه راجع اولق اوزره ویریان مأذونیته بناء مایسک اون طقوزنجی کونی « موستار » دن حرکت ودشمنی کرک « قره سناج » ، « پیوه » و « پرمشقه » موقعلرند و کرک « اوستروق » بوغازی داخلنده بالدفعات هزیمت فاحشه یه اوغراتهرق ، وقره طاغ ممالکنی اورته سندن یاروب کچهرک ، سنه مذ کوره حزیراننک اون ایکنجی کونی اشقودره جهتده کی « اشبوز » قلعه سنه مواصلات ایتمش وبعده « اشبوز » دن چتینه علیه حرکت ایتک اوزره « پودغوریجه » یه کلشدر .

بو اثناده روسلرک طونه یی تجاوزله بالقانه دوغرو حرکت ایتدکارخی خبر آلهرق . « ادرنه » واستانبولی روس تجاوزندن محافظه ایچین ، چتینه حرکتک ترکیله ، یاکندی رفاقتنده ویاخود علی صائب پاشا معیتده بولونان قرق الی طابورک بار طریقله دده آغاچنه آلدیرلمسی « لزومنه دائر قلمه آلدینی و اشقودره فرقه سی قوماندانی علی صائب پاشایه ده امضا ایتدیردیکی تلغرافنامه اوزرینه ، ایکی کون صوکره روم ایلی جهته مأمور اولمش ، ومعیتده بولونان اون یدی ، اون سکزی بیک موجودلی قرق درت طابورله و بار اسسکله سی طریقله ، طقسان اوچ سنه سی تموزینک طقوزنجی کونی دده آغاچنه کلهرک قوه موجوده سنی « ادرنه » ، « طرنوی » و « سکبانلی » استاسیوننده تحشید ایتدکن صوکره تموزک اون سکزنده « اسکی زاغره یی » استرداد وروسلری بالقانلرک کیریسنه قدر طرد وابعاد ایتشدر .

مؤخرأ « شیبقه » علیه حرکت ایدهرک مشهور « شیبقه » کیمیدینی زورلامش ایسه ده عثمان و محمد علی پاشالرک بولوندقلری یرلردن قیملداتاملری و بناء علیه روسلرک طرنوی وسلوی جهتلردن قوه امدادیه سوق ایدیه یلمه لری اوزرینه ، بو حرکتنده موفق اولاماشدر . سنه مذ کوره ایلولی واسطنده وطقسان درت سنه هجریه سی رمضان شیرینی اواخرنده طونه عموم قوماندانلغنه نقل مأموریت ایدوب ، سنه مذ کوره شوالنده ، و « بلونه » دن قطع امید اولوندینی بر صره ده ، عنوان مأموریتی عموم روم ایلی حرب اوردولری قوماندانلغنه تحویل ایدلمشدر . بوجهته وقوع بولان محارباتده وعلی الخصوص « آله » محاربه اخیره سند

اون اوچ طوپ و بر قاج يوز اسير آلتق کي او زمانه قدر اوردولرده امثالی کورولمەين بر مظفريت کامله يه نائل اولمشدر .

شهر ذی القعدة و اخر نده و تشرین ثانی نك اوتوز نده ، «پلونه» نك اسارتی و روسلرك بالقانلری تجاوزه تشبث ایتیمی اوزرینه «النه» بی بالتخلیه «النه» ایله طونه شرق اوردوسندن قرق طقوز طابور عسکر آلاق «اورخانه» ، «صوفیه» و «تاتار بازارچی» جهندن دشمنك منع مرورینه مأمور ایدلمشدر . آنجق بو وظیفه بی ایفایه بعض موانع قویه حیولت ایتدیکندن و مثلاً عموم قوماندان صفیله حرکات عسکریه بی اداره ایتمك اوزره «ادرنه» ده بولونمەسی لازم کلدیکی و مرحوم بونده اصرار ایتدیکی حالدده ، مطلقاً «ادرنه» دن جیقمەسی ؛ تاغراف مرکزی اولمیان «اوتلق کوی» نه کیتمه سی و اورادن عموم قوماندانلغی اداره ایتمه سی التزام و امر اولوندیغندن شهر ذی الحجه ده یعنی کانون اولك یکر می دردنجی کونی بالاستغفا عموم قوماندانلق وظائفی سر عسکر رؤف پاشایه ترك ایدره لك اورخانه دن ، «اوتلق کوی» نه رجعت ایدن فرقه قوماندانلغی درعهده ایتمك اوزره «اوتلق کوی» نه عزیمت ایتمشدر . اوتلق کوینده بولندیغی صیرمه ده «شبیقه» قول اوردوسنك اسارتی اماراتی استخبار ایتمه سی اوزرینه «حاجی اوغلی بازارچی» نه کله رك «ادرنه» نه رجعت حرکانه باشلامش ایسه ده در سعادتن ویریان متارکه و عدم ترك مواقع امری ، حرکات عسکریه بی اوچ کون تأخیر ایدره لك ، بو مدت ایچنده «شبیقه» ، «خائن کوی» ، «طوریان» و «استراپقه» کجیدلرندن ایلریله ين روسلر خط رجعت می قطع ایتمش اولدیغندن ، دشمنك یوز یتیش بیک پیاده ، آلتی یجق فرقه سواری و سکر یوز طوپدن مرکب قوته قارشى اکثری مستحفظدن عبارت یکر می بش ، اوتوز بیک پیاده ، بیک بش یوز سواری و طقسان طوپدن عبارت قوه جزئی سیله «ردوب» بالقانلرینه چکیلمکە مجبور اولمش و بو طریق ایله «ادرنه» نه رجعت چاره جولغنده بولونمشدر . بو صر مه ده فریق فوآد و شا کر یاشالرك آلدق لری امر خلاف نه حرکتله دوچار هزیمت اولملری و «اسکچه» نه دوغرو فرار ایتملری اوزرینه «ادرنه» بی طومتغه امکان قالمادیغندن ، «استانیاقا» نه جمع ایدمه بیلدیکی قوتله «تخته لی» بوغازندن «کوملجنه» نه چکیلمش و اورادن «قره آغاج» اسکله سنه ایتمشدر . بوراده قوای متفرقه بی جمع ایدره لك فرقه ولوالرك بر قسمی در سعادته ، چتالجه استحکاماته ، بر قسمی یونانستان حدودینه ، بر قسمی ده قلعه سلطانیه نك محافظه سی ایچون کلیولی ایلریسنده واقع «بولایر» استحکامته سوق ایتمش و او آراتق «بولایر» موقع قوماندانلغنه تعیین اولوندیغندن ، «کلیبولی» نه کیتمشدر .

بعد المتارکه و کلیبولیده بولندیغی صر مه ده سر عسکر رؤف یاشانك ۳ - شباط - ۱۲۹۳

تاریخی تحریراتیله و «حرب اردوی هایونلرند» قوماندانانق ماموریتله بولندینی اوآنه عاٹد سوء حال و حرکت و بوکا متفرع بعض خصوصاتدن دولایی «تعیریله ۴ - شباط - ۱۲۹۳» تاریخنده کلیولیده تحت توقیفه آلنه رق شباطک بشنچی کونی درسعادتن صورت مخصوصده کوندربان «مقدمه خیر» زرهلیسنه بالارکاب «قلعه ساطانیه» یه اعزام قلمشدر . قلعه سلطانیده بر آی قدر محبوس قلمش ، مارتک اوچنچی کونی استانبوله جلب اولونوب ، دردنجی کونی باب سر عسکریده «طاش قیشله» ده توقیف اولونمش و بر سنه قدر امتداد ایدن استنطاق و محاکمه دن صوکره رتبه سنک رفعه و آلتی سنه مدتله بغدادده اقامتنه دائر اتحاد اولونان حکم عرفی ، ۲۳ - کانون اول - ۱۲۹۴ و ۱۰ - محرم - ۱۲۹۶ تاریخنده و سونکولو نفرلر مواجهمسند تبلیغ اولونه رق ، ۸ - شباط - ۱۲۹۴ تاریخنده بغداده نفی واجلا قلمشدر .

۱۲۹۸ سنه سی تشرین اولنده معزولیت معاشی نامیله یدی بیک بش یوز غروش معاش تخصیص ایدلشدر .

بغدادده اون درت سنه منفیاً قلمش و ۱۶ - تموز - ۱۳۰۸ ده وینه شهر محرم الحرامده رحمت الهیه انتقال ایتمشدر .

امام موسی حضرت تهرینک جامعی داخنده واقع ابایوسف حضرت تهرینک مسجد شریفلری مدخلنک صول طرفنده مدفوندر . الله رحمت ایابه .

محررانندن وخصوصی بر دفتره قید ایتدیکی اسامی محارباتدن آکلاشیلدینی اوزره ملازمکنندن مشیرلکنه و بولایر قوماندانانغه قدر کوچوک بویوک ، خارجی و داخلی سکسان درت محاربه اشتراک ایتمشدر .

دارالشفقه مؤسسلرندن اولدینی کبی صرب حادثه سنک ظهورینه قدر دارالشفقه درسلینه وامور لازمه سنه نظارت ایتمش و مکتب مذکور شاگردانه تدریس ایدلک اوزره «صرف تورکی» ، «علم حال صغیر» و «علم حال کبیر» رساله لرینی تألیف و طبع ایتدیرمشدر .

مکتب فنون حربیه ادبیات معاملکی زماننده ادبیات تورکیه قواعدینی موضح اولان «مبانی الانشا» یی وینه مکتب مذکورده تاریخ عمومی تدریس ایتدیکی زمانده «علم ارض» ه متعلق بعض حقایق حاوی بر مقدمه یی و ملل شرقیه ایچون تفصیلات مکمله یی جامع اولان «تاریخ عالم» ی تألیف و نشر ایتمشدر .

مکاتب عسکریه درس نظارتی زماننده درس پروگراملرینک اصلاحنه سنین تحصیلیه نک

تعدیلنه و مکاتب اعدادیهیه طابه یتیشدیرمک اوزره عسکری رشديه لرینی تأسیس ايله استانبولده طقوز یرده مجدداً برر مکتب رشدی بنا ایتدیرمکه وشامده وبغدادده برر مکتب رشدی آچیلمه سنه موفق اولمشدر .

بونلردن باشقه ، مکاتب عسکریه فنون معلملکنه خرج اولمق اوزره «منشأ معلمین» ی احداث وتأسیس ایتدیکی کبی علوم وفنون طبیعه وریاضیه وعسکریهیه دائر اجنبی لسانلرندن کتاب ترجمه وتألیف ایدنلره یوز ایرادن اوچ یوز لیرایه قدر مکافات نقدیه وبرده مجیدی ویا عثمانی نشانلری ویرلمه سنه دائر بر مکافات نظامنامه سی وضع ایدوب بو سایه ده بر چوق کتاب تألیف وترجمه ایدلمه سنه والحاصل مکتبلرک کرک فنا و کرک تربیه ترقیسه نه بالوجوه خدمت ایتمشدر .

اثر تألیفی اولان « تاریخ عالم » دن دولایی بیک سکز یوز یتیش بش سنه میلادیه سنده بارسده انعقاد ایدن جوغرافیا قونفره سنده ایکنجی رتبه بر مدالیه آلمشدر .

اناره مستنخ

- براكی سوز -

۱۲۹۳ عثماني - روس محاربه سنك ختامندن درت آي صوكره حربيه نظارتنده صورت مخصوصه ده تشكىل ايدن بر ديوان حرب طرفندن، ترجمه حالي يوقايرده درج اولونان بويوك پدرم سايمان پاشا مرحوم ، روم ايلي خطيئات حربيه سنك فاعل مسئول يكانه سي كچي محاكمه ايديلهرك ونهايت سلطان حميدك افكار انتقامجويانه سنه آلت ظلم وملعت اولمش اولان مذكور ديوان حربك كيني محكوميت قراريله بغداده نفى وتبعيد ايدلمش ايدى . ايسته مرحوم ، بغدادده كي اون درت سنه لك منفا حياتنده ، وقوعات مذكوره يه متعلق ، تأليف ايتمش اولديني بالجله آثاريني ، وثائقيه برابر، صوك زمانلرده «فوست لوريون - Faust Lurion» اسمنده بر اجنبي تجاره توديع وامانت ايدرك - سلطان حميدك تجاوزندن صيانته ور دور حريته انتظارآ، اخلاف وطنه عرض ايدلك اوزره - براكى حفظ لوندريه كوندرمشدر .

مرحومك وصيتي موجبنجه امر محافظه ده اثبات صداقت ايدن مذكور اجنبي ايسه ، مشروطيتك اعلانى متعاقب طرفردن وقوع بولان طلب اوزرينه اوراق مبحونه يي بزه اعاده وتسليم ايتمشدر .

ايسته بو صورته تحريبات زمانه دن قسماً قورتوله بيلن اشبو اوراق مياننده ۱۲۹۳ عثماني - روس محاربه سنى تنقيد يولنده و قتيله يازيلوب فرانسه زجه دن ترجمه صورتيله نشر ايدلمش اولان « حرب اخير واستحكامات » نامنده كي بر اثرى تنقيداً قلمه آلمش اولان « عمده الحقايق » آدلى كتابك اركان حربيه عموميه جه طبع ونشر اولونمسي خصوصنده اركان حربيه عموميه رئيس محترمي فوزي پاشا حضر تلرينك ورفقاي مساعيسنك ابراز بويورمش اولدقلى تسهيلات وقدر شناسلغه بالخاصه عرض شكران اولونور .

بويوك پدر مرحوم — بالنتيجه منفاي ابديسى اولمش اولان بغداده صورت دخوليله ، رئيس الاحرار نامى ويرمش اولديني شاعر نامق كال بك مرحومه يازمش اولديني وحكايه حال شكنده بر وصيتنامه كي تلقى ايله ديكيم - بروج آتى مکتوبلرده ، اشارت ايتمش اولديني آرزونك ، نهايت ياريم عصره قريب بر زمان صوكره بالذات حكومت جمهوريه مركز حمايه سيله امكان پذير حصول اولديني كورمكله كننديمي بختيار عد ايدر واشبو دور حركتي احضار

وتورك ملتى شاهراه سلامتە سوق وایصال ایدن منجیؑ اعظم غازى مصطفى کمال پاشا
حضر تیرینک نام عالیلرینى بو وسیله ایله ده وکال حرمتله یاد ایلرم .

سلیان پاشا حفیدی

مهندس

سمومی

..

حکم قدرک بزه منافاتعین ایتدیکی بغداده دخولز طقسان آلتی سنه هجریه سی جمادی الاخرینک
یکرمی آلتنجی بازار ایرته سی کونته و حزیران رومینک دردینه مصادف ایدی . اوکون ،
بغداد طابور آغاسنک و یاخود تعبیر آخرله بغداد پولیس مأمورینک خانه سنه مسافرو ویرلش
ایدم . ذهنم پک مختل و کافه حسیاتم دوچار فتور و خلل ایدی . حمای رأس مرضندن
هنوز کسب افاقتە استعداد کوسترمش برخسته یه تشبیه اولونه بیلیر ایدم . کرچه قالب تن ،
شو ناصل آدم ایش دیو سکیردوب کلن زواره عرض احترام وزبان ودهن حضارک
تلطیف و تکریرلرینه مترتب تقریر کلامده قصور ایتمه مکە چالیشیوردی . نه چاره که ، خاطرە
مشوش ، ذهن دالغین ، فکر یورغون ، کوکل ایسه پک منکسر و متأثر ایدی . اطوار
خارجیه م ایله بر بویوک قیدسزلک کوستریور ایسه مده اضطراب درونی تعذیله بردرلو چاره
بولامیور ایدم .

هله برصدمه غیر مترقبه بنی بوتون بوتون سرسام ایش و اعصاب مدبره می ازمش
کچیرمش ایدی . اوده نه ایدی .. باشقه برشی دکل :

والی عبدالرحمن پاشا و مشیر حسین فوزی پاشادن مشترکا کوردیکم معامله استحقاقیه
ایدی . کرچه طقسان بش سنه سی شعبان شریفنک اون ایکنجی و تموزک اوتوزنجی بازار
کونی دیوان حرب هیئتنک حقمده تجویز ایتدیکی معامله و حشیانه و شنا عتکارانه یه نسبتله بو استحقاق
برمنزله لاشی ایدی . لکن بن ، دیوان حربک معامله سنه حقارت دکل ، جنایت نامنی
ویریور ایدم . آنلر بکا سوء قصد ایتدیلر ، حیاتی تهید ایله دیلر .. محکمه کیفیه لری
مواجهه سنده بنی سونکوله مکە قالیشدیلر ... آنلر قاتل ایدی .. جلاد ایدی .. واسطه
اعتساف ایدی .. ایادی انتقام ایدی . قانون سیره تدویرینه بورونمش بر روح خبیثک
دارالندوه ملعتی ایدیلر . بکا اوکون قاتلیت ویا مقتولیت کسوه خونینندن برینی الباسه
مأمور ایدیلر اعتقادنده بولونیور ایدم . کندی زعممجه ایسه مشارالیه مادن برنجیسی

مروتکار ، مزیت‌شعار بر مرد شفیق ایکنجیسی صغرسندن بری برلکده عمر کچردیکم مقام دادر برسوکیلی رفیق ایدی . احتمال که بو ایکی ذات‌ده برقوۋه متحکمه‌نک تحت تأثیرنده بولونیورلر ویاخود کندیلرینی بولونیور ظن ایدیورلر ایدی . لکن بن ، اوکونکی وبونلره قارشى اولان حالمی تصویر ایدیورم . یوقسه معامله استحقاریه مرتب حقیقت لاحقۃ کتابده بربحث مخصوص اشغال ایده‌جکدر .

بنم بغداده مواصلتم دیمک چاه فلاکته مبدأ سقوطم معناسندن باشقه برشی تضمن ایتزدی . بو ملاحظه سوقیله آیریمجده استقبالم ایچین دلتنک ایدم . واقعا استانبولدن بغداده منفیاً کلدیکمی بیلور ایدم . لکن ، بوکون منفامده بو صفتله طانیله جفم ایامک برنجیسی ایدی . میدان سیاسته کورتورولمش بر بیچاره محکومک وضعیت مدهشه‌سنه ، بلکه برحس بی اختیاری ایله مقلد ایدم . صانکه فلاکت دنیلن قضای مبرم اقبیح صور ایله تجسم ایده‌رک قارشیمده دوریور .. و بکا : « اشته آلتی سنه یاخود ایکی بیک یوز طقسان کون یاخود اللی ایکی بیک بش یوز آلتش ساعت بنم نجه تغلبمده اسیر وزبونمک ... » [۱] دییه عتاب ایدیور ایدی . معافیله ، بو اغتشاشات درون واضطرابات کونا کونک ظاهر حاله انعکاس ایتهمسی ایچین اولانجه قدرتمی صرف ایدیور ومتجلدانه بروضع ایله اداره حال ومقال ایتک ایستور ایدم . اشته بو سوائق تأثرک محکوم نفوذی اولدیلم بروت اضطرابده وخاطرمد قالدیغنه کوره اوکلهدن صوکره ایدی که افندی شو کاغدی الیه ویردی ؛ بو کاغذ نه ایدی ؟ جاتم کبی سودیکم برادیب اکملک تسلیتنامه‌سی ایدی :

سیدالاحراز افندمز حضرتلری

استانبولدن اک صوکره آلدیلم فرماننامه دولترینه وقتی وقته جواب ویره‌مدیکمدن دولایی نه درجه مأیوس و متأسف اولدیقمی تعریف ایده‌م . خصوصیلله عریضه‌نک تأخری بویه مناسب‌تسر برزمانه تصادف ایتدیکی آیریمجه موجب خرمان اولدی . الله پوسته‌نک بلاسنی ورسین . ظن ایده‌رم که بو عریضه‌مله برابر اوته‌کی ، حضور دولترینه یوز سورر ... افندی‌بندلری التفات اصدقا‌پروریلرینی تبلیغ‌ایتدی . قولکیزک نجاته اعتماد ، اراذلک بو درجه‌یه قدر دنائتی ارتکاب ایده‌جکترینه عقلم ایرمدیکندن ایدی . معافیله سایه رسول‌اللهه نه پایه‌بیلدیلر .. بغداده کوندردیلر دکلی ؟ افندمز رشدی پاشا دکلسکرکه

[۱] مرحومک ، آلتی سته مدته بغداده اقامته دائر اتحاد اولونان حکم عرفی ، بالنتیجه اون درت سینه تمادی ایتش ونهایت مرحوم منفسنده ایکن ، ۲۶ - تموز - ۱۳۰۸ تاریخنده رحمت آلهیه انتقال ایتشد .

بوندن كوكلكزجه بر تآثر حاصل اولسون . وقتيله يمندهدم بولنديكز . شمدى بغدادده بولنورسه كز نه اولق لازم كليز ؟ عجبيا بويله جزالره قرار ويرن يادكارلر ، اصحاب حميتي ده كندى وجدانلرنده كندى مزاجلرنده مى طن ايدرلر ؟

« زهى تصور باطل زهى خيال محال »

هله او نازنين ديوان حربك اوغرا ديفى رذالت افندمز ايچين زاغره غلبه سندن بويوك بر موفقيتدر .

شمدى اوراده البته افندمز بر اكلنجه لازم اوله حق . قولكزه قالورسه او اكلنجه طبيعي بر مهور اولور . انشالله اوراقكزده يانكزدهدر . افندمز اولان تعلق وجدان حسيله بر درجهيه قدر حالى افندمز بكمزمين وناپوليون زماننده سسنه لرجه محصور قالان جنرال «دويود» ك مهوراينى او قودم . شمدى يه قدر كورمديكم يولده بر كتاب . ترجمه حال ايله باشلامشده كورديكى وقايى ، مثلا بر نرك سنجاغنى بيله كوسترمك قدر تفصيل ايتمش ؛ هر وقعهي محاكمه ايلش . افندمزك تاريخ طائنده بيوجك بر كتاب وجوده كتيرمش . او يولده بر اثر ترتيبى اكلنجه ايدلسه اخلافه بر بيوك خزينه تحقيقات بر ايلمش اولور . هله بنده كز ايچين بر نسخه سنى ايدنمك افندمزى كورمك قدر آرزو اولونه حق حالدرند . «طوتلين» ك افندمز متعلق اولان ستايشلى بيلم منظوردولتلى اونشميدر ؟ هر دولته موجود اولان ايكيشر اوچر برنجى قوماندانلردن برى ده افندمز اولديغنى كرچكدن عسكر اولانلرك حاله لايق بر لسان تقدير ايله بيان ايديور . عجبيا عليه كزده روسيه جنراللرندن شهادت طاب ايدن كجى صفاللى ، كدى بييقلى رؤف پاشا حضرتلى «طوتلين» قارشى نه سويله يه جك ؟ ...

.....

باقى افندمزى جناب حقا عدالت مطلقه سنه امانت ايدرم . ۳ ربيع الاول ۹۶

برادر احقر كز

...

ج :

رئيس الاحرار افندمز حضرتلى

..... افندى برادر مزه توديع بيوريلان ۳ ربيع الاخر ۹۶ تاريخلى

عنایتنامه لرنى دخی آلهرق كحل اعين مسرت ايتدم . لكن ديكرى كه غالبا

یدله ایصال ایدلك ایسته‌نین احساننامه‌لری اولمالی ؟ او حالده عرض چهره وصلت ایتدی
جناب موسی کانظم ایله سید عبدالقادر حضرتلرینک عتبات مبارکه‌لرینه له‌المنه فرش جبین
عبودیت ایتدم و امام اعظم ایله امام ابی یوسف حضرتلرینک دخی زیارت سنیله‌لرله
کسب شرف ایتدم [۱] .

بنی بغداده تعزیز ایتدک ظن ایدیورلر . . بن ایسه خاك کربلايه قاووشدم . جد
اعظممک اولاد و امجادینک، عترت فخر رسلاک جولانکاه ارواح اقدسی اولان ارض مبارکه
کله‌رک نائل وصال اولدم .

مه‌وار بختنه کلنجه : برتذکره وقایع یازمق قولکوزکده خاطر کذارم ایدی . اخطار
سامیلری ایسه بوفکر مه بوتون بوتون قوت و یردی . طبق فرمان عالی‌لری وجهله اوله
برکتاب وجوده کتیره‌که چالیشیرم . لکن حرب سابقک خفایای مساویسی موضح
«کشف الحقایق» نامیله برکتاب ترتیب ایتک و بونی‌ده واسطه بولایلیرسه‌م خا کپای شاهانه‌یه
تقدیم ایله‌مک ایستیورم . مندر جاتی‌ده صرف حقیقت اوله‌جقدر . بیلم بوبابده رأیکزنه‌در ؟
«طوتالین» که حکمده نه یازدینی مجهولمدر . شوقدر که بزم تورکجه غزته‌لرک بریسی دوت
بش‌ماه‌مقدم «طوتالین» که لسانندن، عثمان و احمد مختار باشالزله حق عاجزیده بر قاج سوز یازمش
ایدی . آندن ماعداسنه علمم لاحق دکلدز
.
.

باقی سلامت وطن و ملت ایچین دعا خوان اوله‌م افندمز . ۵ رجب ۹۶

دادرکز

السید سلیمان صفی

بوجوابنامه‌ینی یازدقدن سوکره کشف الحقایق ده تسویده باشلادم . لکن هنوز اکمال
ایتمکسزین بوسیمک بهوده‌لکنی یعنی ذات شاهانه‌یه تصویر حقیقت یولنده اختیار ایتدیکم
کلقتک دکر سزلکنی و بلکه معروفی تعریف و معلومی اعلام قییلندن براشتغال ایله اسراف
وقت دیمک اوله‌جغنی تخطرله اکمالندن صرف نظر ایتدم . اثرده ناتمام قالدی .

[۱] مرحوم ، بغدادده امام موسی حضرتلرینک جامی داخلنده واقع ابو یوسف حضرتلرینک
مسجد شریفلری مدخلتک صول طرفنده مدفوندر .
الله رحمت ایله‌یه

طقسان یدی سنه هجریه سی صفرا الحیرینك اون بشنچی کونی ایدی که ادیب محترم
حضرت نرندن برکاغد دها آلدیم :

سیدالاحرار افندمز حضرتلری

۵ - رجب ۹۶ تاریخی احساننامه دولتلری بولونمق جهتيله
اورالری دولاشدیغندن دها برقاج کون اول واصل دست افتخار اولدی. بغداد کبی برج
اولیا اولان بر مقامدن و افندمز کبی ملتك شهید ذی حیات بولونان بر ذاتدن کلن تلطفنامه
عوالم علویه دن نازل اولمش هدایا قدر مسرت بخش اولدیغنی عرضه احتیاج یوقدر صانیرم.
. تودیع ایله دیکم عریضه نك واصل اولمادیغنی بیان بیوریلیور.
. دائره سنه انتساب ایدملی :

ذوقی اورند ایلر تمام ،

کیم طوته مست وشادکام ،

برالده جام لاله فام ،

برالده زلف خم بنجم .

سربینه مظهر اولمق کرکدر که افندمز ده قولکزی ده و بلکه کندینی ده اونوتمش .
تذکره وقایع ایچین اہمال بیورولمالیدر که مصائب حربیه دن ملته بر فائده لی اثر قاله جق
ایسه، او اثر اوله جقدر .

سلامی پاشانك ده او یله برشی یازمق ایله مشغول اولدیغنی خبر ویریورلر . قوه
قلمیه سنی بیامم . مع مافیه اثنای حربده بولوندیغنی مواقع ، اثرینك مکمل اولمه سی ایچین
کافی دکدر صانیرم .

قولکزمه قالیرایسه تذکره وقایع صرب محاربه سندن ابتدا ایتمک و فرانسزلرده کوردیکم برقاج
مه مواری کبی محاربه لرك فنا تفصیلاتندن و دولتجه اتخاذا اولونان سیاست حربیه نك وقایعندن باشقه ،
ایش باشنده بولونان بویوک، کوچوک قوماندانلر که اخلاق و اقتدارینی جامع اولمق لازم کلیر.
«کشف الحقایق» یاپیلسه بر ضرر ترتب ایتمه یه جکی درکارایسه ده بر فائده یی موجب اوله بیلمه سنی ده
امید ایدمه م .

لقد اسمعت لوناویت حیا ولكن لاحیات لمن ثناوی

«طوتلین» که حق دولترنده اولان افاده سی غزته لرك یازدیغنی قدر دکلدی. فرانسزجه اوتوز
سپردن زیاده اوصافی جامع ایدی . فقط حاوی اولدیغنی سوزلر خاطر مده قالدی .

شمدي «سرای هایون وباب عالی» نامنده آلمانجه برکتاب چیقديغنی و بونک برچوق
یه لرلی اوصاف علیه لرلیه مزین اولدیغنی بیان ایدیورلر. وجدان امین اولدقدن صوکره
بویه شیرک اهمیت یوق ایسه ده اکلنجه قیاندن اوله رق اوقونه بیلیر .

.....
.....

باقی جناب حق مات اسلامییه مرحمت ایله سون افندمن

۲۵ - رمضان - ۹۶

برادرکنز

...

ج :

مرشد طریقت حریت افندمن حضرتلری

۲۵ - رمضان - ۹۶ تاریخی عنایتنامه لری استانبولده برخیلی مدت دورددن صوکره
..... وساطتیه برماه مقدم واصل ایادی تحسیر اولدی . لکن کوندن
ذاتک برچوق قیود احترازیه یازوب چیزمش اولماسی پسته ایله جوابنامه سنی تقدیمده بزی ده
تردید ایتدیکنندن بالضروره مؤتمن یولجی ظهورینه منتظر قالدی ایدک . حد اولسون که
اوده ظهور ایتدی شیمدی یه قدر بعض اوافق تفک
شیرله مشغول ایدم . بومارتدن اعتباراً اراده بیورولان تذکره وقایعه خامه کش ابتدار
اولورم و فرانسزلرده کوریلان مه موارلر کبی یازمغه ده چالیشمی تعه دایدهرم . لکن نره ده
طبع اولنه جق کیم ایتدیره جک عجباً بعدالوفات اولسون بو اثرک انتشاری
ممکن اوله جقمی؟ شو قدرکه صرب
محاربته نیک اوراقی استانبولده و بعضه آذربایجانده محاربۃ مواقع ضریطه لری ده ارطاه هرپه مز
یاندرنه قالدیغنی جهنم بالضروره قره داغ هرپه مزه باشلامی و تفاصیل مقتضیه ده برقسمنی ده
ضریطه اوزرنده دیرمک مجبوریتنیم . اوت بویوردقلری کبی محاربته نیک روم ایلی یه عائد
قسمنی بوکون بنده کزدن باشقه یازمغه مقتدر کیسه تصور اولونه ماز ؛ بزم آدم لک معلوماتی
«لاکدر دوریان» محرر و مخبرلرینک بیلدکلرندن زیاده دکلدر .

بونکه برابر هیچ برکیسه ده مبنای معلومات دخی یوقدر . جمله نیک سرمایه کفتکوسی
قیاس عقل خودیین ، سماعی برطاقم هرزه و هزیاندن ، شونک بونک نشریاتنه خلاصه اغتفالدن
عبارتدر . بنده کزک یازاجم مه موار ایسه مافوق و مادوندن وارد کافه حجج رسمیه یه

استناد ايده جکندن البته آوروپا لا کړ دوريا فلرینه ده . فائق قاله حقدر . لکن ینه تکرار ايده رم که زړه طبع اولونه حق ، کیم ایتدیره جکدر ... عییا بعدالوفات اولسون بو اترك انتشاری ممکن اوله جقمی ؟...

تبدیل منفا ایچین باش وکالت مقامنه و سر عسکره مراجعت ایدلش ایدی . برنجیسنک «بن افندمره عرض ایدم ، صوکره نتیجه سی وخیم اولور» دیدیکنی و ایکنجیسنک ده لیت ولعل ایله امرار وقت ایتدیکنی استانبولدن یازیورلر . سعید پاشایه غیر رسمی اوله رق آیریحی برعریضه ده یازمش ایدم . آدمزدن آلدیم خبر تلغرافی به کوره اوده بر نتیجه یی مشر اولماش . بزم از میر ، مدلی ، ردوس کی محله ره نقل مکانز بیله بر نعمت کبرا عد اولونیورده مساعی بالالتزام دریغ بویوریور .

دوغرودن دوعرویه ذات شاهانه به بر تلغراف چکیم دیورم ، برده دوشونیورم که کیمدن کیمه شکایت ایدم جکم . هم بغدادده دیوان حرب ادبسرلری قراققرسیله کیتمدما ... اورای مبارک بالذات قریحه دن صادر اولدی . تعیین محل بلاواسطه کنديلرینک سانحه اجتهد ایدر .

دلدار تند و بدخو ،

اغیار ایسه جفاجو ،

تسون به بلبل دل ،

کل بویله خار بویله .

آلمان لسانی اوزره نشر اولونان کتابک کندمه عائد قسمی ، بری فرانسیزجه به نقل ایله بنده کزله تفهیم ایتدی . کرچه غلطدن مصون دکل ایسه ده صحت و سلامتی هر حالد سقامتنه غالبدر .

.....

آه میرم ، بن دنیاک وفاسر لقدم بو مرتبه یی بولدیغنی بیله ایدم قدرتمک بر جزوئی ده محافظه شخصم جهتنه صرف ایدر ایدم ده شیمدی بودر که سفالنده چبالانوب دورماز ایدم . فغان زحسرت اهل جهان که این مردم نمید هند حواب سلامهامارا .

.....

باقی جناب حق مظلوملره وسیله نجات خلق ایتسین افندمره . ۱۰ - ربیع الاول - ۹۷

دادرا صفر کز

السید سلیمان حسینی

ایشته شو اوراق مخابره مندرجاتندن آکلاشیلابیلیرکه تذکره وقایعی قلمه آلمق آرزوسی بر سندن بری خاطر کذار ایدی . شو قدرکه هنوز بر جزم قطعی رابطه سیله مقید دکل ایدی . بر وقت سال سابق قرق طقوز، الی درجه راده لرینه قدر چیقیشان شدت حرارتنک تأثیری و بر مدتده تأثیر مذکور دن متفرع تبدیل منفا تشبثات و آمالی صانکه قارشیمده بر صائل مانع ایدی . نهایت طقسان یدی سنه هجریه سنه مصادف شهر مارت اوائلنده ایدی که آرتق تبدیل منفا تمیناتنکده برسی نامشر اولدیغنه قناعت حاصل ایتدم و بوقناعت ، خاطرمی کافه علایقندن تجرید ایله خلو ذهنمه خدمت ایتدی . امواج افکارک کسب ایلدیکی بوسکونت و صفوت ایسه تذکره وقایعی تسوید ایچین بر زمان مساعد و فرصت دیمک اولقله بمنه الکرم اشبو طقسان یدی سنه هجریه می ربیع الاخرینک طقوزنجی و مارتک سکنزنجی جمعه ایرته سی کونی که نوروز سلطانی به مصادف ایدی
خامه شکسته بی آله آلام . [۱]

[۱] مرحومک «تذکره الوقایع» اسمنده ومه موار طرزنده بر اثر قلمه آلدیغی و «عمدة الحقائق» آدی کتابه باشلادیغی ایچین بو اثری مع التأسف نقصان بر ایش اولدیغی اوراق موجوده نک مطالعه سندن آکلاشیلمشدر .

يازان :

سابق دوم ايلي حرب اور دولري باش قومانداني

مرحوم

الميمانه ياشا

عمدة الحقائق

« حرب اخير واستحكامات » عنوانيله ، اسم وصفتي بنجه مجهول اولان بر موسيوندك « جريدة عسكريه عاميه » نام فرانسرجه بر رساله ده طبع ونشر ايتديكي كتاب ، حربه نظارتندن ارکان حربه هيئته ويريلن امر اوزرينه تور كچه ترجه اولونورق ۲۰ - محرم - ۹۸ تاريخندن اعتباراً « جريدة عسكريه » نسخهليله انتشار ايتمكه باشلادی . كتابي تماماً او قودم . مؤلفك سياق افاده سندن بعد المصالحه مواقع حربه يني واستحكامات موجوده يني نظارتيش ومعاينه دن كچيرديكي آكلاشيمايور . لكن حربك وقوعات وقوماندا قسمنه عائد معلوماتي ، ديكر « لا كهر دوريان - شرق محاربه سي » مؤلفلري نشر يات سخيغه سنك بر قويه سي اولمقدن باشقه برشي دكلدر .

بو مؤلفلردن بر طاقی ، منافع ذاتيه طمعيله حقائق تاريخيه يني كتم وتغيره جراتانديلر ؛ « زبدة الحقائق » مؤلفي مدحت افندی بوقيل مؤلفين زميره سندن در . بر دولتك ، بر امت عظيمه نك تاريخي ، مساعيسي ، نهايت تأمين حظوظات بشريه بر درجه يه قدر خادم اولان بر منفعت خسيسه ايچين تغليط و تغير ايتمك ، خاطر لانه بيلن جنابانك اعظمي در . بر قسيمي ده شهادت اين وآنه آلدانه رق ، آغز لرينه كني بلاموازنه يازوب چيزديلر . بناء عليه الزيادة علاقه دار بولونديغ مسائل حربه نك غلطات شايعاتي تصحيح ايتمك عزم خالصيله و ظاهراً « حرب اخير واستحكامات » مؤلفني وحقيقتده بالجله اراجيف نويسان زمانه يني رد ايتمك وهم ده سرگذشت مظلومانه مي حكايه ايله مك مقصديله بو كتابي قلمه آلهرق « عمدة الحقائق » تسميه ايتدم .

والسلام على من اتبع الهدى

قره طاغ قسمنده اياكجي سفر [۱]

برنجی دور

بو دورمه متعلق معلومات تاريخيه نك يالكر خلاف حقيقت اولان ورد و نقضنه وجوب حس ايديلن فقراتي معترضه ايجنه آلهرق تصحيح ايله ، فقرات سائر نك موأخذه سندن صرف نظر ايتدم .

مؤلف ، « سليمان پاشانك قومانداسي آلتنده بولونان هر سك اوردوسي اكرى غير متظم ويكي يازلمش و فقط اسقوربيت و باغيرصاق عفو تي خسته لقلرندن مضطرب اولمش عسكر لر دن مركب اوله رق اوتوز آلتى طابور عسكر دن مرتب ايدى ، ديور .

هر سك قطعه سنه وصولده ، فى الحقيقه هر سك قول اوردوسي « ترمين » قبالقلى آراسنده متحشد ، عال متنوعه ايله برابر اكثريت اوزره اسهال و ديزانته رى خسته لقلريله مصاب و باخصوص اخلاق عسكريله رى مختل بر حالده بولدم . ساقم احمد مختار پاشا ، بونلرك اخلاق عسكريله رى بوزولمش اولماسندن و هر سك قطعه سنده كى عسكر ديكر برجهت عسكرى ايله مبادله ايدلمك دن صوكره قره طاغ عاينه تعرض دكل « نيكشيك » ه ذخيره ادخالى بيله اماكنىز كورونمى سى بديهى بولونديغندن بحث ايله اشتكا واستعفايه مجبور اولمش ايدى .

بناءً عليه « ترمين » ه كلير كلز كنديمى ايكي وظيفه ايله مكلف كوردم :

برنجيسى ، عسكر ك عودت صحت و عافيتنه چالشمق ؛

ايكنجيسى ، اخلاق عسكريه نى اصلاح ايتمك .

اوردوكاهده و « ترمين » ده بولونان اوتوز اوچ طابورك كافه موجودى يكرمى اوچ بيك اوچ يوز يتمش يدى كشيدن عبارت ايديسه ده بونك آلتى يوز طقسان اوچنى خسته خانه ده ويك اللى يديسى ضعيف خانه لرده و طابور دويلر نده اولمق اوزره بيك يدى يوز اللىسى خسته وضعيف و اوچ بيك ايكي يوز اوتوز طقوزى پراكنده ايدى . يعنى الده ، ۱۸۳۸۸ موجود

[۱] برنجى سفر نامى آلتنده ، وۇلك يازدينى وقوعات حربه ناقص و غير مرتب ايسه ده ، تصحيحه نقصانى و قوف مانع اولديغندن ، بالضروره اختيار سكوت ايدلدى . (يازان)

صحيح واردى . فقط بوعسكر ك برقمى ده حستەلقدن هنوز قورتولمىدى . برمقياس اولمى اوزره سويلەلمەكە «ترەين» اوردوكاھنك خستكان وضعفاليه برابر موجودى اولان ۲۰۱۳۸ نفر دن ، طقسان ايكي سنەسى كانون ئاينىسەندە ۱۶۱۸ ى خستەخانەيە كىرمىش بونلردن طقسان آلتى نەرى تەبدىل هوايە كىدوب ، اون برى مەلۇل واوچ يوز طقسان طقوزى مرحوم اولمش در .

بوحسابجە خستەخانەيە دخول ايدنلرك ئالتى ضايەع اولمش دىمك اولور . ايشتە اوردونك صحتتە نە مرتبە خلل طارى اولدىغەنە وخستەخانەلرە آنجق موتە قريپ خستەلرك كوندرلمكەدە بولوندىغە بوندن قوى دليل اولەماز . مە مافىە « ترەين » هيت طيەسى وخستەخانەلرى دها زيادە خستە قبولنە موقەمأ وحالاً مساعد دكلدى .

سلفم ياشانك «زاسلاب» عودتندن صوكرە «ترەين» ى اوردوكاھ اتخاذايمى طلى ايدەرمكە مەينات عسكرىجە «راغوزە» شوسە سنك بخش ايدەجكى تسهيلاتدن مستفيد اولمى مقصدىنە مبتنى ايدى . لىكن «ترەين» ك اوتەدن برى مشهور اولان رطوبت موقەيەسى عسكر ك صحتى آجىنەجق برصورتدە اخلال ايتىش ايدى . مدت مأمورىتلرى امتدادا ايدەيدى محتەملدر كە مشاراليەدە اوردوكاھك تەبدىل موقى لزومەنە خدمت ايدرايدى ؛ حسب الزمان بو وظيفەيى بزە ترك ايتىش اولدىلر . بناءً عليە ، اوردوكاھى موقەمأ مرتفع ومواد احراقىە اعتباريلە زنكىن اولان و «عنبە» طرىقى اوزرندە بولونان «دومانوويچ» اورمانلغە نقل ايتدك . تەيىناتك «عنبە» دن نقلنى تسهیل ايچىن دە اوردوكاھدن «عنبە» يە دوغرو بر شوسە انشاسنە باشلادق . كرك موقەك تەبدلى و كرك شوسە انشا آتى عسكر ك عودت صحتى تسريع ايتدى . بەار حلول ايدىنجە محروقاندن بر درجەيە قدراستغنا حاصل اولماسى اوزرىنە اوردوكاھى «موستار» . بر ساعت مسافەدە بولونان «بولفای» صحراسنە نقل ايتدك . بورادەدە عسكرى ھركون تعليم ايلە وبا خصوص آوجى تعليملريلە اشغال ايدەرك اعادە صحت و عافيتلرينە چالیشدق .

حتى ، حرکات تجاویزىەنك يوم ابتداسى اولان طقسان اوچ سنەسى مايسنك اون طقوزنجى كونی (موستار-بولفای) اوردوكاھندە متحشد ۲۰۶۸۳ موجودلى اوتوز ايكي طابورك خستە خانە موجودى ۱۰۴۸ و ضعفا موجودى ۱۶۹ نفر اولوب وفیات دخى ۷ نفر دن عبارت ايدى . وفیاتك آزمالماسى ، درت آيدن برى عسكر ك صحتى خيايچە ايشلمش اولماسنە دلالت ايتديكى كې ، نيسان و مايس آيلرندە خستەخانە موجودىنى روم ايایدن و آناتوليدن او صيرەدە و تام قيش اورتەسندە «بوسنە» طريقلە كلكدە اولان قرعە افرادىنك مرصاسى

تکثیر ایتش ایدی . یوقسه « زهین » اوردو کاهندن قالدیرلن طابورلر افرادی میاننده سالف الیان علل مستولیه دن هیچ بر شی قالمشدی .

بناءً علیه صاحب تألیفک اسقوریت وباغیر صاق عفوتی خسته لقلرندن مضطرب کوستردیکی عسکر ، « هر سک » قوه عسکریه سنک احمد مختار پاشا زمانه عاڈ موجود سابق اولوب بمله حرکات تجاوزیه ده بولونان طابورلر افرادی تندوتوانا و تام العافیه ارباب حرب و وغا ایدی که « بولفای » اوردو کاهنده ارئه اولونان تعایم و تربیه عسکریه و تشجیع و تشویقلری خصوصنده اتخاذ ایدیلن مسلك مداراشتکا اولان انتظام سزلق و اخلاق سزلقی ده امیدوار اوله جق صورتده تصحیح ایتش ایدی . ایشته تصحیح اخلاق سایه سنده درک « پیوه » و « دوغا » بوغازی قوله لرله « نیکشیک » ذخیره داخلی منع ایتک ایچین هربری بر استحکام طبیعی اولان « قرستاج » ، « پیوه » و « پره شیکه » قایاقلری ایچنه برده صنعی استحکام یاپه رق عزم قطعی ثبات ایله صیقیشمش اولان « قره طاغ » و « هر سک » عصاتی ، او عسکر ، قافالرینی پاتلا تهرق لرلرندن طرد و تشکیل ایتش و « هر سک » محاربانجه مثال تاریخیسنی بولمق ممکن اولمایان بر صورتده مظفریات مطمئنه ایله « نیکشیک » کیرمش ایدی . وینه اونتیجه مسعوده آثار مفتخره سندن درک دنیانک الکنیع و متین عوارض طبعیه سی و نوع بشرک الکخونریز و جسور خلقی ایله مدافعه اولونان « اوستروق » بوغازینی اوته کچرک و قره طاغیلرک انوف بنی و شقاوتخی قیروپ و متعدد هزیمتله اوغراتهرق زده لیوب لاشه لرینی حیکنه یرک « اشبور » و « بودغوریچه » پیشکاهلرنده رکز خیام مظفریت ایتشدی ، « شیکه » بالقانلرینه شیرانه هجوم ایله طیرمانان ینه بو عسکردی .

بسات فطریه عثمانیه نک ، او مایه خیر قهرمانینک محفوظیت و موجودیتی روسلره اعتراف و تصدیق ایتدیره ن ینه بودلاورلرک مآثر دلیرانه سی ایدی .

مؤلف « بو قول اوردو اول امرده » دوغا » بوغازینی زور لایوب بولده « غاچقویه » و بعده « نیکشیک » ذخیره ادخارندن صوکره شمالدن قره طاغه هجوم ایده جکدی « دیور .

مؤلفک بو عباره سنده شبهه سز بر سهو وار . او حوالی بیلنلرک معلومیدر که « غاچقه » « قرستاج » دن بش ساعت مسافه ده بر کوچوک قصبه اولوب اوراده عسکر مز و ذخایز مز موجود اولدینی کبی « موستار » ایله « غاچقو » آراسنده دایما مکاریلر مز ایشله دی . احتمال که بو « غاچقو » کلمه سی « غورا نچقو » دن محرفدر که « پیوه » قلعه لرندن برینک بولوندینی موقعک اسمی در . فی الحقیقه مقصدم « قرستاج » موقعنده کی قره طاغ محافظلرینی طرد و تشکیل ایله

«نيكشيك» ذخيره ادخار ايتمك وبعده قره طاغ اراضيسنه تجاوز ايتمكدى. لکن، «قرستاج»ى مدافعه يه حاضر لانان طاغايلىرى تنكيل ايتمك اوزره «اقتوڭخه» اوردوگاهندن يكرمى آلتى طابورله حرکتم صباحى ميرلوعلى باشايى اون طابور عسکر و مقدار كافى ذخايرله «غورانچقو» [پيوه] قوله لرندەكى عساكر محصور يه ذخيره و يرمكه و اوراده برسندن برى محصور بولونان طابورلىرى تبديل ايتمكه مأمور ايتمش ايدم .

على پاشا اسبابى آتيدە بيان اولونه جنى وجهله آلدینی امر موجبجه حرکته موفق اوله مديغندن ، «پيوه» يه ذخيره ادخالى بر قاچ کون تاخر ايتدى . يوقسه مؤلفك ديدىكى كې «دوغا» بوغازىنى زورلايوب يوله «غورانچقو» يه ذخيره و يرمك فکرنده دکل ايدم . هم ، «غورانچقو» [پيوه] «دوغا» بوغازى طريقنده دکلدرکه بو طرز تصويره محل اولسون .

مؤلف «عثمانلى اوردوسى برابرندە بويوك و قوتلى بر قافله بولوندينى حالده ماييسك اوتوز برنجى كوني «نيكشيك» اوزرينه يورودى وحزيرانك اوچنده محل مذکور دن یدى سکز فرسخه يعنى «دوغا» بوغازندن يوقايدە اولان بوغازك مدخانه ياقلاشدى؛ قره طاغايلىر استحکام داخلنده بولمقده و «قرستاج» بوغازينه دخى حکم ايتمکده ايدى «دييور .

مؤلفك ، ماييسك اوتوز برنجى كوني «نيكشيك» اوزرينه يورودى ديمسى، «بولقاي» اوردوگاهنه حرکتم اعتباريله اولوب اتخاد ايتدىكى تاريخ دخى تاريخ افرنجيدرکه ، بزم استعمال ايتديکمز تاريخ رومينك اون طقوزينه مصادف اولور. واقعا ماييسك اون طقونجى كوني قوه موجوده ايله «بولقاي» اوردوگاهندن حرکت اولوندى؛ «بولقاي» دن ده حين حرکتده قول اوردومز رفاقندهكى قافله ، مهمات ، شعير و ساثره ايله يوکلې اوچ بيك قدر مکاریدن عبارت ايدى . قافله مز ، اصل بويوك و قوتلى عنوانى «قرستاج» دن حرکتمز اعتباريله آلابيليرکه ۵۵۰۰ بار کيردن مرکب اوله رق بوغازك بر قاچ ساعتک مسافه طولانىسنى قاپلامشدى. بونکله برابرينه «اسپوز» قدر عسکر مزك صرف و احراق ايدەجکې پکسماد و جبخانه ايله «پيوه» و «دوغا» قوله لرينک برر سنه لک پکسماد و ذخايرىنى و «نيكشيك» ده كى بر طابور عسکرله قلعه طوپچيلرينك و قوردون و باندور افرادينك برسنه لک و اهاليك سکز آياق ذخايرىنى بو مقدار مکارى ايله نقل ايتمك ممکن اولماديغندن ، ارزاق مرتبه نك بر مقدارى «غاچقه» آنبارندە قالدى و آلدە بولونان مکاریدن بر قسمنك يوکلرى «قرستاج» ييغين ايتديريله رك تکرار «غاچقه» يه اعاده اولونوب، ايکنجى دفعه اوله رق ينه «غاچقه» دن «قرستاج» نقل ذخايره مجبوريت کورولدى و بو معامله متناوبه نقلیه عينيله

«قرستاج» دن «ازلا سطوپ» قوله سنه و «ازلا سطوپ» قوله سندن «نوز دره» قوله سنه قدر تکرر ایتدی. والحاصل مکاری حیواناتی «غاجقه» دن «نوز دره» و «پره شیق» قوله لرینه قدر دزت سفر یامش اولدی که ایکسی یوکللی و ایکسی یوکمز ایدی؛ شو احوال ایله اون بیک و کسور بارکیر یوکی ارزاق و مهمات نقل اولوندی. «دوغا» بوغازی کبی طار و اطرافی دشمن ایله محاط تها که لی بر کچیدن بش بیک حیوان ایله علی طریق المناوبه اون بیک یوکارزاق و مهمات نقل ایتک و همده بر طرفدن قره طاغلی کبی جسور و عقور بردشمن لجوج ایله حرب ایدرک و غلبه چالارق بو نقایاته دوام ایتک بزجه مثال تاریخیسی بولنه میان بر موفقیت خارق العاده ایدی.

چرکس اسماعیل پاشا، سردار عمر پاشا و درویش پاشا، قوماندانلق دورلریله، مؤخرأ احمد حمدی پاشا، رؤف پاشا و احمد مختار پاشا زمانلرینک «نیکشیک» سفرلری و دوچار اولدقلری خجیع و دلسوز هزیمتلیر بر کره پیش مقابسه یه آئیر ایسه، بو موفقیت مزک علو قیمتی کوزلره چاربار.

حیف که او وقت بو خدمتمز، نظر تقدیر و استحسانه بیله دکهدی. مقام سر عسکریده بولنان ردیف پاشا، یا قره طاغ ایشارنجه معلومات سابقه سی بولنادیغندن موفقیت واقعه یی امور عادیه دن ظن و اعتقاد ایدیور، یا خود بزای او یله بر موفقیتک صاحب و فاعلی کوسترمک شخصی پولتیقه سنه موافق دوشمیور و یا خود سرای هایون شمععه موفقیت مزه پرده کشک وظیفه سنی مشارالیه تودیع ایتش بولونیور ایدی، چونکه تقدیره بدل، او صیراده «اشبوز» اوکنده اوتوز بو قدر طاغیرله خیمه نشین عز و احتشام اولان «علی صائب پاشا» اوردوسنه طاغیلیر هجوم ایدرده، بوزارسه مسئولی سنسک «دیبه مایین هایوندن و مقام سر عسکریدن تهدید و تویخی حاوی تلغرافلر آلیور ایدم.

بن هر سکدن، اوتوز آلتی ساعتک بر یردن، طار بوغازلر کچرک، قره طاغ الکاسنی آشهرق، هم حمالق و همده، حرب ایدرک، عینی بنم قدر قوه موجوده سی بولنان علی صائب پاشایه معاونته نهدن بورجلو اولیور و طاغیلیر علی صائب پاشا قول اوردوسنه تعرض ایدوبده او اوردو بالفرض بوزولدینی حالده بن، وقوع بوله جق بو هزیمتدن نه مناسبتله مسئول اوله بیلور ایدم، بیله مم. بره کت ویرسین که طاغیلیر، وار قوتلرینی علم مزه سوق ایتش ار ایدی. اکر بش اون قره طاغ شایقه سی پاشانک اوردوسی قارشیسنده باش کوستروبدنه پاشایی و اوردوسی قاجیرسه یدی رؤف پاشانک بالاخره «چورانلی» هزیمتی نامنه اوینادینی رولک،

دها او زمان على صائب ياشايه اويناتديرلمسى و « اشبوز » هزيمته مسبب عنوانيله بو عاجزك صحنه استحقاره چيقاريلمى محقق ايدى .

مؤلف « عثمانلى عسكرينه مقاومت مأمور اولان » بتر و قوتچ « ك معيتنده يكرمى ايكي طابور عسكر بولنوب بو عسكر هر نه قدر بولوندى قلى موقعه كوره كافى ايسه ده ، مرقوم بونلرى فنا بر صورتده تعبيه ايله « غراچقو » كچيدنى محافظه ايتك اوزره يدى طابورنى افراز و سوق ايلديكى كى ، « دوغا » بوغازينك محافظه سنه اون طابور براقش و « قريستاج » ك مدافعه سى ايچين ده يالكز بش طابور عسكر آليقويمشدى « دييور .

طاغليمره دائر بزم او تاريخده آلدېغمز معلومات ، يكرمى طابور قره طاغلى عساكر نظاميه سييله اون طابور هر سك عصا تندن مرتب بر قوه مدافعه موجود اولمسندن عبارتدى . قره طاغ باش قوماندانى ، عسكرى قسملره افراز ايتكمده فى الحقيقه خطا ايتدى . لكن ، اونك خطا ايتش اولدينى بزم مانوره مز تعين ايتدكن صوكره ميدانه چيقدى . بزم قول اردو ، مایسك يكرمى برنجى و آفرانغه حزينانك ايكنجى جمعه ايرته سى كونى « صامبور » قريه سى اطرافى اوردوكاه اتخا ايتدى . طوتديغمز موقع هم « قريستاج » و هم « پيوه » يه كيده جك يوللرك برلشديكى بر محل قربنده ايدى .

طاغليمر ، بزم اول امرده « قريستاج » همى يوقسه « پيوه » يه مى تعرض ايدم جكمزى بيله مه مشير ايدى . مصاحتك صور سطحيه سنه باقيلر ايسه ، « پيوه » جهتي حركتى بعدالاجرا « قريستاج » و « دوغا » بوغازينه دوغرى تعرض دهاموافق حال ظن اولنوردى . بز بو ظنى تقويه و طاغليمر ك اذها تى تغايط ايچون ، مایسك يكرمى ايكنجى وافرنجى حزينانك اوچنجى بازار كونى « پيوه » طريقى اوزرنده واقع « راونه » جهته بر مفرزه سوق ايتدك . اوردوكاهى ده استقامت حركتمزى « پيوه » جهته كوستر صورتده تعبيه ايلدك . بناء عليه طاغليمر « پيوه » طرفى طوتق الزم اولدينى حسنه دوشديلر . مایسك يكرمى اوچنجى وافرنجى حزينانك دردنچى بازار ايرته سى كونى على السحر ميرلوا على باشا قومانداسيله « پيوه » [غراچقو] جهته اون طابور كوندردم . بواون طابور بزم « قريستاج » جهته مأمور طابور لر مركز حركاتى ستر ايدم بيله جك نقاطى طوتقدن صوكره بنده يكرمى آلتى طابور ايله « قريستاج » و دوغرى حركت ايتدم . دشمن ، حركت اوليه يى پيوه [غراچقو] جهتي استقامته كوردىكى ايچين قوتك بر آزينى افراز ايله « غراچقو » يه سوق ايتكمده كندىنى مصيب زعم ايتدى . بنم ، على باشا قومانداسيله « پيوه » جهته اون طابور سوقدن مقصدم ايسه ، قارشيلرنده كى

دشمنی چیکنه یوب کچه بیلدکلی حالده «پیوه» [غرانچقو] قولهرینه ارزاق ویردیروب بعدده «قرستاج» ده بزه سرعتله التحاق ایتدیرمک و شاید «راونه» دن ایلرینی سوکدیره مزلرایسه بزم «قریستاج» موقع مستحکم طبیعینی استرداد مزه قدر دشمنک برقم قوتی قارشیلرنده تعطیل ایتک ایدی. «پیوه» [غرانچقو] جهته سوق ایتدیکم طابورلرک موفقیاتی تسهیل و «جرقوپچه» جهتی اشقیاسنک «پیوه» به تسلطلرینی منع ایچین «قوجه» قوماندانی میرآلای سلیمان بکده عینی کونده بریقق طابور نظامیه و ردیف ایله «قوجه» قضاسی اهالی مطیع سنی بالاستصحاب بر حرکت تجاوزیه اغفاله اجرایی امرینی ویرمشم. ایشته «پیوه» [غرانچقو] استقامته جهتینلی کوستریلن بویغیناق نمایشی قره طاغ قومانداتی «پیوه» [غورانچقو] کچیدینی محافظه تشبثده بولوندرمه بالطبع مجبور ایتدی.

چونکه قوه تعرضیه قوماندانی فکر و تصمیمی کتمده ماهرانه داورانیر و حال و طبیعت اراضی دخی بومهاراتی اجرایی مساعدده و معاونت ایدرایسه قوه مدافعه قوماندانک آلدانسی مورد عتاب و مؤاخذه اولاماز. بزم فکر بجه طاغلی قوماندانک برخطاسی وارایسه اوده، «دوغا» بوغازی داخلنک محافظه سی و «نیکشیک» محاصره سی ایچین عسکرینک برقمینی افراز ایتیه سی و خصوصینه «پره شیه» طاغلینی طوتمه سی ایدی. واقعا طوتمقلری «پره شیه» تپه لری - که بزم عسکر لساننده قول آغاسی چاری نامیله یاد اولونور محاک اطرافیدر - کرک یتیشیدی و یتیش سکز تاریخی محارباتنده و کرک سفلرم قوماندان پاشالر زمانلرنده هر سکه وقوع بولانک خونریز مجادلاتک محل جریان و طاغلیلرک المستفید اولدقلری قابالقلرک و عوارض متنوعه طبیعیه نک جمعی در. طاغلیلرک بورایی طوتمقدن مقصدی بزم عسکری «نیکشیک» صومقامقدی.

پراسک «نیکشیک» اطرافنده محاصره نمایشنده بولونمه سی ده «نیکشیک» ده کی عسکرله مخبره مزق قطع ایتک و اولنری قورمه القا ایتک ایچیندی. لکن بوتدایر و تصورات کاملاً بیوده و عبثدی. چونکه شاید مغلوب اولورلرایسه «پره شیه» دن دولاشوبده «اوستروق» بوغازینی طوتمغه زمان مساعد اولمیه جغنی و قره طاغ الکاسی مدخان بزم ایچین کشاده براقش اوله جقلرینی حساب ایتک اقدم وظائف ایدی. بلکه طاغلیلر عسکر مزک بوحر کتده سرعت لازمه ایله داورانه جغنی عقله کتیره مشلر ایدی. ایشته بوخطا سببیه عسکر مزک «نیکشیک» اوواسندن «اوستروق» ذروه جبائی اشغال ایتدیکی کون - که حزیران رومینک بشنچی و افرنجی حزیرانک اون یدنجی کونته مصادفدر - واقع اولان محاربه ده طاغلیلر بالکیز «اوزرنیک»

قولهسى جهتندن سوق اولونان اون طابور عسكرله «اوستروق» ذروه جبالنك صول طرفندهكى استحكاملرده و «پلانىنا» ده اثر مقاومت كوستره بيلوب عسكر مركز جههسى اعتباريله «اوستروق» طريقنك صاغ جناحندهكى «اسطوبچه» قريهسى صيرتلىله «اوستروق» جادهسى محافظه سز و مدافعه سز براقديلر. و بو وجهله «پره شيقه» دن منهز مآصا ووشان طاغليرو وطنلرني چيكنتمه مك ايچين برنجى درجه طوتولهسى لابد اولان «اوستروق» بوغازى مدخانى كرها و خطاء بزه تسليم ايتمش اولديلر .

طاغليلىر «پيو» يه، «دوغا» بوغازى داخلنه، «نيكشيك» محاصره سنه تقسيم ايتدكلى قوتى ده « قريستاج » . تعبيه ايله ده اجمعيتلى بولونه ديلر استحصال موفقيت ايچين عسكر مزي بر مرتبه زياده اتعاب ايدمه بيليرلرايدى. على الخصوص «قريستاج» ده بوز ولدق دن و «دوغا» بوغازى مدخانى غيب ايتدك دن صوكره « پيو » ، [غور انچقو] و «پره شيقه» م واقعنده حرب ايتمه لرينه قطعاً لزوم يوق ايدى . اونلر درحال «اوستروق» تهرلر نه سكي ردوب بوغازى عسكر مركز مرورينه صحيحاً مانع اوله جق بر سدد سديد حالنه كترمه لى و قواى موجوده لرني اوراده تحشيد ايتليديلر .

مؤلف ، داغليلىر قوتى يكرمى ايكي طابوره منقسم اون ايكي بيك كيشى اولق اوزره كوسترييور ايسده اووقت آلدنغمز معلوماته كوره اوتوزايكي طابور اعتباريله اون آلتى بيك كيشيدن مركبدي .

بوکا مقابل بزم «اوستروق» بوغازى قارشيسينده كى قوه تعرضيه مزده طابور اعتباريله اوتوز سكز طابور اولوب مكارى نفرا تيله خدمتچى وسقا كى افراد تنزيل اولونجه موجودا اعتباريله اون اوچ، اون درت بيك كيشيدن متجاوز دكلدى. بناء عليه «اوستروق» بوغازى ، لزومى وجهله طوتوله يدى قره طاغليلىر كى حقيقهً جسور و محارب بر عسكرله مدافعه اولنان «اوستروق» تهرلى كى رصانت و متانت طبيعیه جه مثلى نامشهود بر سنكستان منيعى، ايكنه لى توفكله مسلح و اون يدى كوندن برى بر قورو پكساده لر طرفدن حرب ايدمه رك بر طرفندن ده حاملق وظيفهسى كوره رك ايلريله ديكي ايچين بى تاب و توان اولان قوه قليله تعرضيه مزله ، ضبط و فتح ايتكم، خياليجه كوچ اولوردى. لکن طاغليلىر، عسكر مزي «نيكشيك» صوقامق و «پيو» يه ارزاق و يردير مه مك كى بر طمع خامى بالاخره استفاده حربه مزي تسهيل ايتدى. مؤلف « لکن عثمانليلىر «غراجقو» طرفنده يالكنز اراضى يي كشف ايله اکتفا ايدمه رك خزي رانك دردنجى كونی يكرمى بش طابور و سكز قروب طوپيله «قريستاج» ده كى قره طاغليلىر

اوزرینه هجوم کوستردیلر، بش ساعتی متجاوز یاقا یا قایه ایدیلن بر شدتلی محاربه دن صوکره قره طاغیلر بش یوز تلفات بر افره رقی رجعته مجبور اولدیلر؛ بو محاربه یی متعاقب آیک بشنده «ووقونیچ» عسکرینی «دوغا» اوزرینه چکدرک عثمانلی عسکری، النده بولونان «پرشرقا» موقع مستحکمی جوارنده تحصن ایلدی. عثمانلیلر «پرشرقاده» «ووقونیچ» اوزرینه بر ساخته هجوم اجراسیله «غراچقو» یه ذخیره ادخارینه موفق اولدیلر و فقط بوندن صوکره باش قوماندان اسبابی معلوم اولماه رقی اون کون قدر عسکرینی حرکتسز بر اقدی. پرنس نیکولا بوندن استفاده ایله «نیکشیک» ی کمال شدتله طوپه طوتمغه باشلامش و شهری محاط اولان استحکاماتدن آلتیسنی دخی ضبط ایتمش ایدی.

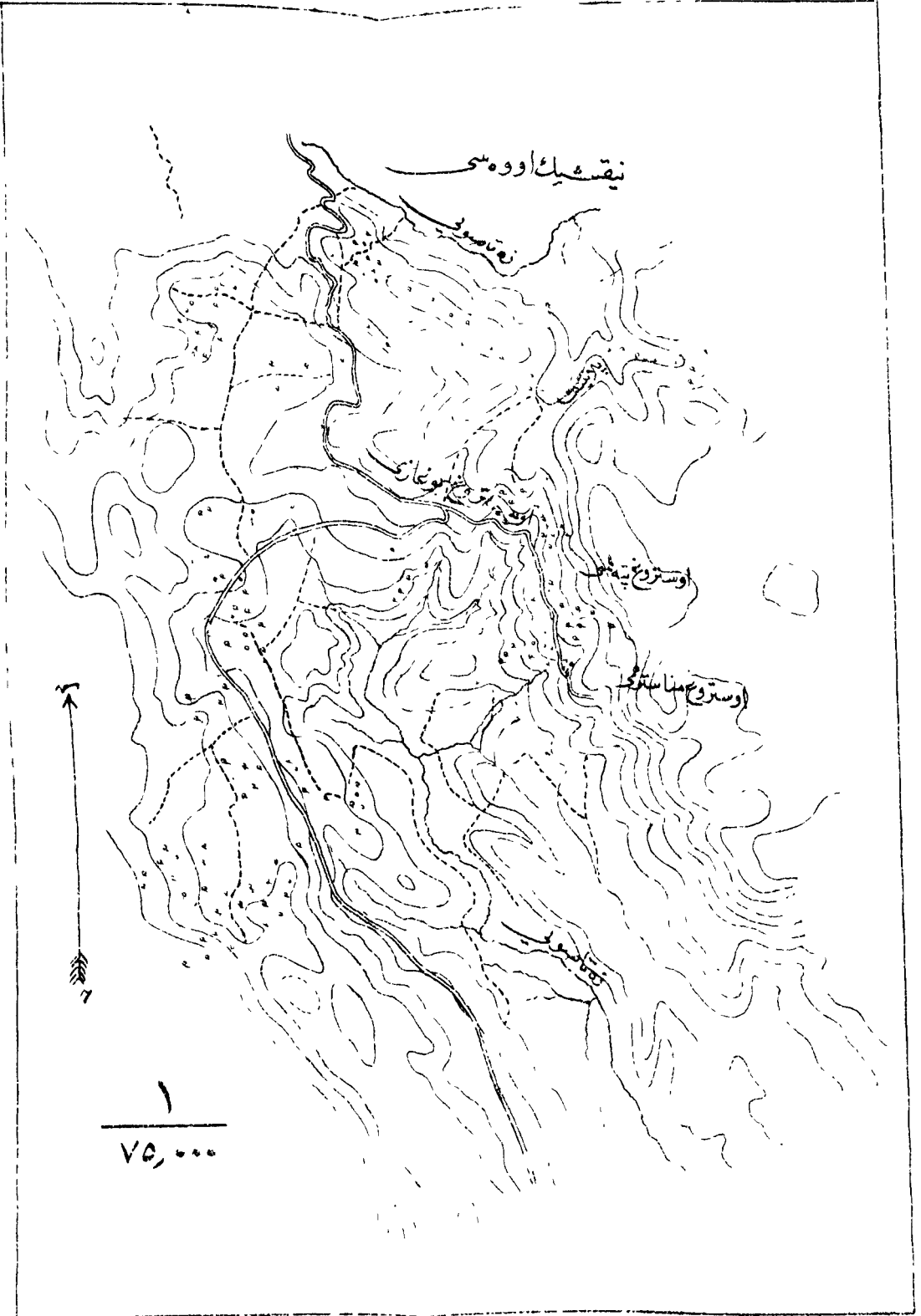
قره طاغیلر و هجومده «دانیلو غراد» دن صیرت لرنده کتیر دکلری طوپلری استعمال ایلدیلر. لکن آیک اون دردنده، عثمانلیلر «دوغا» بوغازنده «ووقوویچ» اوزرینه دخی بر شدتلی هجوم اجرا ایدره رک مرقومی مغلوب و پریشان ایله فراره و پرنس «نیکولا» اوردوسنه التحاقه و مشارالیهی دخی «نیکشیک» محاصره سنی ترکله جنوبده «پلانینجا» ده بر تدافعی موقع اتخاذه بجهور ایله دیلر. سلیمان پاشا «نیکشیک» لازم کلن ذخایر و مهماتی ادخار ایله دکدن صوکره ایلری یه حرکته آیک اون سکزنچی و اون طقوزنجی کونلری قره طاغیلری اولان «پلانینجا» ده و صوکره «اوستروق» بوغازنده مغلوب و پریشان ایله دی. حالبوکه عثمانلی جرنالانک مقصدی، مؤخرأ ذکر ایله جکی وجهله «اشبوز» ده «علی صائب» پاشا فرقه سیله برلشمک ایدی. سکز کون امتداد ایدن قانلی محاربه دن صوکره قره طاغ ایچریسنه، اورمانلر و قایالر آرمسندن بر یول آچهرق بوکاده موفق اولدی و قره طاغیلره ایکی بیک بش یوزی متجاوز تلفات ویردیره رک قره طاغک بر باشندن کیردی بر باشندن چیقدی. «دیور و بو عباراتیه قره طاغ حرکات تجاویزه منزی مجملأ افاده ایتمش اولیور.

لکن کرک وقوعاتک تقدم و تأخری و کرک بیانی خصوص لرنده بک چوق سهو و نقصان بولوندیغندن تاریخ عسکرئی عثمانینک اک پارلاق مظفریاتندن معدود وهله قره طاغجه مثال تاریخیسی نامشهود بو حرکت مظفرانه یی مجملأ و صیره سیله بسط و تمهید ایله مومی الیهک سهویاتیه نقصانی افاداتی تصحیحه کندمی مجبور کوردم. شویله که :

بزم اوردونک «قریستاج» موقعی علیه نه تعرض ایتدیکی عینی کونده - که مایسک یکریمی اوچنجی بازار ایرته سی کونیدر - میرلوا «علی» پاشاده اون طابور عسکرله «پیوه» جهتنه کیتمش ایدی. پاشای مومی الیه، «راونه» موقعنه قدر بلا وقوعات وارمش و «راونه» ایله «غلا سویطه»

اوستروغ بوغازی نزدیک

بازان ، مردم سیمایان

آره سنده وصول طرف ساسله جبالنده تصادف ايتديكى بر مقدار دشمنى ده طرد وتنكيل ايدەرك «راونه» دن «ميراتوويچه» موقعه قدر لزوم كوردىكى نقاطه ده آلتى طابور يەرلشديروب باقى درت طابورله «ميراتوويچه» يە وارمش و دشمنك «ميراتوويچه» نك صاغ وصولنده كى تپەلرى طوتديغنى كورهرك مذكور درت طابور ايله صاغ جهت تپەلرینه هجوم ايتمش ايسه ده موفق اوله ماديغندن وضع تحفظى اخذيله بزه اشعار كيفيته لزوم كورمش ايدى . ايشته مؤلف موسيونك «غورآنچقو» طرفنده يالكر اراضى يى كشف ايله اكتفا ايتديلر ديمەسى احتمالكه بو حركتدن غلطدر .

حزيران افرنجينك دردنجى ومايسك يكرى اوچنجى كونى كرچه دشمنك «قرىستاج» موقعى قريه يكرى بش طابور پياده - امنيت طريق ايچين بر طابور «قرىستاج» دن بر بچق ساعت كرده كى كليسا يە براقيلمش ايدى - وبر بطريه صحرا وبر بطريه طاغ طوپيله كلندى ايسه ده بونلردن حربه داخل اولان ، اون آلتى طابور ايله اوچ قطعه طوپدن عبارت ايدى . خلاصه وقوعات حربيه ده بووجه ايله در :

مايسك يكرى اوچنجى بازار ايرته سى صباحى «اقتوغه» اوردوكاهندن قالقدق . «اورلینه» تپەسنگ دامننده كى چيفته قولهله قدر بلا حرب كلك . اوراده جوانب ثلاثه تلال وجبالى طومش وبايدقلى استحكامات عديده يەرلشمش اولان دشمن ، بى قارشىلايهرق عسكر مزه آتش ايتمكه باشلادى . بزم عسكرده اوچ جهتدن اوزرلرینه هجوم ايتدى . طاغليار پك چوق فداكارانه مقاومتلر ايله ديلر ؛ لکن استحكاملر نده ثباته مجال وقدرتلىر قالمادى . چونكه ، صاغ وجهه قوللرمزك هجوملر يى طوپلرمزك آتشی تسهيل ايدىيور ايدى . نهايت استحكاملر نده ثباتك امكانسز لغنى تيغن ايدن دشمنك نفس «قرىستاج» موقعنده وبوغاز اوزرنده كى عسكرى ، جبهەلرى ايلريسنه شدتلى بر هجوم اجرا ايتديلر . مقصدلرى بالذات باشنده دوردنم طوپلره تعرض ايدى ؛ لکن بو تعرضلر يى ، طوپلرك آتشدن مصون اوله جقلى بر صورتده وصول جناح ايلريسنده كى تپەدن اجرا ايتديلر . بو هجومى دفعه ده استعجاله دشمن بى مجبور ايتدى . چونكه آتش ايدن طوپلرمزك بولونديغى موقعك صول جناحنده كى قياقل صيرتى طومتق وبى طوپلر ايله برلكده تهلكيه الفا ايله ملك دشمنك اهم مقاصدى ايدى . دشمنك هجومده كوستردىكى بوشدت وسرعت ، اراضينك صارپلغندن دولاي صاغ وصول جناح صيرتلىرنده بولونان طابورلرك مركزه امكان معاونتى سلب ايتديكندن و طاغليارده طوپلرك بولونديغى موقعه مسلط صيرته كلهرك اوراده بولونان

ایکی طاہور عسکر مزی پوسکور تدکرندن یا نمرده کی درت طاہور دن اوج بچنی بو دشمن صائی دفع خدمته تعینہ مجبور اولدم و «قریستاج» محاربه سنک بوغاز بوغازه واک خونریز و صوک مجادله سی بو طاشلق صیرت اوزرنده وقوع بولدی و طاغایلرک فداکارانه داوراندقلری بو صولتده دخی برایش بجره میهرک یوزلرخی کری چه ویردیلهر خط حربمک صاغ جناحنده بولونان طاہورلر دخی ، او صیرمه طاغایلرک متحصن اولدقلری طاشدن سپرلرک بر قسم عظیمی حرباً اللرندن نزع ایتمش و صاغ جناح قیالقلرینک نقاط حاکمه سنک بر قسمی الله ایتمش ایدی . صول طرف وایلری قیالقلده کی طاہورلرده دشمنک یوز دوندورمه سندن بالاستفاده تجدید هجوم ایله مشلر ایدی . والحاصل هر طرفدن اوغبرادقلری تسلطات و تعقیبات اوزرینه طاغایلر منهنزماً ترک مواقعه مجبور اولدیلهر . محاربه بش ساعتدن زیاده امتداد ایتدی . دشمنک هزیمت فاحشه ایله چکیلیمه سی ، آقشام ساعت اون بر راده لرنده در .

بزم طرفدن ۱۰ ضابط و ۱۷۰ سلاح انداز شهید و ۱۵۰ ضابط ۳۴۹ سلاح انداز مجروح اولدی . طاغایلرک تلفات حقیقه لرینه کلنجه اوراسی بزجه مجهول ایدی . شو قدرکه ، تحت اشغالزده کچن یه لرده عندالتعداد ۵۰۰ قدر لاشه لری کورولدی .

طاغایلر «قریستاج» ایکی ساعت مسافده و مستحفظی یوز کسور عثمانی عسکرندن عبارت اولان «ایزلسطوب» قوله سنک قارشیسنده کی تبیه بر قطعه طوب کتیره رک اون بر مایس تاریخنندن بری تضیق ایتمکده ایدیلر حتی سکز کون محاصره کامله تحتنه آلدیلر . قوله یه انداخت ایتدکری اوج یوز سکسان سکز دانه دن ، اوج یوز الی سکز اصابت ایله قوله نک سقفنی خراب ایتمش ایدی . مایسک اون طقوزنجی ، یعنی قول اوردونک «موستار» دن حرکتی کونی طوبی قالدیره رق ، یکر می ایکنجی کونه قدر یالکز پیاده ایله محاصره ایتدی و یکر می ایکنجی کونی قوله اطرافنی تخلیه ایدره رک اوراده کی عسکرینی ده «قریستاج» جلب ایتدی . یکر می اوچنجی کونی کوردکری هزیمت فاحشه اوزرینه «قریستاج» و «ایزلسطوب» اطرافنی ترک ایله «دوغا» بوغازینه و «نیکشیک» دوغرو چکیلدیلهر حتی مایسک یکر می بشنجی کونی «نوز دره» قوله سندن «ایزلسطوب» قوله سنه عثمانی عسکر کی دوب کلکه باشلادی . ایشته مایسک یکر می اوچنجی کونی بوجه مشروح وقوع بولان «قریستاج» مظفریتی ، «نوز دره» قوله سنه قدر بزم عسکره امنیت طریق بخش ایدره رک ، حرکات عسکریه یی تسهیل ایتمش ایدی .

اگر مایسک یکر می اوچنجی کونی میرلوا «علی» پاشا قومانداسیله «پیوه» یه کوندریلن

عسكردە ايفاي وظيفە موفوق اولسه لر ايدى و «موستار» دن انتظار نده بولونديغ جىبخانه ايله «نيكشيك» اهالىسنىك ارزاق مرتبه سى ده كلسه يدى ، نهايت مایسك يكرمى آلتىنجى كونى «قرىستاچ» دن «نيكشيك» ده دوغرو حرەكت ايدر و مؤلف موسيئونك «اون كون قدر عسكىرى حرەكتسز براقدى» كى تعريضاتنه هدف اولماز ايدك. «قرىستاچ» مظفرتى ايله پرنشە و ذائقە آلود اولوب «على» پاشا دن ده بويولده بر خبر سرور انتظار نده ايكن مایسك يكرمى دردنچى صالى كونى آقشام اوستى شو تذ كره يي آلدق :

مەصور مامى جناب مشير افتمى به

دولتلو افندم حضرتلى
بوكون «پيو» به حرەكت ايتك. «راونو» قولى سيله «غلا سويطه» قولى سنك آراسنده بر مقدار اشقيا به تصادف اولمش و عساكر شاهانه طرفندن طرد و تشكىل اولونه رق مؤخرآ «موراد وويچ» به قدر جزؤى محاربه ايله كلنوب «پيو» جاده سنك صاغ و صول جهتلرنده و غايت مرتفع تپه لرده اشقيا طرفندن متعدد استحكام انشاسيله دروننه خيلىجه اشقيا جمع اوله رق محاربه به قيام ايتمش و صاغ جناخنده بولونان استحكامنه ايكي طابور سوق اولونمش ايسه ده موفوق اولونه مايوب عساكر شاهانه اولد قلى محللرده استحكام ياپوب اوطور مشلردر .

بالطبع مكارى ده «موراد وويچ» نام محله طوپليجه دور دورلقده در. بو صورتده نه «پيو» به ارزاق و يرمك احتمالى وار و نه ده رجعت ايتك، ايكي جهتن حال مشكل . چونكه كرى به رجعت اولونسه اشقيانك تعمى و مكارىمىزك كثرتى رجعت مانع اوله جفندن ضرورى محل مذكورك ايجاب ايدن نقطه لرينه طابورلر يرلشدير يلوب استحكام ايديله رك دور مقده يز . آرتق حالىزه مرحمت مجرد اراده دولتلىنه منوط بولونمش اولغىن اولبابده فرمان حضرت من له الامر كدر . ۲۳ - مایس - ۹۳

ميرلوا

على

عن موراد وويچ

اشبو عريضه حاجز انهم تحرير اولونور ايكن محاربه ده بولونان طابورلر طرفندن ويريلن معلوماته نظرآ بر خيلى شهيد و ياره لىز وقوع بولمش و «اشتیب» طاבורى بيكباشيسى شهيد اولدينى و ساعت اون بر راده لر نده «قرىستاچ» طرفندن دخى اشقيالر كلديكنى عرض ايدهرم و الآن محاربه دوام ايدىور .

على

معیت قوماندان لرندن بویولده برژورنال آلان باش قوماندان عجیا «قریستاج» دن ایلری یه یورومک پلانته می خدمت ایدر ، یوقسه «پیوه» یه معاونت لزومنه می ؟
ایشته «علی» پاشانک وارد اولان تذکره سی اوزرینه علی المعجله چهارشنبه کیجه سی که صالی آقشامی ساعت ایکی قرارلرنده ، «قریستاج» ده کی عسا کر مزدن اون برطابور بالفریق «ویسل» پاشا قومانداسیله «علی» پاشانک معاونتنه کوندردم .

«ویسل» پاشا، مایسک یکر می بشنجی کونی ساعت درتده «غلا سویطه» یه وارارق بر ساعت قدر عسکره آرام ویردکن صوکره اوچ طابور ایله اطراف تپه لری طوتودردی . باقی سکر طابورله ساعت سکرده «مورادوویچه» یه کلدی و اوکون آقشام یقیندر دیبه حربه کیرشمه یوب ، یکر می آلتنجی کونی صباحلین اوزرینه هجوم قوللری سوق و تسریب ایله دشمنی ترک موافقه اجبار ایله دی و یوم مذکورک ساعت اوچنده ، «پیوه» یه ارزاق سوقنه مباشرت و «پیوه» ده کی طابوری تبدیل ایله برسنه لک ارزاقی ادخار ایلدی . ینه اوکون ساعت اون ایکیده «غلا سویطه» یه عودت ایدره ک ایرته سی یکر می یدنجی جمعه کونی آقشام اوستی «علی» و «ویسل» پاشا لرتابورلریله برلکده «قریستاج» کلدی لر . کرک «علی» پاشا و کرک «ویسل» پاشا طابورلرنده ، بو جهت محارباتنده ، بر یکباشی ایله ۴ ملازم و ۳۱ سلاح انداز شهید و ۲ ملازم ایله ۵۵ سلاح انداز مجروح دوشدی .

بکا قالرسه «علی» پاشا رفاقتنده کی اون طابور ایله «پیوه» یه ارزاق ادخار و مستحفظلری مبادلده امر اهمنی پک قولای حسن ایفا ایدم بیلیر ایدی . لکن دشمنک دهشتندن زیاده ، کندی و همنه مغلوب اولدیغندن «مورادوویچه» دن ایلری کیمکه بر دورلو جسارت ایدم مه دی و صورتی مذکور تذکره ایله بالاستمداد اون بر طابورله «ویسل» پاشانی سوقه بزی مجبور ایتدی . حالوکه «پیوه» علیه «غاجقه» دن وقوع بوله جق حرکات عسکر یه یی تسهیل و اشقیانک جمعیتی بر درجه یه قدر تفریق ایچین مایسک یکر می اوچنجی بازار ایرته سی کونی «قوجه» قوماندانی میر آلای «سلیمان» بکی ده بر بچق طابور عسکر و «قوجه» اهالی مسلمنه و غیر مسلمه سندن مرکب بر مفرزه ایله «چرقویچه» جهننده کی اشقیا علیه سوق ایتمش ایدم . بو مفرزه «پیوه» یه قریب «دور میطور» بالقانی اوکنده کی «اودراغ» تپه سنه قدر ایلریله مش و اوراده کی اشقیایی پوسکور توب کیجه «چرقویچه» استحکامنه عودت ایله مش ایدی . ایرته سی صالی کونی «حومه» ودها ایرته سی چهارشنبه کونی «قوجه» یه عودت ایله مش اولسنه نظر آ ، اگر «علی» پاشا بازار ایرته سی کونی آلدینی امر موجنبجه «پیوه» یه دوغرو تقرباتسه یدی «پیوه» نک «قوجه»

جهتندن او طرفك حركت عسكرىه سى حسييله مأمون اولمش اولور ايدى و «نيكشيك» دوغرو حركت عسكرىه يى تاخير ايدن سبب يالكز «پيو» جهته اجرا اولونان حرڪات حربيه نتيجه منتظره سى اولسه ايدى ، ميسك يكرمى يدنجى جمعه كوني اوجته سوق ايديلن جمعاً يكرمى بر طابور دخی عودت ايتمش اولقله فرداسى يكرمى سكزننجى جمعه ايرته سى صباحى حركت اقتضا ايدر ايدى. لکن اسباب مانعه دن الك برنجىسى ، «نيكشيك» اهايسنك ارزاق مرتبه سى ايله قول اوردونك بيك صانديق قدر جبخانه سى حامل «موستار» دن ورودينه انتظار اولونان ايكي بيك رأس مكارينك هنوز «قريستاج» واصل اوله مامسى ايدى؛ چونكه ، «موستار» دن حين حركتمده قول اوردونك احتياجه كافي مكارى هنوز تدارك اولونه مامش ايدى .

بوسنه واليسى «مظهر» پاشا طرفدن ايكي بيك وكسور رأس مكارينك آرقه دن يتيشديرلك اوزره «قريستاج» ه سوقى مقرر ايدى .

ميسك يكرمى طقوزنجى بازار آقشامى حيوانات مذكوره «قريستاج» اردو كاهنه واصل اولدى . و ايرته سى بازار ايرته سى صباحى ده قول اردو «دوغا» بوغازى داخلنه دوغرو حركت ايله دى . ايشته بو اسباب مبسوطه مشروعه يه مبنى آلتى كون «قريستاج» دن ايلرى حركت ايديله مدى .

لكن مؤلف موسيو ، «قريستاج» دن «پره شيقه» به قدر يولده كچيريلن اوج كون مدت ك اوزرينه بر كون دها بالعلاوله اون كون حركتمز قالد يغمزى بيان ايدى اور . واقعا بر يولجى ايچين «قريستاج» دن «پره شيقه» به آنجق بر كونلك يولدر . لكن ، ائنده كى بش بيك حيوان ايله سكز بيك مكارينك يوكى نقل ايتك اضطرار و مجبوريتنده اولان قره طاغليله قارشى متحرك بولونان بر قول اوردو ايچين بومدتك بيله «هرسك» جه ، كهفايتسز اولديغى ، «هرسك» ده قوماندانلق ايدن بالمله ذواتك تجاريد عديده تاريخه سى تصديق واعتراف ايدر .

ميسك يكرمى اوچنجى بازار ايرته سى كوني ، طرفز دن مرتب پلانك در سعادتن كوردى كى حسن قبول اوزرينه اولملى كه ، يكي بازار جهتي قوماندانى «محمدعلى» پاشايله «اشقودره» جهتي قوماندانى «على صائب» پاشادخى ايلرى به حركت امرينى آلمش ايدى .

يكي بازار فرقه سنك قارشيسينده كى طاغلى واشقيا مقدار جه يك قليل ايدى . خصوصيله بر قسمى ، اوجهت يايلارنده حيوان رعى ايتكمده اولان چوبانلردن عبارت بولونمقله يوم مذ كورده «محمدعلى» پاشا بالسهوله و جزؤى بر حرب ايله «واصوويك بالا» ناحيه سندن بر ساعت قدر ايچرى كيردى . و ۲۴ ، ۲۵ ميس تاريخلرنده بر مرتبه دها ايلربيله يرك «واصوويك بالا»

ناحیه سنی تحت اشغال آید ایسه ده حرکاتک «اوستروق» بوغازندن کچمک مجبوریتنده اولان «هرسک» فرقه سینه موجب استفاده برجهتی کوروئمده دی.

«علی صائب» باشا فرقه سینه کلنجه ، بونلر مایسک یکریمی اوچنچی کونی «اشپوز» قلعه سی اوکنده کی «مارتینیک» تپه لرینی طوتوبدها ایلری حرکت ایده مدیلروحتی «علی صائب» باشا طرفندن ۲۵-مایس - ۹۳ تاریخلی یازیلان برتلغرافده ، دشمن مقدارینک کلیته وپدرپی اجتماع ایتکده بولونماسنه نظراً ضبط اولونان محالرده طول مدت اقامت مخاطره دن سالم اولمیه جفی بیلدیرلش ایدی . شو حاله نظراً قرق ساعتک بعد ومسافه ده برمحلدن اونیدی بیک وکسور موجودلی اوتوز سکز طابور عسکرله وهله «نیکشیک» قدر بش بیک مکاری وسکز بیک یوک ايله ویکریمی ساعتک مسافه نی وباخصوص «دوغا» و«اوستروق» بوغازلری کبی شهرت مناعتی زبازرد اولان یرلری حرباً کچرک «اشقودره» فرقه سینه التحاق ایتک وظیفه سی کاملاً بزم «هرسک» قول اوردوسنه منحصر قالمش ایدی. بوصیراده «هرسک» قطعه سنک سائر جهتلری دخی اغتشاشدن سالم دکل ایدی .

مایسک یکریمی ایکنچی بازار کونی «نوه سینه» تابع «دابریچه» قریه سینه اوتوز قدر اشقیا تسلط ایده رک ، آلتیسی باندورلر طرفندن تپه لنش ایدی .

مایسک یکریمی دردنجی بازار ایرته سی کونی، بیکی متجاوز اشقیا و طاغلی «قوربانیک» ناحیه سنده کی اهل اسلامه و«عزیزیه» قوله سنده کی عسکر مزه تسلط ایده رک ، کوستریلن ثبات ومقاومت اوزرینه ، ایکی ساعت قدر محاربه دن صوکره مقهوراً چکیلمشلر ایدی .

ینه بوکون ، ایکی یوز قدر اشقیا «تره بین» قربنده کی «کوپری کوی» نه تسلط ایده رک، «تره بین» دن عسکر واهالی یتیشوب دفع ایتشلر ایدی . وینه بوکون ، طاغیلر ، «نیکشیک» اطرافنده کی «اوزرنیک» و «ویدورخان» قوله لری اوزرینه تعرض ایده رک ، درونلرنده کی قوردون افرادینک ثباتسز قلقلری اوزرینه مذکور ایکی قوله طاغیلرک یدضبطنه کچمش و«نیکشیک» قوماندانی «اسکندر» بکک ویردیکی راپوردن آکلاشیلدینی وجهله «اوزرنیک» قوله سینه طاغیلر کتیر دکلری پارچهلی شیشخانه طویله تعرض ایتدیلر . قوله ایسه ، ذاتاً طوپه مقاومت درجه سنده حائر متانت اولمادیغندن ، چاتیسنک بیقلمه سی اوزرینه اهاالیدن مرتب ومحافظلری بولونان قوردون افرادی صاووشوب طاغیلرده خالی بولدقلری قوله نی احراق ایتشلر و «ویدورخان» قوله سنده کی قوردون افرادی ایسه ، دشمنی کورمکسزین تخلیه موقع ایتشلر . شو حالده «نیکشیک» اطرافنده کی قوله لردن عساکر نظامیه یدنده کی

«غورنپول» قولىسىلە، قوردونلارك تىحت محافظەسنە موددوع «قلاچنە» و «راستواس» قولەلرى
الەدە قالمش .

اكر «قرىستاچ» ھزىمىتى، بوكون «نيكشيك» اطرافندە عرض جالادت ايدن پرنس جنابلرينك
واصل صماخ تاثرى اولمىە ايدى ، بلكە دىكر قولەلر اوزرندەدە كوتوردىكى طوبىك مرمياتى
تجربەيە چىقىشیر ايدى. لىكن اوقرمە خبرى آلنجە ، «نيكشيك» محاصرەسنى فلان برطرف
ايدەرك ، باشنك چارەسنى آرامق قىدينە دوشدى .

مؤلف موسيو ايسە : « پرنس نيقولا ، سليمان پاشانك اون كون حركتىزلكندن
بالاستفادە «نيكشيك»ى كمال شدتلە طوبە طوتدى وشەرى محاط اولان استىحكاماتدن آلتنىسى
ضبط ايتدى . « دييور . «قرىستاچ»دە اقامت وياخود موسيونك تەبىرنجە حركتىزلەك مدتى
آلتى كون اولدىنى واسبابى يوقارىدە تشرىخ ايدىش ايدى. «نيكشيك»ى دكل ، «نيكشيك»ك
اطرافندەكى قولەلردن «اوزرنىك» قولىسنە بش آلنى طوب انداخت ايتدى . كمال شدتلە
طوبە طوتمەنى زەدن ايجاد ايدىيور ؟ ..!

شەرى محافظ و محاط اولان استىحكامات ذاتاً بش قطعەدر . آندندە مذكورالاسم
ايكى قطعەسى، طاغلى آلنە كچدى ايسەدە ، برنجى ، محافظلىرى طاغلىنى كورمەكسىزىن تىخلە
ايتدىلر . دىكر «اوزرنىك» قولىنى بىلە حالاربأ آلندى دىنەمز؛ چونكە ، درونە نفوذ
ايدن برقاج كلەنك تاثيرندن قولەنك مەندم اولماسى اوزرىنە اوتوز نەردن وىرلى اھالىدن
مركب قوردون افرادى قولەنى تىخلە ايلە چكىامشلىر ؛ مؤخرأ طاغلىلردە خالى بولدىلرى
قولەنى كلوب احراق ايتمشلىر و بزمكىلر چكىاير ايكن برشەيد ايلە ايكى مجروح و بىرە اسير
و ىرەمشلىر . . ايشتە وقە بوندن عبارتدر . مؤلف موسيونك ديدىكى كچى، پرنسك «نيكشيك»
محاصرەسنى ترەكە مجبوريتى ، «پرەشيقە» محاربەسندن سوكرە دكل ، مقدمەدر . مايسك يكرمى
بشنىجى و حزيران افرنجىنك آلتنىجى چەارشنبە كونى «نيكشيك» اطرافندە قرە طاغلىلردن كىمەسە
قالماش ايدى . «پرەشيقە» محاربەسى حزيران رومىنك ايكنىجى و افرنجىنك اون دردىنجى پنچشنبە
كونى وقوع بولدى .

مؤلف ، توارىخ وقوعاتى اصلاً مەمسە مەرك ، آغرىنە كلدىكى كچى يازىيورمش و بو
ساختە مەلومات ايلە برطاقم حقايق فروشلغە قالدشمشدر . آرووپالىلرك بويولەدىكى تارىخ
نوئىسلەكلرىنە تەغىر حقيقت اىچون اتخاذايدىلش غلطات نوئىسلەك دىمكە قدر سەۋظنە انسان كندىنى
محق كورىيور .

«قریستانچ» دن حرکت مزك برنجی کونی «ایزاسطوب» قولہ سنہ وایکنجی کونی «نوزدرہ» قولہ سنہ و اوچنجی کونی «پرہ شیقہ» قولہ سنہ کادک و قولہ لرہ بررسنہ ک ذخیر و توتون ، قہوہ ، شکر و سیغارہ کاغدی کبی احتیاجات متفرقہ ایلہ تعینات لئیہ لری ایچین دہ برخیلی صغیر و قویون ترك و عسا کر محافظہ سنی استبدال ایتدک . شو حالہ آرتق «نیکشیک» اہالی و عسکرینک ارزاق و مہماندن و برده قول اردو مزك ما کولات و جبہ خانہ سندن باشقہ الدہ یوکمز قالمش ایدی . یوقاریدہ دخی بسط ایتدی کم و جہلہ «پرہ شیقہ» اطرافی قرہ طاغ و ہر سٹک تاریخ شقاوتنک برماحمہ مشہورہ سیدر . قول آغاسی چاری نامی ، او طرفلر دہ مسبق الحدمہ ہر عسکرک قولاغنه طاعون و قولہ را اسملرندن دہا مدھش برسدای ہولناک کی انعکاس ایدر . بناء علیہ ، بو یکیدی سلامتلہ صاووشدیر مق بزجہ اہم مصالحدن ایدی . طاغیلر ایسہ ، سوابق استفادہ لرینی خاطر لایہ رق «پرہ شیقہ» دن برخطوہ ایلری یہ عسکرک نجاوزی احتمالاتی تصور ایتزلر ایدی . قول اوردونک «پرہ شیقہ» یہ مواصاتندہ ، «پرہ شیقہ» نک صاغ طرفندہ بولونان «تیسا» نام بوغازدن بدا ایلہ صول جھندن تا «نوزدرہ» قولہ سی حذارینہ قدر ایکی بچق ساعت مسافہ ، دشمن خط حربنک تحت احاطہ و اشغالندہ اولدینی کورولدی . لکن بو طولہ برمسافہ یہ داغیلماق ، حرب ایچین اولمایوب ، موقعک دھشت مشہودہ سی نسبتندہ عسکرلر مزہ ایراث دھشت ایتک و بونمایشلہ برظفریت معنویہ قازانماق ، طاغیلرک جملہ دسایسندن ایدی . قوریلان اودسیسہ بککھ دکاری اہمیتک طرفزدن ویریلہ سی وینہ راسستی مز اولان «نیکشیک» مستعیناً باللہ حرکت تدارکندہ بولونیلمی ایتہ سی کونی طاغیلری تبدیل خطہ مجبور ایتدی ؛ شویلہ کہ :

طاغیلر «پرہ شیقہ» قولہ سنک قارشیسندہ و خط حرب کتک صول جناحندہ واقع «پنوردو» طاغنک آرقہ لرینہ و غایت صرب و صیق اورماناغہ چکیلدیلر . بزایسہ او طاغک طریقہ حاکم اولان شعباتی اون درت طاہور ایلہ طوتمش ایدک . طاغیلر ، حزرانک ایکنجی پنجشنبہ کونی ، اورادہ کی طاہورلر عاہنہ شدتلی بر تعرض ایتمیلہ محاربہ ابتدا ایلدی .

لکن ، بو تعرضدہ موفق اولہ مایوب علامہ ہزیمت کوسترمہ لری اوزرینہ ، اون درت طاہورک دردی محافظہ محایہ ایچون ترك ایدیلہ رک باقی اون طاہور ، دشمن سائل اوزرینہ صالدردی و اورادہ دخی بایدق لری استحکامات ، اللرندن نزع ایدیلہ رک بر ساعتدن متجاوز تعقیب و تنکیل فاندی . بو محاربہ دخی بوغاز بوغازہ و پنجہ پنجیہ بش ساعت قدر ممتداولدی . عسکرلر مزدن یالکمز اون طاہور حربہ کروب ، طاغیلرک ایسہ یکر می طاہوری داخل محاربہ

اولدقلرى اول وقتىكى روايات جەھەسەندەر. طرەزىدن اوچ ضابطە، يكرمى دوت نقر شەيد
وسكز ضابطە، يكرمى آلتي نقر مجروح وقوع بولدى.

طاغليرك يالكىز دوت يوز اللى يى متجاوز تافاتلرى عسكەرمى ميانەندە قالدى. بقیة
تافاتلرى بزجە مجهولدر.

بووقعة مظفرانە اوزرىنە طاغلير، «اوستروق» بوغازینە دوغرى خائب وخاسر چكىلدیلر.
بزده ايرتەسى كونی «نيكشيك» بلامانع قافلەنى ادخال ايتدك. قول اوردومزده بوكونك
كيجەسى «غورنپول» قولەسى اطرافندە قالدى.

حزيرانك دردنجى جەھە ايرتەسى كونی قول اوردومز «نيكشيك» داخل اولهرق مامكتك
«اوستروق» جەتندە اتخاذاولنان اوردوكاھدە تحشدايدلى. بوكون «نيكشيك» دە بولنان برطابور
نظامیە وایكى يوز كسور قوردون وپاندور افراى ايله قلعه طوبچيلرينە بررسنه لك واهالى به
سكز آيلق ذخاير توزیع ابدليكي كې «اوستروق» بوغازى جەتتى و دشمنك بولوندىنى موافقى
بالذات كشف ايلدم. و ايرتەسى حزيران رومينك بشنجى وافرنيچك اون يدنجى بازار كونی
على الصباح قول اوردوى هايونى «نيكشيك» دن «اوستروق» بوغازینە دوغرو تحريك ايتدم.
بوغازە برساعت مسافه قالدقده «اوزرنيك» قولەسى اوزرىدن «اوستروق» بوغازينك صول
طرفندە كى طاغلره اون طابور و «اسطويچ» قريەسى صيرتلىرىدن صاغ طرفدە كى تەلرەدە
اون بر طابور سوق ايلدم.

وقوعۇباقیە اووادة احتياط براقيلدى. «اوزرنيك» قولەسى جەتندە سوق ايدىلن طابورلر
صيرتە طيرمانغە باشلاقلرىندە طاغلير ذروە جبالدن نا اتكىرە قدر يامش اولدقلرى
استحکامات عديده دن آتش ايتمكە باشلاديلر. لکن عسکرلرمز ايلرله مكدە دوام ايلدى.
و جبر و قهر ايله طاغليرى استحکامات متحصنه لرىدن طرد و تبعيد ايدەرك منہزماً فرارە
اجبار ايتدى.

بوكون بو عسکر زیادە ارتفاع و مناعتيله مشهور و متعارف اولان «اوستروق» بوغازى
طاغلك تا ذروەسنە علم فاخرە عثمانى يى ركز ايلدى. و بو محاربه دوت ساعت قدر ممتداولدى.
«اوستروق» بوغازينك صاغ جەتتە سوق اولنان طابورلر، دشمنە راست كىمەرك بلامانع
اشغال م واقع ايتديلر. آكلاشيلديغە كورە طاغليرك «پرمشيقة» دە منہزم اولان قوتلرى هنوز
«اوستروق» بوغازينە واصل اولە مامشلايدى. بوغازك صول جەتندە و «اوستروق» ذروەسى ايله
«پلانىنا» دە بولنان طاغلير، پرنسك معيتندە كى دشمن ايديلر. احتمالكە، «نيكشيك» دن

سرعتی حرکت اولنمسهیدی، «پره شقیه» ده کی طاغایلرده «اوستروق» بوغازینک صاع جناح صیرت لرینی طوتارلر وعساكر شاهانهك حرکاته بر درجهیه قدر بخش صعوبت ایدرلردی . لکن مؤلف موسیو ، «پره شقیه ده» «ووقونیچ» قومانداسنده کی عسکرک دخی پرنس اوردوسنه التحاق ایتدیکنی بیان ایدیور .

فی الحقیقه بویله ایسه ، طاغایلر دوت ساعتک بر حرب تعرضی ابله وطنلرینک مفتاحی اولان «اوستروق» کبی بر منیع شهرت شعاری، موجودی نهایت دوت بیک کیشی به وارامیان اون طابور عسکره ترك ایدیورمه لری و بوغازه حاکم اولان بونجه نقاطی ترك ایتمه لری ، مجبوریته هزیمت لرندن زیاده ، «قریسته چ» و «پره شقیه» محارب اتنده سطوت عثمانیه دن کوزلرینک بغایت ییلمش اولمسنه حمل ایدیلر .

حزیران رومینک آلتنجی و افرنجینک اون سکزنجی بازار ایره سی کونی صاغ طرفه سوق ایدیلن معروض اون برطابور ، «زتا» صوبی اوزرنده کی اوافق ساسله اوستندن وصاغ جناحدن وصول طرفه سوق ایدیلن طابورلر، «اوستروق» ذروه سنی محیط اولوبایلری به دوغرو متمد نهایت درجه ده صرب و کسینک قایالقلردن بقیه قول اوردوی هایون ابله قافله دخی ، بعض اسباب مجبره اوزرینه بعدالظهر بوغازداخلندن ایلری به تحریک ایدلدی . بر ساعت قدر قطع مسافه اولندقدن و قافله ، «زتا» نهرینک کنارینه ایندکدن صوکره نهر مذکورک اوستنده کی صاغ طرف ساسله جبالنک طبقه وسطانی اوزرینه هیچ کورونمز صورتده طاغایلرک یرلشدیرمش اولدقلری دوت قطعه طویله اوچ طابور قدر عسکری ، قافله اوزرینه بغته آتش ایتدیلر . طاغایلرک بو آتشی ، بصیرتسزوغافلانه ایلریله مکده اولان قافله نك حرکتی تعطیل و نظام مشیتی اخلال ایتدی و قول اوردوی هایونی ده بومانعه اوزرینه توقیفه مجبور اولدق . اوکون آقشامه قدر ، «زتا» صوینک طرفیندن قارشولقلی آتسه دوام اولندی ایسه ده ، وقعه یالکیز بر کورولتیدن عبارت اولدیغندن جالب اهمیت دکلدی . اگر قافله اولجه تمین ایتدیکمز خطوط سوق الجیشیه استقامتنده حرک ایتسه ایدی ، طاغایلرک بو آتشنه هدفیه قطعاً محل قالماز ابدی . یوقاریده دخی بسط اولدینی وجهله صول جناحدن و «اوستروق» ساسله جبالندن «رجب» پاشا قومانداسیله اون طابوردن مرکب سوق ایدلش اولان ایکنچی لویه ایکی طابور ده ها علاوه اولنه رق بوغازک نهایت بولدینی نقطه یه قدر او سلسله یی تعقیب ایتک واو استقامتده ایلریله مک امرینی ویردم . بناء علیه قافله نك دخی آنلرک تحت حمایه سنده بوله جق اولان دامن جبالده کی طاغ یولندن

حرکتی قافلہ یہ نظارت ایتمکده اولان « مصطفی سیفی » پاشایہ امر ایتمش ایدم . و ، « زتا » صوبی اوزرنده کی اوافق ساسلہ اوزرنندن حرکت ایتمکده اولان واوچنجی لوانی تشکیل ایدن « ویسل » پاشا قومانداسنده کی اون برطابورک پیشدارلری دخی تعیین ایتمیکمز استقامت اوزرینه ایلرلہ مکده ایدیلر . معروض « پوتقا » ایله « زتا » صوبی کنارندن کیدن طریقک آیریلدینی یرده ، ناصاسہ ذھول وغفات اولنہرق ، دقتسزلیکندن نانی قافلہ صو کنارینه صاپمش ونامحل اولہرق دشمن آتشیلہ مصاب اولمشدر .

بن ، پیشدار طابورلری ایله ایلریدہ مواقع طومتغلہ مشغول اولدیغ صیرادہ بوپاتیردی یی ایشیدمرک درحال قافلہ نک دامن جبالہ چکیلمسی امرینی ویردم ایسده بوامرک اجرا آتی ختام بولنجه یہ قدر ، قافلہ مزدشمنک بر خیل طوب آتشرینه هدف اولدی ونهایت او آقشام بولوندیغمز یرده بیتوت ایتدک . طاغیلر کیجہ برقاچ دفعہ دمدارہ باصقبن ویرمک ایستہ دیلر و برخیلی آتش ایتدیلر سده موقوف اولہ مادیلر . حزیران رومینک یدنجی وافرینچینک اون طقوزنجی صالی کونی طاغیلر قوتلرینک قسم اعظمی طریقہ حاکم بولنان صول طرف ساسلہ جبالی اوزرینه سوق ایدہ رک « رجب » پاشا قومانداسیلہ ساسلہ جبالدن سوق اولان ایکنجی لوانک ایلرلہ منی منہ چالیشدیلر و برطاقم تلال منیعیہ یابدقلمری استحکامات ایله حرکات عسکریہ نی توقیف و تعطیلہ اجبار تثبئاتندہ بولوندیلر ایسده عسکرلر مز ، ہجمات عدیدہ ایله بو استحکاملر نی الہ کپیرہ رک و محافظلر نی پوسکورتہ رک ینہ ایلرلہ مکده دوام ایلدی ؛ شو قدرکہ ، بویلہ حرباً و استحکامات ضبط ایدہ رک ایلرلہ مک ایله بالطبع لازمی قدر قطع مسافہ اولنہ مدیغندن قول اوردوی هایونک صاغ جناح ایله دامن جبالدہ کی اقسامی وقافلہ ، صول جناحک ایلرلہ یہ بیلدیکی حذایہ قدر ایلرلہ تیلہ رک بو آقشام بوغاز داخلندہ قالندی . و طاغیلرک صول جناح قارشیدندہ کی قوتلرینی تزید ایتملری اوزرینہ بن دہ جناح مذکورہ بش طابور دھا ضم و علاوہ ایدہ رک « رجب » پاشا رفاقتندہ کی ایکنجی لوا طابورلرینی اون یدی یہ ابلاغ ایتدم .

رومی حزیرانک سکزنجی وافرینچینک یکرمنجی چہارشنہ کونی ، ینہ صول جناح طابورلری ایلرلہ مک ایچین لازم کلن تعرضاتہ دوام ایلدی و بقیہ استحکاماتی دخی طاغیلر آلرندن چیقاراراق ، کوردکاری ہزیمت فاحشہ ، عسکر مزک جبہ سندنہ حربہ مقتدر اولہ میہ جقلمی کنیدیلرینہ اقناع ایلدی .

بو کونکی محاربہ دخی آقشامہ قدر ممتدا ولدیغندن ، ینہ بر اوزون مسافہ قطع ایدیلہ مدی .

صول جناحك ايلريله يه بيلديكي مرتبه صاغ جناح و مراكز و قافله دخي ايلريله يه بيلدي .
 بوكون دشمن استحكاماتي ضبطه مدار تهپيل اولور ظنيله ايكنجي لوا قومانداني «رجب»
 پاشا عساكر شاهانه يه ايلر ايله چكديره رك صول جناح صيرتليينه بر قطعه طاغ طوپي
 چيقارتدي ايسه ده ، «اوستروق» قايلقلري ، انسانك بيله دوز دوزينه يورومسنة مساعد اولماديغي
 حالده ، اويله بر يرده طاغ طوپني طاشيمق و قوللانمق ممتنعاندن اولديغندن ، ينه اعاده يه
 مجبور . كور ي . شوقدر كه نفس الامر ده عت اولان بو طوپ چيقارمق تجربه سي بوكون
 قول اردويه برقچ ساعت غائب ايتيردي . بوكون صول جناح طابورلرينك تحت اشغالنده
 بولنان قايلقلره سقا باركيرلري كيده رك عساكر شاهانه يي اسقا چاره سي بولنه مديغندن ،
 عسكرك بر قسمي حرب ايتيمكه اولديغي حالده ، بر قسمي ده سقا باركيرلرينك هزار زحمتله
 چيقا بيلديكي بر ير ايله مواقع حربه آراسنده بر صيرا ديزيله رك آلدن آله ويريلن مطرله ر
 ايله ، محارب اولان عطشان عساكر شاهانه يه صويتشدير لر ايدى .

حزيران رومينك طقوزنجي و افرنجينك يكرمي برنجي پنجشنبه كوني طاغايير ، صول
 جناحده كي طابورلرك جهه سندن چكيله رك يان و آرقه طرفلريني قوشانديلر ؛ چونكه ، ايكي
 كوندن بري وقوع بولان تجارب حربه لر عساكر شاهانه نك حرباً اوكنه دورمه جقلى
 كنديلرينه افهام ايتديكندن و طاغاييرك سوابق و قواعدي ، آرقه دن وياندن اورمقله قازانيه
 كلش اولسي خاطر لاندنيغندن طاغايير ينه مسلك قيريلري آله آله رق و اولكي كونلردن ده
 زياته برغابه لكه بوكون صول جناح طابورلرينك يان و آرقه سندن شدتلي تعرضاتده بولونديلر
 ويدى دفعه عساكر شاهانه نك ايچنه قارشه رق بوغاز بوغازه كلديلر ايسه ده هر برنده ينه
 منهزماً و خائباً ارجاع ايدلديلر . بوكونكي محاربه ، «اوستروق» بوغازي داخلمده وقوع بولان
 اوج اولكي كونكي محارباتدن ده شديد و خونريزايدي ؛ وقت سحردن غروب شمس
 قدر دوام ايلدي . بوكون دشمن ، كرچه جهه يي آجيق براقدي ايسه ده آرقه دن وياندن
 تعرضاتده دوام ايلديكنه بناءً پك آز مسافه قطع اولونوب كيجه ينه بوغاز داخلمده قايندي .
 حزينان رومينك اونجي و افرنجينك يكرمي ايكنجي جمعه كوني طاغايير پنجشنبه كوني
 محارباتدن پك زياته بيلمش و يورولمش اولملى كه عسكر مزك ايلريله مسنه مانع اوله جق صورته
 تعرضاتده بولونه مدق لردن ايام سائر مه نسبت به خيايجه قطع مسافه ايدلمش و «اوستروق» بوغازينك
 «اشپوز» جهتمنده كي نقطه منتها سنده كي صرتلر بلا مانع طوتديريلوب و قافله دخي آنلرك تحت
 حمايه سنه آلنه رق او كيجه دخي اويله جه كچيرلشدر .

حزیران رومینک اون برنجی وافر نچینک یکر می اوچنجی جمعه ایرته سی کونی «اوستروق» جبالنک سلسله استقامته تابع اولان خط حرکتی تبدیل ایتک مجبوریتده ایدک . چونکه «اوستروق» بوغازی مدخلی طوتدیرلدینی و آندن ایلمی خط حرکتی دخی ایکی اوچ ساعت مسافه طولیده بر طاقم اوفاق تئک عوارض زمیندن صوکره «اشقودره» فرقه سنک اشغال ایتدیکی «اشیوز» جهاتی دیمک اولدیجی جهته، بوکون هیئت قول اوردوی جهات مذکوره یه تحریک ایدمک صورنده بر وضعیت آلق و رؤس جبالدن طابورلری آشاخی ایندیرمک لایدی . شو حالده عساکر شاهانه ک درعهده ایتمه سی لازم کلن وظیفه اولیه جمعه کونی طوتدیردیغمز «اوستروق» بوغازی مدخانه سرعت ممکنه ایله تحشدا ایدمک برو وضعیت حربیه آلق و جبال وتلاندن صارقارایکن وقت ضایع ایتمکسزین هر مفرزه عسکریه نقطه بنقطه یکدیگرینی حسن مدافعه ایدمک چارچاق چکیلیمک و طاغیلرک جمعیتله تعقیبلرینه میدان وفرصت ویرمه مک و ممکن اولدینی قدر حرکتدن آنلری خبردار ایتمه مک ایدی . ایشه بو مقصد اساسی اوزرینه ، هرجهت موقع قوماندانلرینه آقشامدن تحریراً لازم کلن تعلیمات ویرلدیکی کبی الک زیاده حائر اهمیت اولان صول جناحک کرب طبقه اولاسنده کی «رجب» پاشا طابورلرینک و کرب طبقه ثانیه سنده کی مفرزه لربک اتخاذ ایتملری لازم کله جک نقاط و مواقعی وچکیلجه جکلری طریق و کرکسه دامن جبالدن تحریک ایدیلن طابورلرک طوتما سی لازم کلن نقاط مهمه یی بالذات تعیین واره ایله مش ایدم .

طاغیلرک و قتیله وسنین سالفده قازاندقلری غالبیت ، اورمان وچالی آراسنه کیزلنمک علی الفظه عساکر شاهانه یی باصمق وایلری دوغرو کیدن اوردونک دمدارینه تعرض ایله تعویق حرکتیه اجبار ایله مک کبی تعرضاتک ثمراتی ایدی . علی الخصوص ، بو مثللو صعب ومنیع قبالقلرده طاغیلر ککلیمک کبی سکه رک و دوز اوواده یورور کبی یورویه رک، هر درلو تهدیدات تعقیبه یی اجراه مهارت فوق العاده کوستر بر قوم اولدقلرندن بونلرک استفاده لرینه فرصت ویرمه یه جک صورته سرعتی داواراتق مجبوریتده ایدک . علی الخصوص و قتیله طاغیلرک بویه برتعقیبنه اوغرایان فرقه لر مرک حرکتی دوچار تقیید و مشکلات ایدن شی هر زمان برابرلنده طاشیمغه مجبور اوله کلدکاری قافله نک اوقارغشه لقدم صعوبت محافظه سی مسائلی اولدینی مضبوطم بولوندیغندن صاغ جناحدن حرکت ایتمکده بولونان اوچنجی «ویسل» پاشا لوانسی قافله ایله برلکده «بیله لپاولیچ» اوواسنک باشنده بولونان اوفاق تپه لره دوغرو سوق ایله دمکه، اوتپه لردن ایلمیسی، آرتق «اشقودره» فرقه سنک تحت اشغالنده ایدی

و بو تدبیر ایله قول اوردونك سر بستی حرکاتنه بر بای سند دیمك اولان مکاری غاڭله سندن قورتیلهرق ، او جهتدن مستریح البال قالدم . اكر «اوستروق» بوغازی مدخانه تحشدو تجمع ایچین ویردیکم اوا مرک اجر آتجهده سوء استعمال وقوع بولماسه ایدی طبیعی خاتمه محاربات اولماسی لازم کلن بو کونك حربی دخی آز بر صیقینتی ایله کچشدیریلیر ایدی .

ویردیکم تعایات موجبجه طبقه اولیه جبالی بو کون آلاجه قاراناقلده «رجب» پاشا ترك ایدمرك وطبقه ثانیهده قائم مقام «مش» بك و میرالای «حسنی» بك دخی موقعلرندن سرعت سیر ایله کچمرك ، «اوستروق» بوغازینك مدخلنده طوتدیریان یشیل صرته کله جك ایدی و «شا کر» پاشا قومانداسیله بوغاز داخلدن حرکت ایدن طابورلر دخی «رجب» پاشا تحت اشغالده اولان مواقعی ترك ایتدجه طبقه اولیه و طبقه ثانیه جبالده کی طابورلره متناظر آ ایلر یایله ترك جمع اتخاذا ایدیان یشیل صرته اوزرنده و جابیننده اخذ موقع ایدم جکر ایدی . نه چاره که ایکنجی لوا قوماندانی «رجب» پاشا بوتدیرمزی اخلا ایدمرك بو کونك حربی فرقه مزه الك خونریز بر محاربه اولمق صورتنه تحویل ایتدیردی ؛ شویله که :

کرچه «رجب» پاشا آلدینی امره توفیقاً طبقات اولیه و ثانیه جبالی ترك ایدمرك معیتی طابورلریله یشیل صرته کلدی ایسهده ، طبقه ثانیه جبالك طبقه اولی ایله حر فاصلی اولان نقاطده آلتی طابورله محافظ بولونان «مش» بك دخی آرقاقی صیره یعنی ایکنجی لوا طابورلری «حسنی» بك مواقعه کلنجه ترك مواقع ایدم جك و «حسنی» بك طابورلرینك تحت حمایه سنده اولهرق ایکنجی لوا طابورلرینی متعاقب آنلرده تاغدن آشاخی صارقوب «حسنی» بك طابورلری دخی سیر سریع ایله «مش» بك طابورلرندن صوکره نزول ایدم جکر ایدی .

کرک «حسنی» بك طابورلرینك و کرکسه طاغ طابورلرینك حرکانه متناظر آ «شا کر» پاشا رفاقیلله بوغاز داخلدن یشیل صرته تقرب ایتمکه بولونان طابورلرک جناح لرینی دخی بالذات انتخاب ایتدیکم بر نقطهده ، خاصه برنجی طایفه طاوری قول آغاسی «عثمان» آغا ، طابورله محافظه ایدم جك ایدی . حالبوکه «رجب» پاشا ، طابورلریله قائم مقام «مش» بکک یانه کلنجه ، میرمومی الپدن صورت حرکتی سؤال ایدر ؛ اوده طرفزدن کندیسنه ویریان امری بیان ایلر ؛ آنک اوزرینه «رجب» پاشا : «یوق بو بویله اولماز . سن بوراسنی ترك ایتمه . بن ، مشیر پاشا حضر تلرینی کوریرم . سکا امر دیگر کتیر تیرم ؛ طرف مشیریدن امر کلنجه یه قدر بوراده طور ، دیر . «مش» بك دخی «رجب» پاشانك بقول شفاهیسنه اغتفلاً

بولوندىجى يەردە قالير و بو وجه ايله طاغليلىك استفاداتنه ميدان وىرمەك ايچين اخاذ ايدىار پالانك حكىمى بوزىلار ق خاطر خراش اولان وقعه غىر منتظره ظهورە كليز. «رجب» پاشا، طابورلىلە بىرلىككە يشىل صىرتە كلنجە، كندىسىنى آتەيب اتمەسى لايىد اولان «مىش» بك طابورلىرىنى سؤال ايتدم. آنلىرى بولوندىقلىرى موقعە تىرك ايتدىكىنى و بوجه مشروع امر وردىكىنى افادە ايتدى. حالبوكة «مىش» بك، كندى معيتندە دكل ايدى؛ امر وىرمەكە صلاحىتى يوقدى. خصوصاً «مىش» بكە امر خصوصى وىرىش ايدى و يشىل صىرتە تحشد ايدەجك اولان قول اوردو ايچين «مىش» بك طابورلىرىنى بولوندىنى طبقه ثانيه جبالنك الدە بوو دىرلەسنە بداهة لزوم يوق ايدى. «مىش» بكى، وىردىكم امر ك خلافتە اوله رق محلىندە توقىف اتمەسى، مير مومى اليك طابورلىرىنى فدا ايتك صورتيله كندى خط رجعتنى لزومندن زيادە تأمين ايچين تاصارلانمش بر تدبير خود انديشانه ايدى.

«مىش» و «حسنى» بك طابورلىرى، طاغدىن صارقار ايكن شايد دشمنك تعرضاتنه اوغرايه رق توقه مجبور اولورلرسە، بو مجبوريته كندىسنىك و رفاقتى طابورلىرىنىك اشتراك اتمەمەسى ايچين «رجب» پاشا آنلره: «طور!» امرىنى وىرىش ظن اولونه ييلير. «مىش» بكك بوجه ايله آلدىنى امر فضولى اوزرىنه توقف اتمەسى، «حسنى» بكك دخى ترك موقع اتمەمەسىنى استلزام ايتدى؛ چونكه:

«حسنى» بكك يدينه وىرىلن امر تخرىرى، «مىش» بك طابورلىرىنىك حرکاتنى تعقيب ايدى. «مىش» بك طابورلىرى توقف ايدىنجە، بالطبع «حسنى» بك طابورلىرى دخى توقه مجبوريت كوردىار. ايكنجى لواقوماندانى «رجب» پاشا بوجه مشروح «مىش» بك طابورلىرىنى توقىف ايتدىكىنى افادە اتمەسى اوزرىنه مخاطره مستقبله نظرمدە عينيله تجسم ايدەرك، زيادە جە حدت ايتدم و جرات ايله ديكى يولسزلقدن دولايى پاشاى مومى الهى بالتكدير، «مىش» بكك همان سرعت سىرايله چكىلمەسى ايچين ياورخدمتندە بولونان سوارى ملازمى «ابراهيم» آغاي همان مير مومى اليه يانته كوندردم. لکن او طاشلىق و قايلقدە و باش يوقارى نه قدر چابوقدە كيتسه ينه «ابراهيم» آغا «مىش» بكك بولوندىنى نقطه يايكى ساعتدن آشاغى واراىز ايدى.. والحاصل «ابراهيم» اغاوارير و امر اخير واكيدى دخى مير مومى اليه وىرر ايسەدە نه چاره كه طاغليلىر چاتمىش و محاربه يه باشلامىش بولونور.

بو امر اوزرىنه، مير مومى اليه حرباً چكىلمەكە باشلار. طبقه ثانيه جبالك بوغازە صارقاجنى محله كلدىكى صيراده شهيد آفات ايدر. قوماندانلىرىنىك وفاتى، طاغليلىر ك تعقيبە كى مهارتى، طريقك

حال طبیعیسینک مساعده سزلکی بو طاہورلرک اختطامی بوردیعی کی بوانتظام سزلق، «حسنی» بکک طاہورلر سہدہ سرایت ایدر. بوصیرادہ دامن حمالدہ. قول آغاسی «عثمان» آغایہ ضوتیردیعم نقطہنی دخی، «حسنی» بک طاہورلرینک کریسی ودمدارک حناحنی محافظہ دن سو کرہ چکیامک امری آلان آغای مومی الیہدہ اولخہ بلامو حجب رک موقع ایلہ چکیایر واونقطہ حاکمہ طاعایلرک اُلنہ کچر. بوسیدلہ طاغدن حرباً ائمکہ چالیشان «مش» و«حسی» بککر رق قتلرندہ کی طاہورلر، ایکی جہتدن آتش ایچندہ قائدیلری کی، دمداردہ بولوبان «علی» ناشا بشنجی لواسی دخی بو اختطام سرلغہ مشارکت ایدر. بوحالدن جرأتلہن طاعایلر ایلری صوقولغہ دوام و ہالاک ایدرلر ووتہا اکلرندہ دخی موق اولہرق بولوندیعم مبحوب یشیل صیرتک دامنہ قدر کلرلر. بوکونکی حال، غایب دہشت انکیزایدی. برخی لوای تشکیل ایدن «حسی» و«مش» بک طاہورلریدن بر قسمی بڑہ التحاق ایتیش ایسہدہ بر قسمی دخی نارچہ نارچہ قایاقلر ایچندہ قالہرق دشمن آتلا ابلہ برم آرامزہ کیرمش ایدی. لشچی «علی» ناشا لواسی دخی. عینی بوحالدہ ایدی. ایکسچی «رحب» ناشا لواسی ہنوز ککش وبورعوی ایدی. اوجنچی «ویسل» ناشا لواسی قافلہ ایلہ اولخہ سوق اولوندیغندن. آنک ارجاع و معاوتی ممکنہ سز ایدی. یالکز اللہ دردنجی «شکری» ناشا لواسی اولوب یشیل تپنک «اوستروق» مدحل اولان بوغازی وصیرتی بولوا طاہورلریلہ طوتدرمش ایدم. کرخہ ایکسچی لوا طاہورلری دہ بوصیرتہ آلتش ایدیسہدہ ذاتاً بو طاہورلر، «اوستروق» بوغارینک آلتی کون محارباتندہ زیادہ حہ زدہ لئش اولدقلرندن بر دفعہ دہا آنلری آتش ایچنہ صالدریمقدن اول قدر نتیجہ مفیدہ امید ایتز ایدم.

لکن بولوندیعم صیرتک دامنندن یوقاری دوعری طاعایلرک تعرض کنان چیقمہ ناشلاہسی اک صوک کومزده، بزم ایچون بر نتیجہ مؤلہ کوسسرمحکی خاطرملری فکرمی تحریش ایتدیکندن وخصوصیلہ بولوندیعم صیرت الدن چیقحاق اولورسہ یکرمی اوچ کوندن بری چکیان تع عب اولہحی کی «قریساچ» محاربہ سندن اعتباراً اون طقور کوندن بری متسلاً فارانیلان مظفریاتی واورایہ قدر کوتوریان ہیئت قول اوردوی، معاذاللہ عب ایتیش اولہ حغمزی دوشوندکچہ چارہ سرلک نظرمدہ تجسم ایتدیکندن ایکسچی لوآنک درت طاہورسہ یشیل صیرت اوزرندن آیرہلاملری امرینی تکرار بتکرار ویرہک، ناخی عموم اوردویہ برھوم بوزوسی جالدرم.

بوغاز آغرنہ بولوبان «شاکر» و«شکری» باشلرک یانندہ کی طاہورلر «اوستروق» بوغارینک

مدخاندن آشاغیده کی میدانجغه دوغری و صیرنده کی طابورلر دخی ، بولوندقلری درد صارقه رق الله ... الله نعره استمدادله طاعیلر اوزرینه فداکارانه برهجوم احرا ایلدیر . بوهجوم ، ایچمه قدر صوقیلان طاغیلرک یوزلرینی کری یه دوندیرهک ، دوحه هزیمت و ضرف طرف قایاقلرده محصور قالان برنجی و بشنجی لوا طابورلری ده اولدقلری ردن صیچر ایه رق کروه مهاجمینه التحاق ایتش وکلیتی دشمن ، اقتاده خاک هلاک اولدی . رجوعی ده بیجان ايله کیدیسینی « زنا » صوینه آتیه رق غریقاً ترک دغدغه حیات ایتدیر .

محرر لطف و نصرت ناری اوله رق وارانیلان بو کونکی حرب « اوستروق » بوعری محاربتک اک مدهش و خونریزی ایدی .

ایشته بو کون ايله برابر ، « بولماق » اوردو کاھندن حرکتتمز یکریمی درت کون اولوب الله کی مکاری ايله کوبور یله یلای پکساد نوکنمش و موحود حبجانه دخی ، « قریستانچ » ، « پیوه » . « پره شینه » و « اوستروق » محاربانده صرف واسته لاک اولونوب ترکون ده دشمن ورتسینده بولنغه استطاعت قالماش ایدی . نرم ایچین یا یله حق تدیر ، دشمن ايله ممکن مره حربه طویش مقسزین « اشقودره » ورقه سه التحاقه چاره جواقدن عبارت ایدی .

بناء علیه سرعت ممکنه ايله دشمنک اوکندن چکیامک و حردن احتیاب اینک محجوریت طبعیه سینده ایدک . حالبوکه طاغیلر کی تعقیده ماهر بر دشمن صائلک اوکندن اوردو هیئتک کوبدوزین حرب ایتیمکسزین چکیامک امکانی تصور محال ایدی . کره حربه باشلانیاور ایسه تعطیل حرکات ايله توقمه محجوریت حاصل اوله جق ایدی . بوا یسه فقدانی مأکولات و مهماندن ناشی هیچ حسابره الیر مدبکندن ، طامت لیلدن مال - تنفاده قوی اوردو طابورلرینک حمله سنی همان کری یه ، اوله اوچنجی لوا ايله قافله یی کوندردنکم صیره و حوارینه سوق اندرک طاغیلرک اوکنه بر قاچ طابورلق بریده براقق و ایرته سی بازار صباحی علی السحر بو طابورلر سرعت سیر ايله و ممکن مرتبه حردن متحماً کری یه چکیامک صور نلرتدن ناشقه چاره منمرد بولامدم .

بو تدبیرک اولسه اولسه امکان محاطره سی ، مدکور بر قاچ طابورک جکیلیر انک لاری مرتبه ماهرانه و سرعتی دوراناموب دشمنک تعقیب و حصربه دوجار اولماسی ورنه ایکه خصوصیه اوغرامسی ایدی .

کرچه بو ته ایکه اغاب احتمالاتدن ایسه ده ، بر قول اوردو ايله اوچ درت طابوری فدا اینک شقینی پیننده خیلدیجه برفرق بولوندیغندن و خصوصیه دم دار دیمک اولاحق اولان

بو اوچ درت طاہور مہارانه ایفای وظیفہ ایدہ جک اولور لر ایسہ ، دشمنک استفادہ سنہ فرصت قالمایہ جفنہ قلباً مطمئن بولوندیغمدن ذہنمدہ بو صورتی قرار لاشدیرہ رق دمدارہ قالہ حق قوماندانی تمین ایتک و ہرکسک بو حرکت اخیرہ دہ اتخاذ ایدہ جکی مسلکی تعیین ایتک و فرقہ نک حال حاضر خطرینی آ کلاتمق ایچین آقشامدن سوکرہ ایدی کہ بر مجلس حرب تشکیل ایلدم .

اعضاسی : ارکان حرب رئیس میرلوا «شا کر» باشا ایلہ میرلوا «علی» ، «شکری» ، «رجب» ، «باشار» و میر آلای «حسنی» و «حسن» و حاجی «عثمان» بکلر وارکان حربیہ ضابطانندن ایدی . ہیئت مجلسہ خطاباً ایچندہ بولوندقلری حال خطری و فرداسی کونی فرقہ یی استقبال ایتہ سی ماحوظ اولان مہالکی بر بر تقریر ایدہ رک بولوندیغمز تہلکہ دن نجات ایچین ہر برلرینک رأیلرینہ مراجعت ایلدم . حرب ایتہ کسزین چکیلہ بیامک خارقہ سنی تمیدہ جملہ سی یکزبان ایدی . لکن ، بو امکانہ وصول وسائط واسبابہ مراجعت ایلدی کمدہ آرا تخلف ایلدی ؛ شویلہ کہ :

قول اوردونک سلامتنی تأمیناً کری یہ قالہ حق اولان دمدار قوماندانی بو حرکات عسکرینک قسم فدا کاریسی درعہ دہ ایتہ صایلا جفتدن واربانک معلومی اولدینی وجہلہ بو مثللو احوال فوق العادہ دہ امر ایلہ تعییندن ایسہ کوکلی اولہ رق برفدائی قوماندن انتخابی دہا زیادہ حسن تأثیر حاصل ایدہ جکندن امرای مومی الہمہ خطاباً : « بو دمدار قوماندانلغی ایچکیزدن کیم درعہ دہ ایدر ؟ و رفاقتنہ قاچ طاہور ایستر ؟ » دیہ سؤال ایتدم .

کیمیسی اون آلتی و کیمیسی اون ایکی و کیمیسی اون طاہور ایستہ یوب بر قاقچہ دہ سکوت و بری دہ وجودجہ راحتسز لکندن بحث ایلہ اعتذار ایتدی .

حالبوکہ اون ، اون ایکی ، اون آلتی طاہور مقدارندہ بر جمعیت عسکرہ ایلہ دشمنہ طاقلہ کسزین و «اشقودرہ» فرقہ سنہ التحاق ایچین لاید اولان حرکات ضروریہ نک تعطیلی موجب حالاتہ سببیت ویرمکسزین آرزو اولوندینی وجہلہ طاغلیرک اوکندن چکیلہ بیلمک امکانک خارچندہ ایدی . بو دمدارہ تقریق اولونہ جق عسکر ، مقدارجہ نہ مرتبہ کترلی اولورسہ ، حرکت ، او مرتبہ کسب بطائت و بالعکس طاہورلرک تزل مقداری مابہالاتزام اولان سرعتہ خدمت ایدر ایدی . حیفاکہ بو دقیقہ حریریہ یی حضارہ تفہیمہ مقتدر اولہ مادم . نہایت کندیلرینہ :

« دمدار ایچین درت طاہور آلیقویہ جفم . بونک قوماندانلغی درعہ دہ ایتہ کیم آرزو

ایدر ؟ » دیمکه مجبور اولدم . صد حیف که بو خطابه قارشى لازم کلن جواب قبولی هیچ بری ویرمدی . حالبوکه هیچ اولماز ایسه ، ایچلرندن براییکسنک بووظیفه فداکاری بی بلا تردد درعهده ایتمه لری احتمالاتنه غلبه ظن ایله معتقدایدیم . شوراسنی ده اعتراف ایدهرم که بوکونسی محاربه ده «شا کر» و «شکری» و «علی» باشلرایله «حسنی» بک پک زیاده ورغون دوشمش بولمالرندن ناشی اعتذار مقامندہ اولان احوال ساکتانه لرینه قارشى آنلره برشی دیمک ایسته مزایدیم .

والحاصل هیچ برینک بو یولده فدائی بر دمدار قوماندانلغی درعهده ایتمه کیل ورغیتلری اولمادیغنی کورمکلکم اوزرینه ، «شا کر» و «شکری» و «علی» باشلرایله «حسنی» و حاجی «عثمان» بکاره ، رفاقتلرنده کی طابورلری بالاستحصاب بر برینی متعاقباً کیجه ساعت ایکیدن سوکره اوجنجی لوانک قوماندانی «ویسل» باشانک سوق اولوندیغنی صیرتک کریسنه دوغرو چکیلمه لرینی و «رجب» پاشایه لوا سیله رلکده «ویسل» باشانک صول جناحی ایلریسنده و «زتا» صوی جهتندہ کی صیرته دوغرو چکیلمه سنی امر ایتدم .

و وقتیه بشنجی بولوکنده یوزباشلیق ایتش اولدیم اوجنجی اوردونک بشنجی طایعه طابوریلہ بر پیاده طابوری و خاصه دردنجی آلاک برنجی و اوجنجی طابورینی بالانتخاب : «فلان ، فلان ، فلان طابورلر قالسونلر .. دمدار وظیفه سنی ایفا ایدم جکلر در و بو درت طابورده بالذات بن قوماندا ایدم جکم» دیدم .

هیئت امرانک جله سی سرزمین سکوت و قبول اولدیلر و ایچلرندن بری موقع و حیثیت عسکریه سنی محافظه غیرتیه :

«سز اوردومزک باش قوماندانیسکز .. درت طابورله دمداره سزی ترک ایتک و زه عاڈبر وظیفه مهمه بی ده سزک دوش حیتکزہ تحمیل ایله سلمه السلام «اشپوز» دوغرو کیتمک بزم ایچین عیبدر، و سزک بوجه ایله دمدار قوماندانلغی درعهده ایتمه کز بزم حیثیت عسکریه مزه طوقونور ..» دیمه دی .

واوردن برصورتله صیریلوب قورتولمی جانہ منت عدیلہ و کال شطارت درون واستعمال ایله ویردیکم امر موجبنه برر برر «اشقودره» اوردوسنه التحاقه شتاب ایلدیلر .

آیقویدیم مذکور درت طابوردن ایکسنه وقتیه کنندیسيله طابور آرقداشانی ایتدیکم و احوالی مضبوطم اولان میر آلاى «حسنی» بکی و دیگر ایکسنه ده مومى ایله «حسنی» بکک حسن شهادتی و کندبجه ده «پره شيقه» محاربه سنده حاصل ایتدیکم اعتماد ساٹقه سيله قائم مقام «صالح» بکی قوماندانلغه آیقویدم .

وقتا که آقشام ساعت ایکی بولدی . طاغلی پیشگاهنده مذکور درت طابوردن باشقه عسکر قالمایه رق جمله سی سسسزجه چکیلدیله . شو قدرکه ، بودرت طابور طاغایله رک طو تدینی جبهه قارشی اتخادی لازم کن تقاطی حیولت لیلدن بالاستفاده ستر و محافظه ایده بیلجه ک وصعیتده ایدی . او کیجه ساعت بشده تپه لرده بولونان خاصه دردنجی آلا ی طابورلرینی اصول ایله آشاغی آلدیم . نصف اللیله قدر بوغاز داخلنده قره غوللرمزه قارشی بولنان طاغلی نوبتچیلری لایق قطع آتش ایتدیلر .

وگاه گاه برر اوافق جمعیتله قره غوللرمز علینه باصفین تجربهلری اجرا ایلدیلر ایسه ده برشیتله موفق اوله مادیله . طاغایله رک ، بو کیجه آتله و باصفینه دواملرندن مقصدلری قول اوردونک کریه چکیلوب چکیامه دیکنی یوقله مه ایدره ک احوالمرذن خبردار اولمق مقصدینه مستند ایدی . لکن ، حمد اولسون که ، تشبثلرندن مستفید اوله مادیله . چونکه ، چکیان نوالر ، آلا یئر و طابورلر ویریان اوامر موجبجه آقشامدن پک چوق آتش یاقشله و چکیلدیله زما ن ، بو آتشلری ده حالیه ترک ایتشله ایدی . بونکه برابر ، عسکرمرزک تحت اشغالنده بولنان مواقع ، عوارض طبیعه ایله مستور و محفوظ اولقله برابر طاغایله رک بولوندیله یلرلر ده مرفع ایدی .

والحاصل ، کیجه ساعت یدی به قدر طاغایله رابه بو حال اوزره قالدی وساعت آلتیدن سوکره طاغلی نوبتچیلری آرق یایام آتشلری کسیدیلر سه ده آرا صیره تک توك تفنک آتیار و بزم نوبتچیلر طرفندن ده مقابله به دوام اولنور ایدی . ساعت یدی به کلنجه ، ویردی کم تعلیمات اوزرینه هر طابور الیشر ، آلتشیر نفر دن عبارت اوکلرینه بر اینجه قره غول خطی برافه رق ، بولندقلری وضعیتی ترک ایله صیرتک کریسنه تعیین ایتدی کم محله سسسزجه چکیلدیله . قره ضا غایله رک قارشیسنده قالان بونو تجی خطی دخی ، ینه تک توك تفنک آتله رق موجودیتلرینی اخبار ایله طاغلی اغفال وظیفه سنه دوام ایلدیلر .

مذکور درت طابورک نهایت کندیلرینه ایکی یوز آدیمن زیاده اوزاق اولمایان طاغایله رک اوکندن خبرسزجه چکیلمه لرینه غروب قری تعاقب ایدن کثافت ظامتک بر بویوک یاردینی اولدینی کی ، طاغلی عسکرینک اوکونکی حریده پک بورغون دوشمه سیله برابر ، وظائف عسکریه ایله هنوز لایق مرتبه مألوف اوله مایشلری دخی ، بزجه موجب استفاده اولدی . ایکیشر طابور دن مرتب فرض اولنه بیان بوا یکی آلا یی قدمه نظامیه و کمال احتیاط و بصیرت ایله بولوندیغ صیرتک تخمیناً یکرمی بش دقیقه کیریسنده کی بر صیرته چکه رک تحشید ایتدم که ،

اوصيراده نجر كاذبده ظهور ايتك اوزره ايدى. نوبتجى خطنه ترك ايتديكمز لفراد وضابطان آياغنه قوى وسرعت سيره مقتدر چويك كيمسه لردن مرنب اولق اوزره دها آقشامدن تفريق و انخاب ايدلش و آرقه لرندن چانطه لريله آغيرلقلى آلتهرق خفيف براقلمش و بورى ايله و يريله جك اشارت اوزرينه دفعه نوبتجى خطى ترك ايدهر ك مذكور صيرته تحشدرلى امرى و رلش ايدى . نجر ك طلوعيله برابر ، طرفزدن و يران بورى اشارتى اوزرينه نوبتجى خطى دحى بلا مانع تخايه مواقع ايدهر ك سرعت سير ايله ديكر طابورلره التحاق ايتديلر . بواشارت ، اويله بروقتده و يريلدى كه طاغلى نوبتجى لرى هان عمومى اوزره غايه نوم ايله ايفاي وظيفه دن عاطل فائش ايدى .

وقتاكه دمدارى تشكيل ايدن درت طابور دشمنك تعرض و تعقيبندن قتور ايتبه جك بروضيت اخذ ايله صيرتك اوزرنده تحشد ايتديلر و اورته لفته بدرجه قهر آيدى نالمنغه باشلادى ؛ طاغايلىر بو صيراده خواب غفافتدن اويانه رق نفك آتمغه و باغيروب چاغيرمغه و بش اون دانه سى دحى ايلريله يهر ك ، زعمنجه طابورلر مرزى تعقيب قالدقشدى ايسوده ، ايش ايشدن كچمش اولديغندن بوندك جهله سى حكمسز ايدى . چونكه ، طاغلى اوردوسى رجتمه ردن خبردار اولما دقلى جهته ، بى تعقب حاضر لغنده دكل ايديلر .

و آنلر طولانوبده تعقب حر كاتنه باشلانجه قهر ، «اشقودره» فرقه سيله برله شير ايدك . والحاصل ، تدبير معروض حكيمانه ايله جكيه ر ك ، مأ كولات و مهمانسز لغمزدن دشمنه استفاده ايتدير مكسزين حيرانك اون ايكنجى و افرنجينك يكرمى دردنچى بازار كونى «مرتئينك» پيشكاهنده «اشقودره» فرقه سنه التحاق ايلدك . و بزم فرقه نك طابورلى «اشيوز» د كيرم ك ، «اشقودره» طابورلى دحى ، اوكون خارج قصبه ده قالديلر . و فرداسى كونى اونلرده داخل اولديلر . «استروق» بوغازى داخنده وقوعه كلن مذكور ايام سببه محارباتنده زم طرفك ضايعاتى ، برفتم مقام ، بربيك باشى ، ايكي قول آغاسى ، بش يوزباشى ، اون اوچ ملازم و ۶۹۰ سلاح انداز شهيددن و بربيكباشى ، ايكي قول آغاسى ، طقوز يوزباشى ، اون درت ملازم و ۸۳۸ سلاح انداز مجروحدن عبارتدر .

طاغايلىر ك ضايعاتك مقدار صحيحى بزه مجهول ايسوده يالكوز اك صوك ۱۱ - حزران محاربه سنده ، ميدان حربه لاشه لرى كوريله نلرله ، غريقاً تاف اولانلرينك بيك كيسى ي متجاوز اولمى اقواى ماملدر .

«جريدة عسكريه» ، آخر ترجمه ده ، مطالعات ذاتيه سى اولق اوزره شويلايه برعباره

درج ایدیویور : «هرنه ایسه بزم ایچین بورادن اقباس ایدیلجک نتیجه و عبرت ، استحکاماته قاپیهرق ، عسکری داغنیق بولوندیرمق و بالاخره کوچوک کوچوک قوتلری دشمنه برر برر شکار ایتدیرمک کبی برسیئهیه دوچار اولدیغیمزی کورمک و بونک سیئاتی آجی آجی تجربه لرله آکلامقدن عبارت قالیور . ینه وقوعات مذکورنک مطالعه سندن معلوم اوایورکه ، هرنه زمان قوه عثمانیه طوپا ییجه بولنش ایسه ، قره طاغیلره مکمل برسله تأدیپ اورمش وهرزده متفرق بولنش ایسه ، برر برر دشمنک قوتلی قطعه لرینه شکار اولمشدر . بوخالده ، برر لرله ارتباطلری یوق نوعدن اولان بر طاقم استحکامات وهرزده قاپایوب ، قوتی داغنیق بولوندیرمق سیئته سی میدانه چیقدینی کبی استحکاماتک کثرتک سوء نتیجه نی موجب اوله جنی دخی درجه ثبوت واریور . »

صاحب مطالعه نک بو سوزی کرچه بر قاعده عمومیه دن مستنبط ایسه ده مبحث عنه اولان استحکاماتی انشادن عات غایبه ندر ؟ و نقاط معلومه ده عسکر بولوندیرمق نه اساس و مقصده مستنددر ...؟

بورالرینه وقوف و معلوماتی اولمادیغندن ، وقتيله اتحاد آرای هیئت عسکریه ايله یاییلمش و اوغورنده پک کلیتی مبلغ صرف ایدلمش اولان «دوغا» بوغازی «بودغور یچه» و «اشپوز» قوله لرینک بداهه لزومسز لغنه قائل اولمق ، کندیسینک تجربه سز لکنه حمل اولنه بیلیر .

صاحب مطالعه ظن ایتمسون که ، بو قوله لر ، یکی یاییلمش و نیم انضمام رأیله وجوده کلشدر . قوله لریک نه قدر بویوک همتلرله ونه تاریخده یاییلدیغنی جمله امرای معاصره عسکریه بیلیر . لکن بر حقیقتی هانکی زمانک آثاری اولورسه اولسون کتم ایتمک و باخصوص آنی بر شائبه اتهام ايله انظار انامده مقدوح کوسترمک ، فضائل عسکریه اصحابنه یاقیشدیلیر شی دکلدر . دولت علیه نک «هرسک» قطعه سندن بر «نیکشیک» قاعه سی و «اشقودره» جهتمده دخی ، بر «اشپوز» قاعه سی واریادی . خریطه یه عطف نظر اولندیغنی حالده ده آکلاشیلیرکه ، بوایکی قاعه ، قره طاغلی علیننه اجرا قلنه جق معاملات تأدییه نک اس الحركات طبیعی لری ایدیلر . بونلرک طاغلی آله کچمسی ، حین حاجتده اجرایی لاید اولان حرکات تأدییه نی حکم سز و بلکه ممکنسز برصورته قلب ایده بیلیر ایدی . چرکس «اسماعیل» باشا و سردار «عمر» باشا مرحوملرک باش قوماندانقلری زماننده «هرسک» ده «دوریش» باشا و عثمان باشا نک دفعاتله «دوغا» بوغازنده ویردیخی خونریز واکثریسی ضایعاتمزی موجب اولان محاربات عدیده ، «نیکشیک» ده کی محافظ عسکریه اهالی یه ذخیره ویرمک و کذلک «اشقودره» جهتمده سردار «عبدالکریم» باشا ايله

«عبدى» پاشا مرحومك ايتدكلى محارباتك بر قسمى دى، «اشپوز» ده و «مدون» ده كى عسكر واهالى يه مأكولات ايصال ايتك ايچين وقوع بولان حركات سوقيه صيره سنده ظهور ايتمشدر. يتمش سكر تاريخنده «هرسك» و «اشقودره» جهتلرند پيدربى ظهور ايدمكلن وقايع متأسفه، او وقتك ارباب حل وعقدينه، بو ايكي قلعنهك طرق عسكر يه سنى تامين ايتك، مجبوريتنى بالاحساس ميايونلرله غروشلر صرف ايديلر كى مواقف مذكوره وجوده كتيبلدى. بونلر، ظن اولنديغى شكلده استحكام دكلرلر. كيميى كوچوك قوللر و كيميى ده بويوكجه «بلوقهاوز» شكلنده ينه قوله اولمقدن عبارت اولوب، موقعلى، تامين طريق ايدميهلجك صورتده حسن انتخاب قلنمش و هر برنده، حين حاجتده مرور ايدميهلجك بر فرقه عسكر يه اداره ايدمجهك جسامتده صهرنجلر ياپيامشدر.

بو قوللر كى فوائد و محسنات عظيمه سى، «هرسك» و «اشقودره» جهتلرند قوماندانلىق ايدن جمله ذواتك مسلم و مصدقيدر؛ لكن، بو قوللر هيچ بر وقت دشمن قوه كليسه نه تك و تنها اوله رق مدت مديد حربه ايتك وظيفه سيله مكلف دكل ايديلر. بونلر، «نيكشيك» ويا «اشپوز» كيدمجهك ذخاير قافله لر ينك ويا خود قره طاغ حدودى تجاوز ايدمجهك اولان فرقه لر بر موقعلى ايديلر. معافيه، كرك «احمد مختار» پاشا زمانده و كرك بزم حركتمز صيراسنده بو قوللر و خصوصيله «ايزاسطوب» قولسى، پك بويوك آثار مقاومت كوسترمشدر.

والحاصل بو قوللر، بر فرقه نك طريق عسكر يه سنى لاجل التامين ياپيلمش نقاط مستحكمه دن عبارت اولوب، او نقاطى دشمن الده ايتك ايستيدكى حالده، فرقه قوشوب كلهرك، موافقنى ضبط ايتك داعيه سنده بولان دشمن قارشيسنده عرض وجود ايدرسه او قوللر وساطتيله موفقيتده بر درجه يه قدر كسب امنيت و سهولت ايدر. اكر او فرقه، موقعلى تسليحاتدان قور تارمغه كلزسه ويا خود فرقه مذكوره باشقه بوظيفه ايله اشغال ايديلرسه، جمله سنك برر بر دشمن انه كچمى طيعيدر.

ايشته رفاقتمزده بولان «هرسك» فرقه سياره سنك روسيه ليه قارشى «ادرنه» و «بالقان» محافظه سنده مأموريتى، موجودلرى اللشر، يوزر محافظدن عبارت اولان قوللر كى دشمن انه كچمى انتاج ايتلش و بونلر امداد ايتك اوزره هر نه قدر «يكي بازار» جهتمدن برمقدار عسكرله «حافظ» پاشا مأمور قلنمش ايسده اوده ليت لعل ايله وقت كچيرهرك معاونتلىر نه شتاب ايتيوب مؤخرأ بر بوزغونلق ده ويرمى اوزرينه رجعتده مجبور اولمشدر.

« بو حالده، بربرلريله ارتباطلری يوق نوعدن اولان استحکامات مفرزه، تعير اولنيور؛ عجباً صاحب مطالعه نك ارتباطدن مرادی ندر؟ اكر بربرنی كوز ايله كورمك ايسه، بو قولهرلك اكثریسی يكديكرینی كورور ایدی. اكر برینك آتشی دیکرینه مظاهر اولسون ايسه، اوليله طاغلق وموانع طبیعیه ايله مشحون اراضیده بونك عدم امکانی طبیعیدر. هم قولهرلر، اللشمر، یوزر ویالکزر «توز دره» قولهسی ایکی یوز قدر نفری استیعاب ایده جك جسامتمده اولدیغندن، هر بر قولهر محافظنك كندی قولهسی ترك ايله آخرك معاونتنه کیتمیسی عديم الاحتمالدر. بویله ر تساط ظهورنده، بونلرك فرقه قوماندانلارنه عرض معلومات ايله، فرقه سیاره دن كندیلرینه امداد ورود ایدنجیه قدر ثبات ایتلری قواعد متخذه دن ایدی. نه چاره كه «هرسك» فرقه سیله روم ایلی جهتنه وقوع مأموریتیم اوزرینه امدادلرینه یتیشه جك الدم فرقه قلاماش ایدی. مذکور قولهرلر، تفك ونهایت طاغ طویلرینه قارشى مقاومت ایده بیله جك متانته انشا اولنوب طاغیلرک روسیه دن کیترتدکلى پارچه لی بویوک طویلرك مر میلری صدماتنه طیانهمیه جقلى طبیعی ایدی .

والحاصل یتشیدی و یتش سکز سنه لری محاربات خونریزانلرینك پك آجی تجربهلری اوزرینه، وقتيله یاپیلمش و «عمر فوزی» و «احمد حدى» و «رؤف» و «شوكت» و «احمد مختار» باشلرك زمان مأموریتلری ايله زمانمزد پك چوق فوآندی كورولمش اولان قولهرلك وجودینی مواخذه مناسب اولمادیغنی و بو قولهرلری تهاسكه یه دوشورده ن سبب ايسه، «هرسك» فرقه سیاره سنك روسیه محاربه سنه مأموریتی اولدیغنی بیان ایلرم.

صاحب مطالعه تأیید مدعا ضمننده ینه شویله بر فقره درج ایدیور :

« چونكه بو قدر استحکاماته قبادیلان عساكر بر آراده بولندیرلسده دوغریدن دوغرییه بر حمله ایدلمش اولسهیدی، بر دفعه اولدیغی کجی، بر قاج دفعه لر قره طاغك بر باشندن کیریلوب اوته باشندن چیقار و قلب مفسدتی تسمیم اولنهرق غائله بر طرف اوله بیلیر ایدی، آنجق شوراسنی ده اونو نمیه لم :

مواقع مستحکمه مذ کوره نك صورت تحکیملری، جاعجا باش کوسترن «هرسك» اختلالی منع ایتك ایچون پك کوزل بر طریق ایدیسه ده، قره طاغیلر ايله رسماً باب مخاصمه آچیلدقن وباخصوص بوموقعلرده بولنان مستحفظینه آراصیره ده حرب ایده رك کلوب ییه جك یتشدیره ن قوه کلیه عثمانیه دخی، اطرافلرندن آلدقن صوکره مواقع مذ کوره نك آرتق اهمیتی قلاماش و چاره مفرد ايسه، آنلری بر آرایه جمع ایدوب بر قوه کلیه ايله طاغیلنك دامارینه باصمق جهتندن عبارت قالمش ایدی . « دیور .

صاحب مطالعه نك بو قدر استحکاماتدن مرادى، «هرسك» قطعه سنك «دوغا» جهتندەكى استيلا كورەن قولەلرى ايسە، مذكور قولەلردە جمعا درت بولوك عسكر وار ايدى. قره طاغ حدودىنى، «اوستروق» بوغازندن بدا ايله تجاوز صيراسندە بوقولەلر، «هرسك» قطعه سنك بر طريق مواصلەسى ايدى. درت بولوك عسكر قازانە جغز ديه آنلرى ترك و تخليه ايله «طاغلى» و «هرسك» اشقياسى يدينە تسليم و «نيكشيك» ك «هرسكلە» اولان طريق مواصلەسى دشمنە ترك ايتك، اخانت ايله قاريشيق بر جنون اولور ايدى.

صاحب مطالعه، بى قره طاغك بر باشندن كيروب او بر باشندن چيقمە دقي ظن ايدىيور؛! خريطە يە باقسين.. «اوستروق» بوغازندن كيردك.. «اشپوز» ايلريسنده «على صائب» پاشا فرقه سنە ملاقى اولدق. ذاتاً قره طاغك ك كوچ حرکات عسكرىيە سە بو ايدى. كرچه «چتينه» يە كيتمە دك.. لکن، كيتمك اوزرە ايكن، فرقه مزله «استانبول» و «ادرنه» نك محافظه سنە چاغيرلدق. طاغلي نك كوزى او مرتبه ييلمەش ايدى كه مصالحه ايجون انكليز قونسولوسى بالتوسط، پرنس ايله مذاكرە ايتك اوزرە «دانيلو غراد» كيتمەش ايدى. نه چاره كه بزم «ادرنه» يە چاغيريله مز و روسلر ك بالقانلرە دوغرى ايلريلە مسى حوادثى، طاغلي لرى، املانديرە رك موسى اليە قونسولوسە اولان رجالي كرى آلديلر. طاغلي لر اويلە بر حالە كلش ايدى كه عسكر مزله بردفعە دن دها زياده حرب ايدە بيلمە لرى مأمول و متصور دكلدى. مع مافيه «هرسك» قطعه سنك مواقع مختلفه سنده اون بش طابور عسكر ترك اولنش ايدى. مطالعه مە كورە، بو متفرق اون بش طابور دن، غيرت اولونسە بش آلتى طابور سياره چيقاريلير ايدى. ديكر بر اون بش طابورلە «حافظ» باشادە «يكي بازار» جهتندن «نيكشيك» و «دوغا» قولەلرينە معاونتە مأمور قلنديغندن، جملە سيلە برابر برايش كوريله بيلير ايدى. لکن بوزمان، بزم «شيبقه دە» بولونديغ كونلر ديمك اولمقلە، اوراجە جريان ايدن احوالە حقيقلە وقوفم اولما ديغندن مذكور معاونت ك اجراسى مانع بر سبب جدى وارميدر، يوقسە حافظ پاشانك ويا هرسك قوماندانك كفايتسزلكي مى بوكا سببيت وىردى؟. حقيقتى بيلمەم؛ يالكر، شوراسى سويلە بيليرم كه طاغلي لر طرفندن بو قولەلر ك زمان استيلا سنده، مستحفظلرى درت بولو كدن عبارت ايدى. بونلرى وكذلك «بيلە كه» قولەلرندە كى درت بولو كى كه، جمعا بر طابور ايدر، بر يره كيتيريلوبدە، بونلرلە ادما اولوندينى كې، طاغلي لر ك دامارينە باصيلاماز.

صاحب مطالعه نك بو قولەلردە بر چوق عسكر بولونديغنه ذاهب اولدينى آ كلاشيليور.. و صاحب مطالعه نك بوندن صوكرە يازدينى بر قاچ سطر سوز، جوابدن مستغنيدير؛ چونكه

مواقع مستحکمه مجوئه نك جوانب اربعه سی قابلی خانه طرزنده برر قوله وموقف اولدیغنی بیلدیردك. بومثللو ابنیه، اولیه «پلونه» سپرلری کبی وقت حربده علی العجله یاپیلان استحکامات خفیفه قییلندن اولمایوب وقت حضرده کیره چ وکراسته ایله ومتعدد اوسته لرله یاپییرانشا آتدن عبارت بولوندیغنه قوله لرلی کوره نلر شهادت ایدر. بونلر، برر کوچوك قره قولخانه ویاخود قیشله دیمکدر .

صرب محاربه سی

مؤلف موسیو : « عثمانلیرم کلنجه ، بونلر کندیلری ایچین اس الحركات اوله ییله جك مواقع مستحکمه یه مالک اولدقلرندن ، بونلره استناد ایله حرکات تجاوزیه ده بولونایسایرلر و بو صورتله دشمنلرینك آرقاسنی چه ویرمکه موفق اولورلر ایدی . واقعا او وقت قوه موجوده لرلی آز ایسه ده ، بو جهته اولان نقصانلرینی ، عسکرلرینك قیمتی وقاعه لرینك کثرتی ، بالغاً مابلغ جبر ایده ییلیر ایدی . » دییور .

حرکات تجاوزیه او حرکتی اجرا ایچین لابد اولان قوت الده ایدلدکدن صوکره اوله ییله جکی جهته ، ابتدالرده یالکز « نیش » ده بر مقدار عسکر بولونوب « آق پلانغه » و شهر کوی [پروت] ده پک جزوی قوت وارا ایدی وباش قوماندان « عبدالکریم نادر » پاشا هنوز در-عادتده ایدی .

مؤخرأ « صوفیه » کلرک ویردکلری امر موجبنجه ، « آق پلانغه » ، شهر کوی [پروت] ویا « بیته غلاوه » موقعلری طوئیلدی . بعده « نیش ده » ا کمال نقصاندن صوکره نیش قول اوردوسیله « شهر کوی » فرقه سنی « کینه زوواج » دوغری تحریک ایتدیلر ، ده اولجه تحریک ممکن دکل ایدی .

خصوصاً الده وسائط نقایه دخی اولمایوب ، مأ کولات و مهمات عسکریه ، اهالی آرابالریله نقل ایدلمکده ایدی . آنک ایچین اوردولرک روحی دیمک اولان وسائط نقایه دائماً موجود وباش قوماندانک حرکت امرینه منتظر بولونماقجه ، اولیه سرعت ایله قازانیله جق اولان چه ویرمه حرکتلری قابل اجرا دکلدر . موسیونک مطالعه سی بجا ایسه ده ، دیدیکی وقتده هم چه ویرمه حرکتی اجرا یه کافی الده عسکریوق ایدی .. هم ده دولت علیه اوردولری و خصوصیه « نیش » جهتی قول اوردوسی او سرعت حرکتی ایجاب ایده جک وسائط نقایه دن کاملاً محروم ایدی .

مؤلف : « تموزك اواسطنه دوغرو عثمانيليرك قطعہ مذکورہ دہ متحشد قوتلری ۱۷۰,۰۰۰ نظامیہ و ۴۰ : ۵۰ بیك غیر منتظم عسکر دن و صربلیرك قوتی دخی ۱۶۰,۰۰۰ کیشیدن عبارت ایدی . دیور .

ا کر قطعہ مذکورہ دن مقصدی ، «شہرکوی» [پروت] ، «آق پلانغہ» ، «نیش» و «ارکوب» جہتلرندن و یا خود مواقع مذکورہ دہ کی طاہورلر دن «کینہ زوواج» ، سوق اولونان ہیئت اوردو موجودی ایسہ ، بوندہ پک چوق مبالغہ ایتشد . یوق «ویدن» فرقسیلہ «نیش» قول اوردوسی و «سنیچہ» و «بوسنہ» فرقلری مجموعی ایسہ بومقدارہ احتمالکہ بقیندر . ہم دولت علیہ اوردولری ، اویلہ صرف نظامیہ طاہورلر دن مرکب اولمایوب ، اکثریسی ردیف و بر مقداری دہ نظامیہ و معاونہ طاہورلری ایدی . کرجہ عددی نا معلوم بر خیلی باشی بوزوق آرناوود و بر مقدار چرکس بولوندی ایسہ دہ بونلر ثابت المقدار اولمایوب ، خصوصیلہ آرناوودلر دہا اوائل حریدہ بر عربدہ چیقارارق داغیلمشلر ایدی .

مؤلف : «بو طرفدن صربستانک مدخانی تشکیل ایدن «غرامادہ» و «باندیرولو» قابولرندہ کی صربلیر ، ہر نہ قدر مقدارچہ قلیل ایسہ لردہ عثمانیلیرك ، مملکتلرینی ضبط ایتہ سنہ موقتاً مانع اولہ جق صورتدہ اوچ کون دایاندیلر . دیور .

فی الحقیقہ «احادیوب» باشانک «غرامادہ» قابوسندن دخولہ ، صربلیر مخالفت و مقاومت ایتدیلر سہ دہ ، بنم «باندیرولو» قابوسندن کیرمہ مہ اصلاً مانعندہ بولونمادیلر .

مؤلف : «عثمانیلیر «خرواتوویچ» طرفندن تکرار الہ کیریرلن «کینہ زوواج» موقعی ترک ایتدکلری جہتلہ خطا ایتدیلر . بورالردہ عثمانلی عسکری قلمادینی جہتلہ ، خرواتوویچ ، دشمنک خط رجعتی کسمکہ چالیشمق کبی قاعدہ سوق الجیشی یہ مطابق اولان برجسورانہ حرکت اجراسنی تصمیم ایلدی . اکر مرقوم ، یا اکز قرہ قول قاوغاسیلہ وقت کچیرمہ یوبدہ سرعت و شدتلہ حرکت ایتمش اولسہ یدی جناحلریلہ آرقہ لرندن تہدید ایدلمکدہ اولان عثمانیلیر پک مشکل بر موقعدہ بولنورلر ایدی . دیور .

«آلکسیناچ» علیہ نہ متعرض براوردو ، «کینہ زوواج» ہی اللہ طوتمقدن نہ استفادہ ایدہ بیلیر ؟ اکر «خرواتوویچ» ک طریق مروربنی سدایتمک ایسہ ، «جرنایف» اردوسنہ باشقہ بریولندہ التحاق ایدہ بیلیر ایدی . اکر اوردومزک جناحنی تہدید ایسہ ، صربلیر بو اوغورده مقتدر اولہ بیلدکلری مساعی پی صرف ایتدیلر ایسہ دہ ، کندیلرنجہ بر ثمرہ وجودہ کتیرمدیلر . آرقہ دن تہدید اولتقی بحثہ کانجہ ، عثمانلی اردوسی ، آرقہ سنی «نیش» و یرمش ایدی ؛

«نیش» ایله طریق مواصله سنی محافظه ایدیور ایدی. «خرو اتوو یچ» ، بر کره تجربه ایتدیکی وجهله، اگر «نیش» ایله اردو مرکز آراسنی قطع ایتمک کبی بر حرکت عامیانه کیریشسه ایدی، او وقت کنندیسی «نیش» ایله اوردو آراسنده کی ایکی عسکر بدنه صیقیشه رق، بر بویوک تهلکه یه کیرمش اوله جق ایدی مع مافیه، خرو اتوو یچ، احتیاط کارانه داورانه رق یالکز بر نمایش یاپدی.

مؤلف : «آیک اون ایکسینده عثمانیلر» «ترویان» جهتنده «موراوا» اوزرینه بر کوپری انشاسنه باشلابوب، عملیاتی تعطیل ایتدیرمک اوزره، صربیلر طرفدن کوستریلن مساعی ایله برابر، آیک اون آلتیسنده اکیله موفق اولدیلر. بو صیره ده متارکه وقوعیله بو مدت ظرفده طرفین حال تدافیده قالمش ویالکز موقعلرینک تحکیمیه قوتلرینک تزییدینه چالیشمش ایدی. عثمانیلرک یالکز «موراوا» حراسنه کیرمک ویلخود بعض طابورلرینی نهرک اوبر ساحلنه کچیره رک، «جرنایف» ی قوه موجوده سنی داغیمغه مجبور ایتمک و کیرنده می اولدقلری صوریه بیلیر. بو سوآله جواب اوله رق دینیه بیلیر که عثمانیلر، بوکا موفق اوله مادیلر. بونک ده برنجی سبی، «پوپوو یچ» قارشیسنده کی تپه لرده اولان استحکاملری، بو مقصده مبنی انشا اولنماش، ایکنجیسی دخی، بو حرکتلرینک (دلیغراد - آلکسیناچ) طریق مواصله سنه، صربیلرک اهمیت نظریله باقه لرینه سببت ویرمش اولسیدر. «دیور».

باش قوماندانک کوپری انشاسندن مقصدی، «آلکسیناچ» جهتنه حین حاجتده عسکر سوق اولنه جنی وقتده، الیه بر مر بولوندرمقدن عبارت ایدی ظن ایده زم. «پوپوو یچ» قارشیسنده کی استحکاماتر، فی الحقیقه «موراوا» بی عبور ایده جک عسکری محافظه ایچین یاپیلمش اولمایوب، صربیلرک «حونیس» و «قاونیک» خط استحکاماتی مقابلنده یاپیلمش طوبچی و پیاده سپر لیه صربلینک «موراوا» حراسنده کی «پوپوو یچ» موقعندن آتش ایده کلن صرب طوبچیلرینه مقابله ایچون یاپیلمش بر قاج طوب طابیه سندن عبارت ایدی. اوردو مرکز مقصدیکانه سی، صرب قوتنک تقریقه برابر «آلکسیناچ» ی ضبط و «نیش» ایله اوردونک خط مواصله سنی تأمین ایدی.

ایلولک برنجی کونی حربنده، صربیلرک «آلکسیناچ» ی ترک و تخلیه ایتدیکی هیئت اوردو جه حس اولنمش ایسه ده، «ولیکی سیلیه غوواچ» موقعنک، صربیلرک بدنده بولنسی و «آلکسیناچ» کبی بر موقع منیعک بو قدر سهولتله تخلیه سنک خاطر لئحه سی، «جرنایف» ک بر خدعه حریه سی اولسنه حمل ایده رک، باش قوماندان «احمدایوب» پاشا، احتیاط کارانه داورانمش و «آلکسیناچ» ی اشغالدن اجتناب ایتمش ایدی.

بناءً عليه ، کوپری انشاسندن غایه مقصد «آلکسیناچ»ی آله ایتک ایچین چاره جولق ایدی .

مؤلف: «شفق سوکر سوکمز» فضل» پاشا لواسندن متحصل عثمانلی صاغ جناحی ، «موراوانک» ساحل یسارندن «آلکسیناچ» و «پوپوویچ» موقعلری و «حافظ» شافرقه سی دخی ، «قرهوت» و «جونیس» مواقعی اوزرینه شدتلی طوپ آتشی احراسنه باشلادیلر . برحاله که ، «چرنایف» ایله ارکان حریبه سی ، مهاجمه عمومیه نک بونقطه دن وقوع بوله جغنی تصور ایله ، «چرنایف» ، «دلیغراد» ده بولنان بر مقدار جزوی امدادی نی اورایه جلب ایتمش و اوکله دن سوکره بوتون وقتنی «قرهوت» ده کچیرمش ایدی . لکن الک باشلی معامله ، «حافظ» پاشا فرقه سنک درعه ده ایلدیکی معامله اولوب بونی «سایان» و «عزیز» شالارک قوماندالری آلتنده کی فرقه اجرا ایدم جک ایدی . «فضل» پاشا ایله «حافظ» پاشا طوپ آتشنده مداومت کو ستردیکی صیراده ، «سایان» پاشا «ولیکی سیایه غوواج» ایلریسنده کی حبه لرینک مدافعه سنی «عزیز» پاشایه حواله ایله «خرواتوویچ»ک صاغ جناحی منتهاسنه هجوم کو ستردی . «جونیسقا» نی مرورایله ، بویوک قره قوللری مغلوب و بونلری تعقیب ایدم رک ، کندیلریله برابر صربلیرک ایلری طایبه لرینه واصل اولدی . بوراده اصل محاربه ، صباحک اون برنده باشلایوب صور مختلفه ایله دوام ایتمکده ایدی ... دیور .

صاحب تألیفک اولبایده ویردیکی تفصیلات ، بر درجهیه قدر مقارن صواب ایسه ده ، اردومزک وضع و ترتیب واجرا آتجه معلوماتی نقصان کورونیور .

شویله که :

اول امرده مؤلفک تعریض صدندنه بولندی نی محاربه ، کانون اول رومینک اون یشنجی کونی ایدی که ، افرنجینک یکر می یدیسنه تصادف ایدر ؛ حتی ، عید افخنانک برنجی کونی ایدی . عرفه کونی ، باش قوماندان «احمدایوب» پاشا خط حربه کله رک ، بن و «عزیز» پاشا حاضر اولدیغمز حالد ، ایرته سی کونک هجوم قرارینی ویرمش ایدی . بو قرار اوزرینه ، بن آقشامدن معتمد بولنان قوماندانلره ، طلوع فجر الیه برابر اجرا ایدم جککری حرکات و تشبثاتی معرف اوامر تحریریه کوندرم . بو اوامر مو حبنجه «ترونیان» کو پرینه مسالطه «پوپوویچ» قارشیسنده کی «حسن خیری» پاشا لواسی ایله «لژیس» صیرتلرنده بولنان «حافظ» پاشا طابورلری و «جودیسقا» صوینک بریسنده بولنان «عزیز» پاشا و «یچی» بک لوالری شدتله طوپ آتشنه باشلایه جقلر و بن ده حاضر لادیغم هجوم قولیه بالذات «جونیسقا» نی مرورایده رک ، «جونیسقا» نک قارشیسنده کی صرب طایبه لرینی ضبط ایدم جک ایدم .

معیتده کی هجوم قوللری بوتعضلره موفق اولدینی حالده ، صاغ جناحدن «حافظ» پاشا وصول جناحدن عزیز پاشا دخی معیتی هجوم قوللریله ایلریلیه رک «ولیکه سیلیه غوواج» دن «قانونیک» قدر بوتون صرب خط حربی تحت استیلایه آله جق ایدی. ایرتهسی کونی عیداصحانک ایلك کونی ایدی ، ده اطلوع فجر دن مقدم یاغموور سر پهله مکه باشلادی. آنک اوزربنه، باش قوماندان «احمدایوب» پاشا علی السحر بنم یانمه کله رک هوانک بوزو قلغندن ناشی حرکتک تأخیرینی التزام ایتدی ایسه ده اوامر لازمه نك آقشامدن ویرلدیکنی وطوپ بطاریه لرینک و بر قسم طابورلرک ایلریده کی نقطه سوق اولندیغنی عرض ایله اعتذار ایتدم واعتذار اتمک کوردیکی حسن قبول اوزربنه باش قوماندان بزه وداع ایدهرک، مانوره سنی اجرا ایتک اوزره ایلریله دی. و صباحک ایکی بجینی راده لرنده ایدی که ، بوتون خط حرب اوزرنده طوپ آتشی اجرا اولمغه باشلادی. «فضلی» پاشا فرقه سی «آلکسیناچ» قارشو سندن «نه سیقا» یه قدر کیریده و «موراوا» اوزرنده کی خطه لر شمش ایدی. آندن ایلریده و «احمدایوب» و «علی صائب» پاشا لک قاراکا ه لرنده، درت طابورله فریق «عادل» پاشا بولونیور و ده ایلریسی یعنی «ترونیان» کو بریسیله آکا حاکم تپه لردن و «لژیس» دن اعتبار آ بوتون «جونیسقه» بوینده کی خط حرب دخی ، باش قوماندان طرفندن بنم قوماندانه حاله اولنان لوالرله اشغال اولنیور ایدی. بونلردن «تورنیان» کو بریسی وجواری «حسن خیری» پاشا لواسی و آنک صول جناحی ، اولجه «سلامی» پاشا و آنک مجروحیتدن سوکره برمدتجک میرلوا «مصطفی» پاشا و بو حرکت اشناسنده میر آلا ی «یحیی» بک ایله قوماندان ایدیلن لوا و آنک صولنده دخی «عزیز» پاشا لواسی و «لژیس» و «سره زوواج» تپه لرنده دخی «حافظ» پاشا لواسی بولنیور ایدی .

ایشته صباحک ساعت ایکی بجینده الك اول «حافظ» پاشا موقعندن طوپلر آتیلمغه باشلادی. بعده «حسن خیری» پاشا و «یحیی» بک و «عزیز» پاشا و «فضلی» پاشانک بولندیغنی موقعندن آتیه دوام اولندی .

لکن، دشمنی اغفال ایچین آتشک الکشد تلیسنی «حافظ» پاشا بطریه لرینک اجرا ایتسی ، بنم ویردیکم اوامر مقتضاسندن ایدی. خصوصیه «عزیز» پاشا و «یحیی» بک لوالری، طوپ آتشلرندن برآز سوکره حرکات حربیه به اشتراک ایدمیه جکلرندن آنلرک طوپ آتشنده دواملری ، بالطبع ضعیف و سوره کمز اوله جق ایدی.

رفاقتده کی هجوم قولیه «جونیسقه» وادیسنی آتلایه رق بر مظفریت مطمنه ایله دشمن طابیه لرینی ضبط و استیلا ایتدیکم صیراده ایدی که ، صول جناحدن «عزیز» پاشا دخی

بر مھارت جسورانہ ایلہ قارشى طرفہ آتیلہرق «ولیکى سيليه غوواج» و حواليسندہ کی دشمنی طرد و طایہ لری استیلا ایلہ مش و صاغ طرفندہ بزدہ نتیجہ مظفرياتی الدہ ایتمش و کندیسنه دوغری حرکت ایتمکده بولنمش اولدیغمزدن اورمان ایچندہ بزه قاووشدی و عسکرجه سالاملا یوب نتیجہ مظفرياتی عرض ایتدی. بعدہ برلکده «جونیسقا» وادیسنه اینہرک «قانونیک» و حواليسنی کشف ایتدک. خط حربک صاغ جناحی ایلریسندہ بولونان «حافظ» پاشا، لازمی قدر ایلرلہ یہ مہ مش ایسده طوب آتشلریلہ دشمنی خلیجہ اشغال ایتمش ایدی.

لکن ایکی کون صوکرہ وقوع بولان معرکہده، «حافظ» پاشادخی ایلرلہ یہرک «قانونیک» ک یانندہ کی اورمانلنی ضبط ایلہ خط حربمک صاغ جناحنی تأمین ایلدی.

مؤلف: «فضلی پاشا اورالردن نہر کچیلہ جکنہ صربلیلری ایناندیرمقی ایچین یقیندہ کی پیادہ و سواری ایلہ «ترونیان» و «بویمر» طرفلرندہ بعض نمایشل اجرا ایلدی.» دییور.

کرچہ «بویمر» طرفلرندہ نمایشل اجرا ایدن «فضلی» پاشا ایسده، «ترونیان» طرفندہ کی نمایشل بنم قوماندامدہ کی «حسن خیری» پاشا لواسی طرفندن اجرا اولنمش ایدی.

مؤلف: «دھایوم مذکور آقشامی «جرنایف»، «آلکسیناچ» و «بویوویچ» ی تخلیه ایتدیرمش ایسده، عثمانیلر آنجق ایرتہ سی کونی ایکسنی دہ برداملہ قان آقیمقسزین ضبط ایلدیلر.

دییور. مؤلفک «قرووت» تہننی نامی ویردیکی و بزم عسکرک «قزیل تہ» دیہ یاد ایتدیکی تہنک ضبطی کونی، «احمدایوب» پاشا دخی «علی صائب» پاشا ایلہ برلکده بالذات «قزیل تہ» یہ گلشلر و بزم ایلہ رفاقی امراسنی بالتلطیف تبریک مظفریت ایتشلر ایدی. غروب شمسہ قریب برزمانہ قدر، «دلغراد» و «بویوویچ» جہتلرینی باش قوماندان مشارالہ دورین ایلہ نظر کشف و معاینہ دن کچیردیکی حالده، صرب عسکرینک «آلکسیناچ» و «بویوویچ» دن چکیلدیکنی کورہ مہ مش ایدی. حتی ایرتہ سی کونی «موراوا» دن و «آلکسیناچ» قارشیسندن کچہرک «آلکسیناچ» ی ضبطہ مأمور قلینمش ایدم.

بزم بیلدی کمزہ کورہ، صربلیلر «آلکسیناچ» و «بویوویچ» ی کیجہ تخلیه ایتدیلر و صباحہ قارشى «ترونیان» کوپریسندہ محافظ بولونان ارکان حرب قائممقامی «مصطفی» بک صربلیلرک چکیلدیکنی حس ایتہ سی اوزرینہ، بزه با ژورنال بیان معلومات ایتہ سی اوزرینہ ایکی لوا پیادہ ایلہ ایکی سوارینک قارشى یہ عبور ایتہ لرینی امر ایتدم و کندم دہ برابر اولدینم حالده «آلکسیناچ» ہ داخل اولدق.

«آلكسيناچ»ك ايلريسنده كي صيرتلى اشغال ايتديكم صيره ده صرب دمدار طابورلرينك «دليغراد»ه كيرمكه اولدقلى كورولمش ايدى .

مؤلف : «چرنايف ، اول امرده «دليغراد» اوزرينه آتيلمىش ايسه ده بوراده دخى محاصره اولنقدن قورقارق «پاراشيه» اوزرينه چكىلدى . فقط عثمانيلر ، نه بوراسنى ونه ده «قروشواج»ى ضبط ايلديلر . حتى بونلر «قروشواج»ه قدر ايلريله مش اولسه ايديلر ، بو حركت ، صرب اوردوسنى پك زياده مايوس ايدمك ايدى «دييور .

بزم او وقتكى مشهودات و معلومات ، مؤلفك بو افاداتنى مكدنيدر . صربيلر ، «دليغراد»ى هيچ بر وقت تخليه ايتمديلر . بن «آلكسيناچ»ه دخول ايتديكم كوني ، «دليغراد»ك ايلريسنده كي كوروده بر طابور محافظلرى وارايدى . و«دليغراد»ه دخى بر غابه لك كورونيور ايدى . ايرته سى كونك كيجه سى «احمد ايوب» پاشانك امريله «آلكسيناچ»دن اوچ لوا بياده ، ايكي بطربه طوب و ايكي آلاى سوارى ايله خلى ظن ايتديكي «دليغراد»ى اشغال ايتك اوزره حركت ايدن فريق «موسيونجيب» پاشا ، صربلر «دليغراد»ه اولدقلى كورمه رك خائباً رجعت ايتمش ايدى كه ، اوكون بش آلتى طابور صرب عسكرى ، «دليغراد»ك نصف ساعت بعدنده «بروسه» رديف مقدم طابورينك تحت اشغالنده اولان بر قريه جسيمه به تعرض ايتمش و محاربه اوچ درت ساعت قدر امتداد ايدمك حتى طابور مذكورك بيكباشيسى دخى داخل اولدنى حالده برخيلى شهدا و مجروح وقوع بولهرق نهايت «حسن خبرى» پاشا لواسنك امداده مسارعتى اوزرينه صربيلر چكىلمشلردر .

«عزيز» پاشا ، موجود رفاقتى ايله نقصان بولان ذخاير و مهماتى آلدقن صوكره «قروشواج»ه كيرمك ايدى . حتى ايلرى قره غوللرى ، «قروشواج» جاده سنده كي «قاپيووا» قريه سنه قدر ايلريله مش ايدى . لكن ، متاركه امرينك ورودى بو آرزونك جريانه محل براقادى .

مؤلف : «واقعا آيك يكرمى طقوزنده آتيلان پوسكورمه لغملرى عثمانيلر ك تعقيبنى تأخير سببيت ويرهك صربيلره پك بويوك خدمت ايتدى . اسباب مدافعه مذكوره پك سرعتله تأسيس اولنش و معناً دخى پك بويوك تأثيرى موجب اولمش ايدى . اكر بونلر ده مناسب نقطه لده انشا اولنش و تام وقت مناسبنده آتش ويريلىش اولسه يدى ، ده ازياده ثمر بخش اوله جق ايدى ظن ايدم رز» دييور .

مؤلفك بيان ايتديكي پوسكورمه لغملر ، «قرمزى تپه» ايله «جونيس» جاده سى دره سنده

سواریلر مركز حرکاتی مانعه‌سی اوله‌رق یاپیلماش برقاچ لغمدن عبارت اولوب تپه‌ده آتشله‌ن لغملر، تعقیب و تشکیل دشمنی تأخیر ایدمیلیر بر تأثیر وجوده کتیرمدی .

دره‌ده‌کی لغملر، میرآلای «شکری» بک رفاقتنده‌کی سواری بولولکرینک حرکات تقدیمه‌سنى بر درجه‌یه قدر تأخیر ایتدیسه‌ده، ینه مؤلفک خیال ایتدیکی مرتبه فائده ویرمش اولماسنى قطعاً امید ایتمه‌یز. «شکری» بکک رفاقتنده‌کی سواریلرک تعقیبه‌شدت کوسترمه‌مى «جونیس» جاده‌سنگ صول طرف صرتلرینی ضبط ایدمیلرک ایلروله‌ن «عزیز» پاشا طابورلرینک، سوارینک حرکاتی تأمین ایدمک صورتده هنوز قطع مسافه ایدمه‌ملرندن و «شکری» بکک‌ده موجود معینى ایلرولتمکده احتراز ایتش اولماسندن و برده حیوانلرینک زیاده یورغون دوشمه‌سندن ناشی ایدی. اگر میر مومى‌الیه احتیاطکارانه داورانق لزومنى دریش ایتمه‌مش اولسه و حیواناتی‌ده دینج بولونسه ایدی‌ده تعقیبه شدتله دوام ایتسه‌یدی، ایکی اوچ پوسکورمه لغم، آلایلدیکنه قاچان صرب عسکرلرینک کریسنى قورتارماز ایدی .

مؤلف : «بو نقطه‌ده‌کی عثمانلى عساکر محافظه‌سى بیک سکر یوز کیشیدن عبارت اوله‌رق برابرلنده ایکی طوب دخی بولونمقده ایدی . «دیور» آق پلانغه‌ده طوبی ایکی طابور مستحفظ بولونوب موجودلری‌ده بیک کیشی‌یه آنجق بالغ ایدی. بو طابورلر، کانون‌ثانی رومینک اون ایکنجی و افرنجینک یکریمی دردنجی کونی آقشامه قدر، صربلینک قوه کثیره‌سنه قارشى مدافعه ایدمیلرک چه‌ویرمه‌لرندن خوفاً کیجه تخلیه موقع ایله آرقه‌لرینه چکیلدیلر .

مؤلف : «آیک یکریمی یدیسنده صربلیر، ایکی قولدن شهر کوبه [پروت] هجوم کوستردیلر . عثمانلیر بک کوزل صورتده مدافعه‌ده بولوندیلر؛ لکن، «ستودل» ده بر مرکز هجومه دایانامایوب رجته مجبور اولدیلر و بو محاربه‌نک نتیجه‌سى، عثمانلیرک مرکزی بوزولوب ایکی جناحلرینک چه‌وریله‌سندن عبارت قالدی . بناء‌غایه بونلر، کیجه‌لین بالجه‌موقعلرینی ترک ایدمیلرک و «پروت» قلعه‌سندک جیخانیه‌ی آتشله‌یه‌رک «صوفیه»‌یه دوغرو چکیلدیلر . عثمانلیر بو مواقعی اون ایکی، اون اوچ طابور نظام و آلتی یدی طوب ایله مدافعه ایتشلر ایدی . ویردکری ضایعات ۹۰۰ کیشیدن عبارتدر . لکن بو کبی وسیع مواقعی مدافعه ایدمیلرک درجه‌ده کثرتلى اولمادقلرندن باشقه استحکامات دخی مطلوبه موافق دکلدی . «دیور» .

فی الحقیقه یوم مذکور محاربہ سندہ، مرکزہ کی مستحفظ طاہورلری برخیلی یولسزلق ایتدیلسہ دہ، «شہر کوی» ندہ کی عسکرک رجعتہ مجبوریتی، صربلیلرہ مغلوبیدن نشأت ایتہ مش ایدی؛ اوکونی «صوفیہ» یہ کلش اولدیفمدن حربک وقوعی کیجہ سی «شہر کوی» نک ترک وتخلیہ سیلہ «صوفیہ» یہ رجعت ایتہ سی ایچین، «شہر کوی» قوماندانی «عثمان نوری» پاشایہ بعدالخاہرہ باتلغراف ویردیکم امر اقتضاسی ایدی. بونک سبی ایسہ، کانون اول رومینک اون بشنجی وافرینچینک یکریمی یدنجی کونی، «غورقو» اوردوسی «پوتوق» قریہ سی طریقہ «صوفیہ» جادہ سنی طوتمش و «قارلی» قول اوردوسی «صوفیہ» پتنی قطع ایتش ایدی. «صوفیہ» دہ ایسہ، او آراق بری ضبطیہ معاونہ سی و اوچی مستحفظ اولق اوزرہ درت طاہور موجود ایدی. یوم مذکور آقشامی «صوفیہ» یہ داخل اولدیفمدہ ایشک وخامتنی کورہ رک ایلریدہ کی طاہورلری «صوفیہ» یہ جمع وتحشید مجبوریتی حس ایتدم. و آنک اوزرینہ اوکیجہ «شہر کوی» و «طوروق» و «لتقوہ» دہ کی طاہورلرک سیر سریع ایلہ «صوفیہ» یہ مرکز لئہ سنی امرایلدہ. «شہر کوی» قوماندانی «عثمان نوری» پاشادہ «شہر کوی» استحکاماتی و مملکتی بالتخلیہ، کانون اول رومینک اون آلتنجی وافرینچینک یکریمی سکزنجی کونی «صوفیہ» یہ دوزرو چکیلمکہ باشلادی. صربلینک تاریخ اعلان حربی اولان ۲- کانون اولدہ «شہر کوی» ایلہ «پلانفہ» دہ بر بقی طاہور مستحفظ وار ایدی. مؤخرآ «طوروق» دہ بولونان «یحیی» پاشایہ امرورہ رک اوچ بقی طاہور ایلہ «شہر کوی» نہ ادخال ایتدم.

کانون اولک اون ایکنجی کونہ قدر، «شہر کوی» و «آق پلانفہ» قوتلری بش طاہور دن عبارت ایدی. اون اوچنجی کونی «دراغمان» بوغاز ندہ کی بر طاہور دہ «شہر کوی» نہ حرکت امرینی ویردم.

اون دردنجی کونی، میرلوا «نجیب» پاشا ایلہ دہ «صوفیہ» دن تحریک ایتدیکم بش طاہور «شہر کوی» نہ داخل اولش ایدی.

والحاصل «آق پلانفہ» بی ترک ایلہ چکیلن طاہورلر بعدالخراج صربلی یہ قارشی «شہر کوی» ندہ طغوز طاہور بولونوب، بونک دہ اکثریسی مستحفظ و عجمی افراد طاہورلر دن مرکب ایدی. صربلیرک قوای مهاجمہ سی، یکریمی طاہور ایلہ بش آلتی بیک بولغاردن عبارت اولدینی اول وقت خبر آلمش ایدی.

مؤلف: «نیشی مدافعہ» یہ مأمور اولان عساکر منتظمہ و غیر منتظمہ یدی بیک کشیدن عبارت ایدی. «دیپور».

«نیش» که قوه مدافعه سی ایکی بیک بش یوز موجودلی آلتی طابور مستحفظ عسکر یله ، ایکی بطریه سیار طوب و قلعه نك موجود طوپلر ندن ده آنجق اون قطعه طوبی استعمال ایده جك نفرات موجود و طقسان نقرده سواریمی وار ایدی ؛ مقداری نا معلوم بر آز باشی بوزوق ده موجود ایدیه ده آنلرک مدافعه محلیه جه هیچ بر ثمره سی کوروله مدهی . مؤلف : « عسا کر مرقومه نك اشغال ایله دیکی محللر ، عمالك عثمانیه ده واقع «راشقا» ، «یا نقوه» و «یکی واروش» ایله «سنیچه» آراسنده واقع «قلانیچه» نام موقعلر درکه ، بونلرک پك قلیل اولان محافظلری چوق کچمه دن چکیلیمش لدر . بورالرده صربلیر ، هر زویه هجوم کوسترمش لرسه ، عثمانلیر پك چوق مقاومت کوسترمک سزین اورالردن چکیلیمش لدر . جنرال «الپیچ» ک قومانداسی آلتنده کی «درینا» اوردوسی ایسه ، دائماً حال تدافعیده بولوندی . بو اوردونک موقعی پك مناعتلی اولوب ، حدود بویه انشا اولونان یکریمی بش طایه ایله مدافعه اولونمقده ایدی . عثمانلیرک بوراده بر خیلی عسا کری وارسه ده ، بوندن هیچ بوجهله استفاده ایدله مش و بو حرکتسز لکک اسبابی مجهول قالمشدر . دیور .

«متروویچه» دن «سنیچه» و «یکی واروش» [پره پول] موقعنه قدر «حافظ» باشا قومانداسیله اون بش طاבורی ده «ویشغراد» دن «بلنه» یه قدر «ولی» باشا قومانداسیله اون بر بحق طابور وار ایدی که مستحفظ و قوردون طابورلری ده بو حسابده داخلدر .

والحاصل «شهرکوی» ندن [پیروت] بوسنه نك منتهای حدودینه قدر اطراف حدودده و محال متفرقه ده جمعاً یکون اوتوز یدی طابور عسکر بولونوب بونک ده اکثریمی مستحفظ طابورلر ندن مرکب ایدی . بناء علیه مؤلفک عثمانلیرک بر خیلی عسا کری واریسه ده حرکتسز لکک اسبابی نه در؟ دیمه سی ، معلومات اساسیه مستند دکلدر . حدودک طول و وسعتی و صربلینک کثیر المقدار قوللرله تعرضه قارشى قوای متفرقه عثمانیه پك ضعیف دیمک ایدی . خصوصیه «رادومیر» ، «ورانیه» و «اسکوب» جهتلری ، بوتون بوتون قوه عسکریه دن خالی ایدی . اک صوک کونلرده ، بر خیلی مشکلات ایله «آصف» باشا قومانداسیله اوج بش طابور سوق ایده بیلمش ایدم .

بازن : مرحوم سبحان بیگ

